

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

กุลนิษฐ์ ชาตินักรบ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

กุลนิษฐ์ ชาตินักรบ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

CITIZENSHIP PROMOTION OF THE MEDITATION TEACHERS COURSE OF THE WILLPOWER INSTITUTE IN SIRINDHORNTEPRATTANARAM TEMPLE, SAMPHRAN DISTRICT, NAKHONPATHOM PROVINCE

KULLANIT CHARTNAKROB

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE MASTER DEGREE OF POLITICAL SCIENCE
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพวัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**
ชื่อนักศึกษา	:	**กุลนิษฐ์ ชาตินักรบ**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษฎา ผาทอง**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทฺธิสิริ, ผศ.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ธโสธร ตู้ทองคำ)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษฎา ผาทอง)

กรรมการ .....

(พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ, ดร.)

กรรมการ .....

(พระครูสังฆรักษ์ ยศวีร์ ปมุตฺโต, ดร)

กรรมการ .....

(พระมหาชินกร สุจิตฺโต, ดร.)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	Citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in Sirindhornteprattanaram temple, Samphran District, Nakhon Pathom Province
Student's Name	:	Kullanit Chartnakrob
Degree Sought	:	Master of Political Science
Anno Domini	:	2023
Advisor	:	Asst. Prof. Dr. Ketsada Phathong

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master Degree of Political Science.

Dean of Faculty of Social Sciences .....

(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri, Asst. Prof.)

Dissertation Committee :

Chairman .....

(Assoc. Prof. Dr. Thasothorn Tootongkam)

Member (Advisor) .....

(Asst. Prof. Dr. Ketsada Phathong)

Member .....

(Phramaha Arun Paññāruno, Dr.)

Member .....

(Phrakhrusangharak Yodsawi Pamoottor Dr.)

Member .....

(PhramahaChinnakorn Sucitto, Dr.)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : **การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**

ชื่อนักศึกษา : **กุลนิษฐ์ ชาตินักรบ**

ชื่อปริญญา : **รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**

ปีการศึกษา : **2566**

อาจารย์ที่ปรึกษา : **ผศ. ดร. เกษฎา ผาทอง**

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 3) เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 191 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน ตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) และมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า :

1. นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านการยอมรับความแตกต่าง ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่านักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีเพศ และอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิ จะพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเอง การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของจิตใจ การเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจ การลดความเครียด การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเอง และการสร้างมุมมองที่ชัดเจนและสามารถเป็นกลางในการเผชิญและจัดการปัญหาได้ด้วยปัญญากับสถานการณ์ในการดำเนินชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ทำให้ไม่ต้องเป็นภาระของสังคม

2) ด้านเห็นคนเท่าเทียมกัน นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเสริมสร้างความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจ การลดความอคติและเพิ่มเหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการตัดสินใจ การส่งเสริมการรับรู้ การเสริมสร้างการรับฟังที่มีคุณภาพ เหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่ยุติธรรมและความเท่าเทียมมากขึ้น

3) ด้านยอมรับความแตกต่าง นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น การลดความอคติและเพิ่มการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลมากกว่าอารมณ์เป็นการส่งเสริมและพัฒนาจิตใจความเป็นมนุษย์ การเสริมสร้างความสงบทางจิต ช่วยให้การรับฟังมีคุณภาพ และการส่งเสริมความยุติธรรมและการเคารพในความคิดซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่มีความเข้าใจและเคารพในความแตกต่างมากขึ้น

4) ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมความยุติธรรมและการเคารพ พัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจทำให้เราเห็นว่าทุกคนมีสิทธิและความสำคัญเท่าเทียมกันในมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ทำให้เรามีความสามารถในการสร้างสังคมที่มีความเคารพและยอมรับในสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น

5) ด้านรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยพัฒนาความเห็นอกเห็นใจและมีความเมตตา ต่อเพื่อนร่วมโลกและการส่งเสริมความสงบในจิตใจและสมาธิจะทำให้มีการฟังอย่างมีคุณภาพ การเสริมสร้างความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียวกันเป็นการพัฒนาทางจิตใจ และมีความรับผิดชอบในตนเองและต่อผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบและยั่งยืนของสังคมมนุษย์

6) ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่องทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเสริมสร้างความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียวกัน การพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ และการส่งเสริมความรับผิดชอบในตนเองและต่อผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถเข้าใจและมีส่วนช่วยส่งเสริมในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ : พลเมือง, สมาธิ, สถาบันพลังจิตตานุภาพ, นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ

Abstract

Thematic Topic	:	**Citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in sirindhornteprattanaram temple, sam phran district, nakhon pathom province**
Student Name	:	**Kullanit Chartnakrob**
Degree Name	:	**Master of Political Science**
Anno Domini	:	2023
Advisor	:	**Asst. Prof. Dr. Ketsada Phathong**

The thesis has the following objectives : 1) Study citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in Sirindhornteprattanaram temple, Sam Phran district, Nakhon Pathom province 2) Compare the opinions of students in the meditation teacher curriculum regarding citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in Sirindhornteprattanaram temple, Sam Phran district, Nakhon Pathom province 3) Provide recommendations on citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in Sirindhornteprattanaram temple, Sam Phran district, Nakhon Pathom province This is a mixed methods research, utilizing both quantitative and qualitative research methods. Data were collected from 191 students enrolled in the meditation teacher curriculum at the citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in Sirindhornteprattanaram temple, Sam Phran district, Nakhon Pathom province. A sample of 130 participants was selected using Taro Yamane's formula, with five key informants providing additional information. The research tools included questionnaires and interviews. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation, processed with statistical software, along with content analysis.

The research was found as follows :The research was found as follows :

1) Meditation teachers' curriculum students hold a generally high level of opinion towards civic engagement promotion according to the curriculum guidelines of the Sirindhornteprattanaram temple in Sam Phran District, Nakhon Pathom Province. Across all six dimensions, when considering the average rankings from highest to lowest, social responsibility, egalitarianism, respect for others' rights, acceptance of diversity, independence, and self-reliance. The dimension with the lowest average score was understanding of democratic principles and participation.

2) Upon comparing the opinions of meditation teachers' curriculum students with varying levels of education, occupations, and incomes, significant differences were observed in their perceptions of civic engagement promotion according to the curriculum guidelines of the Sirindhornteprattanaram temple in Sam Phran District, Nakhon Pathom Province, with a significance level of 0.05. However, there were no significant differences in opinions based on gender and age among the students.

3) Here are the recommendations for promoting civic engagement according to the curriculum guidelines of the Sirindhornteprattanaram temple in Sam Phran District, Nakhon Pathom Province, in each dimension :

Independence and Self-Reliance: meditation teachers should practice meditation continuously every day because meditation develops self-awareness, strengthens and fortifies the mind, enhances decision-making abilities, reduces stress, fosters self-responsibility, and creates a clear and unbiased perspective for dealing with life's challenges with wisdom without relying on others, thereby avoiding being a burden to society.

Egalitarianism: meditation teachers should practice meditation continuously every day because meditation fosters compassion and empathy, reduces prejudice, and promotes reason over emotion in decision-making. It enhances awareness and quality listening, contributing to a fairer and more equal society.

Acceptance of Diversity: meditation teachers should practice meditation continuously every day because meditation increases self-awareness and awareness of others, reduces prejudice, and promotes reason-based decision-making over emotional reactions. It fosters human kindness, mental peace, quality listening, justice, and mutual respect. These qualities help create a society that understands and respects differences.

Respect for Others' Rights: meditation teachers should practice meditation continuously every day because meditation increases self-awareness and awareness of others, promotes justice and respect, and develops mental flexibility, allowing us to see that everyone has equal rights and significance as human beings. These qualities enable us to build a society that respects and acknowledges others' rights.

Social Responsibility: meditation teachers should practice meditation continuously every day because meditation fosters compassion and kindness towards fellow beings, promotes mental peace, and quality listening. It strengthens the sense of unity and develops mental and self-responsibility towards others. These qualities help us build a society with quality, responsibility, and sustainability.

Understanding of Democratic Principles and Participation: meditation teachers should practice meditation continuously every day because meditation fosters a sense of unity, develops mental flexibility, and promotes self-responsibility and responsibility towards others. These qualities enable us to understand and effectively contribute to the development of a democratic system.

Keywords : Citizenship, Meditation, Willpower Institute, Meditation teachers

มหามกุฏราชวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี เพราะอาศัยองค์กร และบุคคลหลายฝ่ายโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ได้อนุมัติให้การทำวิจัยเรื่องนี้ ขอขอบพระคุณพระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์. ที่ได้อนุมัติการทำวิจัยเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษฎา ผาทอง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ช่วยแนะนำตรวจสอบรูปแบบงานวิจัย และแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้ให้สมบูรณ์ด้วยดีตลอดมา ขอบพระคุณพระครูสุตสารบัณฑิต, ดร. พระมหาอรุณ ปัญญารุโณ, ดร., รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชราลักษณ์, และรองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุวีรางกูร ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดี คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัย คณบดีคณะสังคมศาสตร์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทุกท่านที่ให้ความเมตตาชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้า และขอบคุณคณะสังคมศาสตร์ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ ในการศึกษาค้นคว้า และเวลาในการทำวิจัย รวมทั้งเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่เมตตาคอยให้กำลังใจ ให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบเอกสาร

ขอบคุณห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่เอื้อเฟื้อสถานที่ในการค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

ขอบคุณ ท่านอาจารย์ ปิยนุช นาคะเกษียร ผู้ดูแลสาขา 96 วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่อนุเคราะห์ในทำการวิจัยภายในเขตการศึกษาหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ครั้งนี้ รวมถึงอาจารย์ นักศึกษาครูสมาธิทุกท่านที่เมตตาตอบแบบสอบถาม รวมทั้งผู้ช่วยนักวิจัยที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ รวมทั้งเพื่อน ที่คอยเป็นกำลังใจด้วยดีมาโดยตลอดการทำวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้โอกาสพร้อมทั้งให้การสนับสนุนในการทำการทำวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ได้กรุณาติดต่อประสานงาน จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กุลนิษฐ์ ชาตินักรบ

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		**จ**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		**ช**
กิตติกรรมประกาศ		**ญ**
สารบัญ		**ฎ**
สารบัญตาราง		**ฐ**
สารบัญภาพ		**ผ**
บทที่		
1	**บทนำ**	**1**
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
	1.3 คำถามการวิจัย	3
	1.4 สมมติฐานการวิจัย	3
	1.5 ขอบเขตของการวิจัย	4
	1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	**7**
	2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง	7
	2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมาธิ	18
	2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
	2.4 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา	28
	2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	54
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	**55**
	3.1 วิธีการและขั้นตอนในการวิจัย	55
	3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย	56
	3.2.1 การออกแบบการวิจัย	56
	3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	56
	3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
	3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
	3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
	3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	62

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
4	**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**	**65**
	4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
	4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	65
	4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
	4.4 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	140
5	**สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ**	**142**
	5.1 สรุปผลการวิจัย	142
	5.2 อภิปรายผล	147
	5.3 ข้อเสนอแนะ	150
บรรณานุกรม		**152**
ภาคผนวก		**157**
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	158
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์	168
	ภาคผนวก ค หนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ	170
	ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	176
	ภาคผนวก จ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา	184
	ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการทำวิจัย	186
	ภาคผนวก ช ขั้นตอน พิธีการต่าง ๆ ของการเรียน การสอนหลักสูตรครูสมาธิ	190
ประวัติผู้วิจัย		**201**

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ขั้นตอนการเรียนสมาธิของหลักสูตรครูสมาธิ.....	42
2.2	ขั้นตอนการเรียนสมาธิของหลักสูตรหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ.....	42
2.3	วัน เวลา จำนวนหัวข้อที่สอนต่อสัปดาห์ หลักสูตรครูสมาธิ.....	43
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	66
4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	67
4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา.....	67
4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ.....	68
4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	68
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน.....	69
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้....	70
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน.....	71
4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง.....	72
4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น.....	73
4.11	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม.....	74
4.12	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม.....	75
4.13	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.14	แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ	77
4.15	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามเพศ	77
4.16	แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามเพศ	78
4.17	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามเพศ	78
4.18	แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามเพศ	79
4.19	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่างจำแนกตามเพศ	79
4.20	แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามเพศ	80
4.21	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามเพศ	80
4.22	แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามเพศ	81
4.23	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามเพศ	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.24	แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามเพศ.....	82
4.25	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ.....	82
4.26	แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ.....	83
4.27	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ...	83
4.28	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ.....	84
4.29	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอายุ.....	84
4.30	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอายุ.....	85
4.31	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé.....	85
4.32	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามอายุ.....	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.33	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามอายุ.....	86
4.34	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอายุ.....	87
4.35	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอายุ..	87
4.36	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอายุ.....	88
4.37	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอายุ.....	88
4.38	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามอายุ.....	89
439	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามอายุ.....	89
4.40	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ.....	90
4.41	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.42	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	91
4.43	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.	91
4.44	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	92
4.45	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามระดับการศึกษา	92
4.46	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามระดับการศึกษา	93
4.47	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	93
4.48	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามระดับการศึกษา	94
4.49	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามระดับการศึกษา	94
4.50	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.51	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	95
4.52	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	96
4.53	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	96
4.54	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามระดับการศึกษา	97
4.55	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามระดับการศึกษา	97
4.56	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	98
4.57	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา	98
4.58	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.59	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	99
4.60	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษา	100
4.61	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษา	100
4.62	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	101
4.63	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ	101
4.64	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ	102
4.65	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	103
4.66	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอาชีพ	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.67	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอาชีพ	105
4.68	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	106
4.69	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามอาชีพ	107
4.70	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามอาชีพ.	107
4.71	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอาชีพ	108
4.72	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอาชีพ	109
4.73	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	110
4.74	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอาชีพ	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.75	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอาชีพ.....	111
4.76	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé.....	112
4.77	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามอาชีพ.....	113
4.78	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามอาชีพ.	113
4.79	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามอาชีพ.....	114
4.80	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามอาชีพ.....	114
4.81	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	115
4.82	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน..	115
4.83	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé.....	116

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.84	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	117
4.85	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	118
4.86	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	119
4.87	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	120
4.88	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	121
4.89	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	121
4.90	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	122
4.91	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.92	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	124
4.93	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	125
4.94	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	126
4.95	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé	127
4.96	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	128
4.97	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	128
4.98	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	129
4.99	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.97	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	128
4.98	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	129
4.99	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	129
4.100	สรุปผลการทดสอบสมมุติฐาน	130
4.101	แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้.	131
4.102	แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน	132
4.103	แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง	132
4.104	แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น	133
4.105	แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม	133
4.106	แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	134

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 วัดสิรินธรเทพรัตนาราม	28
2.2 ผู้วิจัยและผู้ดูแลสาขา 96	29
2.3 สมเด็จพระญาณวชิโรดม	30
2.4 วัดธรรมมงคลเถาบุญนนทวิหาร	38
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	54

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ 1
บทนำ

การสร้างพลเมืองในสังคมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้นั้น คือ คนไทยทุกคนต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนตามกฎหมายหรือกฎกติกาของสังคม เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น รู้จักสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ มีความเสียสละในเรื่องที่จำเป็นเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมในสังคมและประเทศชาติ ซึ่งการสร้างความเป็นพลเมืองดีดังกล่าวจำเป็นต้องใช้กระบวนการขัดเกลาพลเมืองไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยหล่อหลอมผ่าน ศาสนาและวัฒนธรรม จะต้องปลูกฝังให้มีทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสงบสุข เพื่อเป็นกำลังขับเคลื่อนประเทศชาติในอนาคต โดยใช้วิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน รวมถึงการรู้จักปฏิบัติตนท่ามกลางความหลากหลายทางความคิด วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจและการเมือง เตรียมพร้อมสู่ความเป็นพลเมืองในโลกยุคเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI, Artificial Intelligence) คือระบบคอมพิวเตอร์ที่ถูกออกแบบและโปรแกรมให้มีความสามารถในการทำงานแบบที่คล้ายกับความสามารถในการคิดของมนุษย์

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่ผู้คนมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิดเป็นแบบระบบเครือญาติเกิดความผูกพัน ห่วงใยดูแลทุกข์สุขกัน เป็นสายสัมพันธ์อันเหนียวแน่น มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณและญาติผู้ใหญ่ มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รักความสงบอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ มีความสมัครสมานสามัคคี มีน้ำใจรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ประชาชนยึดมั่นในหลักคำสอนของศาสนา มีประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามเป็นหลักในการดำเนินชีวิตเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยอาศัยความร่วมมือของคนภายในชุมชน สังคมจึงไม่มีปัญหาความขัดแย้ง และประชาชนเคารพกฎหมาย ถึงแม้จะมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายค่อนข้างน้อย ซึ่งส่งผลให้บ้านเมืองมีแต่ความสงบสุข แต่สิ่งเหล่านี้ได้ลดน้อยลงไป เพราะคนไทยในปัจจุบันมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุและความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยี นิยมความหรูหราฟุ่มเฟือย ยกย่องคนรวยโดยไม่คำนึงถึงว่าจะร่ำรวยมาได้โดยวิธีใด เกิดการแข่งขันเอารัดเอาเปรียบ ไม่คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม คนขาดน้ำใจที่จะช่วยเหลือกัน ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ความเสื่อมทางด้านจิตใจที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและยิ่งเพิ่มมากขึ้น เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมการเมือง การปกครองที่มีความซับซ้อนมากกว่าเดิมหลายเท่าตัว ทำให้ไม่สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นจึงส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยก่อให้เกิดปัญหาระดับประเทศตามมามากมาย เช่น ปัญหาการคอรัปชั่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาความแตกแยกของประชาชนภายในประเทศ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้กลายเป็นวิกฤติปัญหาเรื้อรังที่หาทางแก้ไม่ได้และความเสื่อมทางด้านศีลธรรมจึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายส่งผลกระทบ

ต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดปัญหา ต่าง ๆ ตามมามากมาย และนับวันปัญหาดังกล่าวยิ่งมีความรุนแรงมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555)

ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และทำให้การพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก ซึ่งผู้ที่มีส่วนร่วมทุกฝ่ายต่างพยายามที่จะหาวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้หมดไป และสิ่งหนึ่งที่จะช่วยทำให้สังคมไทยมีความสงบสุขและมีสันติสุขได้ คือ คนไทยทุกคนต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย มีหลักประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตและดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยจะต้องยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ซึ่งความเป็นพลเมืองที่ดีไม่ได้เฉพาะแต่ การรู้ถึงสิทธิ และหน้าที่ ของตนเองพึงมีเท่านั้น แต่ต้องหันมาสนใจในเรื่องของการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพ และสันติสุข มีอิสระที่กระทำสิ่งใด ๆ ภายใต้ขอบเขตกฎหมายโดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น แนวคิดในการสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นกับประชาชนเป็นเรื่องที่แทบทุกประเทศในโลกพยายามผลักดันให้เกิดขึ้น และให้ความสำคัญมาโดยตลอด เพราะต่างตระหนักถึงความจำเป็นและคุณค่าของความเป็นพลเมืองดีที่จะเป็นเครื่องมือนำพาประเทศให้อยู่รอดและก้าวพ้นวิกฤติการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเมื่อประชาชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลดีต่อการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณภาพ และนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดรากฐานของสังคมที่เข้มแข็งเมื่อสังคมโลกและสังคมไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีการตื่นตัวเรื่องการฝึกสมาธิมากขึ้น เพราะมนุษย์เห็นคุณค่าของสมาธิว่าเป็นการทำจิตให้สงบ เมื่อจิตสงบจะทำให้จิตเป็นสมาธิ เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้วก็สามารถผลิตพลังจิต พลังจิตสามารถใช้ควบคุมจิตใจได้ จิตของมนุษย์เป็นของประเสริฐมาก ถ้าควบคุมได้ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมมนุษย์ (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยังค์ สิรินฺธโร), 2554: 92) สมาธิทำให้มีสติปัญญา สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคในชีวิต ดังจะเห็นได้ว่าหลักการสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์หลุดพ้นจากทุกข์ ในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ คือ เน้นการปฏิบัติ กล่าวคือ "ให้ศึกษาความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์ และโลกอย่างเข้าใจธรรมชาติตามความเป็นจริง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพราะการที่มนุษย์จะสูงส่งหรือหลุดพ้นจากความทุกข์ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยตนเองกระทำเองอย่างถูกต้อง" (พระแมน จิติเมโธ, 2561: 207) ต้องลงมือปฏิบัติโดยอาศัยหลักธรรม คือ ไตรสิกขา ได้แก่ ศีล เป็นตัวช่วยให้เว้นความชั่ว สมาธิ ทำให้จิตแจ่มใส เมื่อจิตแจ่มใสย่อมเกิดสติปัญญาสามารถพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพดียิ่ง ๆ ขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้ง ปริยัติธรรม ปฏิบัติธรรมและปฏิเวธธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติธรรมให้ครบทั้ง ศีล สมาธิ ปัญญา และเหตุที่เลือกศึกษาการปฏิบัติสมาธิของครูสมาธิตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ เพราะทางสถาบันแห่งนี้ ได้มีการอบรมหลักสูตรครูสมาธิมาเป็นเวลานานกว่า 20 ปี ให้แก่บุคคลทั่วไปทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะเรียกว่า “ครูสมาธิ” ผู้วิจัยอยากจะทราบว่าเมื่อปฏิบัติสมาธิแล้วจะส่งผลต่อ **“ความเป็นพลเมือง”** ภายใต้หลักเสรีภาพ และหลักเสมอภาค การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชน หรือ ประชาชนปกครองตนเอง ซึ่ง “ความเป็นพลเมือง” ต้องประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการ คือ 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคนเท่าเทียมกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง 4) เคารพสิทธิผู้อื่น 5) รับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555 หน้า 31 - 60) จึงเป็นที่มาและความสำคัญ ของปัญหาในการวิจัยครั้งนี้

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.2.3 เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 ต้องการทราบว่าการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไร

1.3.2 ต้องการทราบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

1.3.3 ต้องการทราบว่าแนวทางการปฏิบัติหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไรบ้าง

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

1.4.2 นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

1.4.3 นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

1.4.4 นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

1.4.5 นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” มีรายละเอียดของขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 191 คน (นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม ตั้งแต่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2557 – 10 กันยายน พ.ศ. 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 130 คน

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ โดยเนื้อหาการศึกษาครอบคลุมด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติสมาธิ และการเรียนการสอนสมาธิตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม

1.5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตัวแปรตาม คือ การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ได้แก่ 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคนเท่าเทียมกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง 4) เคารพสิทธิผู้อื่น 5) รับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

1.5.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2567

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะสำหรับการวิจัยเล่มนี้ ดังนี้

การส่งเสริมความเป็นพลเมือง หมายถึง การทำให้บุคคลหรือประชาชน มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสมมีเหตุผล, รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น, ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมได้เป็นอย่างดี ร่วมพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า เสียสละเพื่อส่วนรวม

พลเมือง หมายถึง บุคคลหรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านเมืองใดบ้านเมืองหนึ่ง โดยมีระเบียบกฎเกณฑ์การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน มีส่วนร่วมสร้างกฎเกณฑ์ ธรรมเนียมปฏิบัติที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีกฎหมายแห่งรัฐเป็นเครื่องมือควบคุมพลเมืองและความเป็นพลเมือง

ลักษณะของพลเมือง 6 ประการ ประกอบด้วย

1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ หมายความว่า ประชาชนมีอิสรภาพ เป็นอิสระชนที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ และไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือ “ระบบอุปถัมภ์” ของผู้ใด

2) เห็นคนเท่าเทียมกัน หมายความว่า เห็นคนเป็นแนวระนาบ (horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่น ถึงแม้จะมีการพึ่งพาอาศัยแต่จะเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน

3) ยอมรับความแตกต่าง หมายความว่า ประชาชนแตกต่างกันได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเอง

4) เคารพสิทธิผู้อื่น หมายความว่า ประชาชนมีสิทธิและใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นต้องเคารพสิทธิผู้อื่น

5) รับผิดชอบต่อสังคม หมายความว่า ประชาชนสามารถใช้สิทธิเสรีภาพของตน โดยต้องรับผิดชอบต่อสังคมด้วย เพราะสังคมจะดีขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำของคนในสังคม

6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ประชาชนเข้าใจหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามสมควร หากมีความขัดแย้งก็เคารพกติกาและใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

สมาธิ หมายถึง ความมีใจตั้งมั่น ความตั้งมั่นแห่งจิต การทำให้ใจสงบแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน เป็นภาวะที่จิตตั้งเรียบแน่วอยู่ในอารมณ์คือสิ่งอันหนึ่งอันเดียวในทางกุศล

หลักสูตรครูสมาธิ หมายถึง การเรียนการสอนตามตารางสอน นับจากวันปฐมนิเทศถึงวันสอบข้อเขียน โดยนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิจะต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและฝึกภาคปฏิบัติควบคู่กัน ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย หัวข้อบรรยาย 96 หัวข้อ แบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน ภาคเรียนที่ 1 ศึกษา 48 หัวข้อ ภาคเรียนที่ 2 ศึกษา 48 หัวข้อ รวมกิจกรรมต่างๆ และ ภาคปฏิบัติ ทั้งหมด 200 ชั่วโมง

สถาบันพลังจิตตานุภาพ หมายถึง สถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรครูสมาธิและอีกหลายหลักสูตรแก่บุคคลทั่วไป หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถานศึกษา ก่อตั้งโดยพระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่วัดธรรมมงคล (เถาบุญญานนท์) กรุงเทพฯ

สาขาที่ 96 หมายถึง ที่ตั้งของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขาที่ 96 วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยในที่นี้หมายถึง

เพศ หมายถึง เพศของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งเป็น 2 เพศ ได้แก่ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) น้อยกว่า 38 ปี 2) อายุ 38 – 57 ปี 3) อายุ 57 ปีขึ้นไป

การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ระดับปริญญาตรี และ 3) สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ หมายถึง อาชีพของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งออกเป็น 5 ช่วง ได้แก่ 1) อาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2) พนักงานบริษัทเอกชน / รับจ้าง 3) ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย 4) นิสิต / นักศึกษา และ 5) แม่บ้าน / พ่อบ้าน

รายได้ หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่ 1) รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท 2) รายได้ 15,001 – 20,000 บาท 3) รายได้ 20,001 - 25,000 บาท และ 4) รายได้ 25,001 บาทขึ้นไป

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ได้ทราบถึงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.7.2 ได้ทราบถึงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.7.3 ได้ทราบถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.7.4 สามารถนำเสนองานวิจัยชิ้นนี้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในรุ่นต่อไป

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง
- 2.1.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย
- 2.1.2 ความสำคัญของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย
- 2.1.3 คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมาธิ
- 2.2.1 ความหมายของสมาธิ
- 2.2.2 ประเภทของสมาธิ
- 2.2.3 ประโยชน์ของสมาธิ

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

2.1.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ได้ให้ความหมายของคำไว้ดังนี้

1. “พล” อ่านว่า พน, พนละ หรือ พะละ แปลว่า กำลัง

2. “เมือง” อ่านว่า เมือง แปลว่า แดน, จังหวัด หรือเขตซึ่งเคยเป็นเมืองสำคัญ เขตซึ่งเป็นชุมชนเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด

เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันเป็นคำว่า “พลเมือง” อ่านว่า พนละเมือง พจนานุกรมได้ให้ความหมายว่า ประชาชน, ราษฎร หรือชาวประเทศ โดยไม่ได้แสดงนัยความหมายทางการเมือง

พจนานุกรมอิเล็กทรอนิคส์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กล่าวว่า “พลเมือง” หมายถึง ประชาชน ราษฎร ชาวประเทศ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Citizen”

ซึ่งจากการค้นคว้าก็พบเอกสารและหนังสือของนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงเรื่อง “พลเมือง” ไว้ดังนี้

สำนักงานโฆษณาการ คู่มือพลเมือง (2479, หน้า 16 - 31) กล่าวไว้ว่า

1. พลเมืองคือผู้มีสิทธิและหน้าที่อย่างพร้อมบูรณ์ ในฐานที่เราเป็นพลเมืองของประเทศ เราย่อมได้รับสิทธิทุกๆ อย่างโดยบริบูรณ์จากประเทศ และพลเมืองมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย สิทธิเข้ารับราชการ เสรีภาพในการทำมาหากิน, นับถือศาสนา, ใช้ทรัพย์สินของเขา

ตามความพอใจ พลเมืองทุกคนเป็นไทยแก่ตัว ไปไหนมาไหนได้ไม่มีผู้ใดขัดขวาง สรุปว่า พลเมืองมีสิทธิที่จะทำอย่างใดๆ ตามชอบใจภายในขอบเขตของกฎหมาย สิทธิของพลเมืองนั้นประเทศชาติเป็นผู้ป้องกันคุ้มครองมิให้ผู้ใดละเมิด แต่พลเมืองมีหน้าที่ตอบแทนประเทศ เช่น เสียภาษี เป็นทหาร เป็นต้น

2. พลเมืองต่างกับทาส พลเมืองย่อมได้รับสิทธิและมีเสรีภาพ โดยบริบูรณ์ แต่ทาสคือบุคคลที่เป็นข้าหรือบ่าวขึ้นกับนายเงิน ไม่มีสิทธิ เสรีภาพ ความเป็นไปของชีวิตขึ้นกับนาย ถ้าขัดขืนต้องถูกบังคับด้วยวิธีการอันทารุณ เสมือนเป็นสัตว์เดรัจฉาน

3. พลเมืองในสมัยรัฐธรรมนูญต่างกับพลเมืองในสมัยที่ไม่มีรัฐธรรมนูญ แม้เลิกทาสแล้ว ฐานะของพลเมืองก็ยังไม่ดีขึ้นเท่าใด ไม่รู้ว่ามีสิทธิอย่างไร มีแต่หน้าที่ ไม่มีเสียงในทางการเมือง ระหว่างพลเมืองขาดความเสมอภาค ถูกแบ่งออกเป็นชั้น แต่เมื่อมีรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญได้แสดงถึงการรับรู้สิทธิและหน้าที่ของปวงชนชาวสยามไว้ชัดเจน ให้ความเสมอภาค และเสรีภาพแก่บุคคลทุกคนโดยทั่วหน้ากัน ทำให้ทุกคนเป็นพลเมืองอย่างแท้จริง

สิทธิของพลเมืองแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ความเสมอภาคและความเป็นอิสระ แต่สิทธิเหล่านี้เป็นไปโดยจำกัด เพราะพลเมืองทุกคนมีสิทธิเหล่านี้ สิทธิของคนหนึ่งจึงอยู่ในเขตจำกัดจะไม่ทำความเสียหายแก่คนอื่น กล่าวคือ อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย ส่วนความเสมอภาคมี 5 ประการ ซึ่งความเสมอภาคนี้ หมายถึง ความสมอภาคภายใต้กฎหมายคือ

1. ความเสมอภาคในกฎหมาย
2. ความเสมอภาคในการเข้ารับราชการ
3. ความเสมอภาคในการเสียภาษี
4. ความเสมอภาคในการเป็นทหาร
5. ความเสมอภาคในการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนและในการรับสมัครเลือกตั้งเป็นผู้แทน

และพลเมืองจะมีความเป็นอิสระหรือเสรีภาพ โดยความเป็นอิสระภาพ มีความหมายว่าพลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะทำอะไรได้ทุกอย่างตามความพอใจแต่ต้องไม่ผิดกฎหมาย ก่อความเสียหายให้ผู้อื่น เพื่อเป็นหลักประกันให้กับพลเมืองคนอื่น ความเป็นอิสระหรือเสรีภาพ จะแบ่งออกเป็น 8 ประการ คือ

1. เสรีภาพในตัวบุคคล คือ การทำกริยาอาการตามความพอใจ
2. เสรีภาพในเคหสถาน คือ เจ้าของมีสิทธิหวงห้ามผู้อื่นเข้าไป หรือมิให้ก่อการรบกวนทำความรำคาญในเคหสถาน
3. เสรีภาพในการประกอบอาชีพ คือ บุคคลมีสิทธิที่จะประกอบอาชีพตามความพอใจ
4. เสรีภาพในทรัพย์สิน คือ บุคคลผู้เป็นเจ้าของสามารถใช้ทรัพย์ได้ตามความพอใจ
5. เสรีภาพในทางศาสนา คือ บุคคลมีสิทธิเลือกนับถือศาสนาใด ๆ ตามความพอใจ
6. เสรีภาพในการประชุมและสมาคม คือ เมื่อบุคคลหลายคนประสงค์รวมตัวกันเพื่อประกอบกิจอย่างใดย่อมทำได้ โดยวัตถุประสงค์ไม่ผิดกฎหมาย
7. เสรีภาพในการเขียนและการโฆษณา คือ บุคคลสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเพื่อสาธารณะประโยชน์ร้องเรียนขอความคุ้มครองจากรัฐด้วยวาจา การเขียน หรือลงหนังสือพิมพ์ก็ได้
8. เสรีภาพในการศึกษา คือ บุคคลมีสิทธิที่จะเลือกศึกษาเล่าเรียนวิชาความรู้ใดๆ ตามที่ตนพอใจ แต่จะเลือกไม่ศึกษาไม่ได้เพราะประเทศอาจมีกฎหมายบังคับให้เรียน

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2550, หน้า 29 - 33) ที่กล่าวไว้ว่าคนไทยโดยทั่วไปใช้คำว่า ประชาชน (People) ราษฎร (Subject) และ พลเมือง (Citizen) แทบจะแทนกันได้ดั่งเป็นคำเดียวกัน แท้จริงประชาชน (People) มีมาตลอด หมายถึง คนที่ไม่ใช่ผู้ปกครอง (Non-ruler) ในอดีตนั้น ประชาชนเป็นไพร่หรือทาสที่มีสถานต่ำเกือบทั้งหมด เป็นลูกน้อง เป็นข้าช่วง ใช้ของขุนนางหรือเจ้าที่ดิน การเมืองสมัยใหม่ได้ปลดปล่อยสถานะดังกล่าว และให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน จากไพร่ทาส เปลี่ยนมาเป็นราษฎรที่หมายถึง ผู้มีหน้าที่เสียภาษีให้กับรัฐและต้องปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง สำหรับประเทศไทย คุณูปการอันยิ่งใหญ่ของพระปิยมหาราช คือ ทรงทำให้ไพร่-ทาส กลายเป็นราษฎร ส่วนในประเทศตะวันตกได้เปลี่ยนราษฎรเป็นพลเมือง ที่นอกจากต้องเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ยังต้องมีบทบาทและอำนาจทางการเมือง อย่างน้อยก็มีสิทธิเลือกตั้ง และยิ่งไปกว่านั้นคือ มีสิทธิแสดงความคิดเห็นทางการเมือง, สิทธิเข้าร่วมในการทำกิจเพื่อส่วนรวมร่วมไปกับรัฐราษฎร เป็นฝ่ายรับกฎหมาย นโยบาย กิจการหรือกิจกรรมของรัฐ ส่วนพลเมืองนั้นจะเป็นฝ่ายรุก เรียกร้องกฎหมาย นโยบายและกิจการของรัฐตามที่ต้องการ ราษฎรที่ดีจะเป็นฝ่ายรับและว่านอนสอนง่าย ส่วนพลเมืองที่ดีนั้นเป็นฝ่ายรุก มีความอยากที่จะไปมีส่วนร่วมไม่เฉื่อยชาเข้าทำการต่าง ๆ แทนรัฐได้ตามควร ราษฎรจะคิดว่าตนเองเป็นผู้น้อย ส่วนพลเมืองจะคิดว่าตนเองมีสิทธิมีเสียงมีส่วนร่วมในบ้านเมือง

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2551, หน้า 3 - 10) ได้กล่าวถึงความเป็นพลเมืองโดยระบุในเรื่องสิทธิ หน้าที่และการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า

1. พลเมืองมิใช่คำที่อยู่อย่างโดดๆ แต่เป็นคำที่คู่กับคำว่า ชุมชนการเมือง หรือ Polis ในภาษากรีก หรือ รัฐ (State) ในปัจจุบัน พลเมืองเป็นสมาชิกของชุมชนการเมืองหรือรัฐ หมายถึงที่ใดๆ ที่มีมนุษย์มาอยู่รวมกัน มีการใช้อำนาจจัดการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ โดยสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยว การเป็นคนจึงเท่ากับเป็นเรื่องการเมือง (To be human is to be politics) ความเป็นพลเมืองก็คือการเข้าร่วมส่วนในชุมชนการเมือง (Citizenship is participation in the affairs of polis) หรืออีกนัยหนึ่งคือ ไม่มีพลเมืองก็ไม่มีรัฐ

2. ว่าด้วยการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ ในยุคกรีกโบราณ นครเอเธนส์มีความเจริญรุ่งเรืองด้วยการปกครองแบบประชาธิปไตย พลเมืองมีสิทธิ (Right) และภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบ (Obligations) มีสิทธิในการเข้าร่วมประชุมกำหนดนโยบาย โครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ออกกฎหมายข้อบังคับเลือกผู้แทนเข้าไปทำงานด้านนิติบัญญัติและบริหาร สิทธิในการออกความเห็นในเรื่องเหล่านั้น รวมทั้งเปลี่ยนแปลงแก้ไขในเรื่องที่เคยตกลงกันไปแล้ว อีกประการคือภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมเพื่อออกความเห็นในกิจการต่าง ๆ ของรัฐ การเสียภาษี การเป็นทหารป้องกันประเทศ การเป็นสมาชิกของคณะลูกขุน เพื่อตัดสินคดีความ และการส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียน การใช้สิทธิก็ดี การปฏิบัติหน้าที่ก็คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (Participation in public affairs) ดังนั้น พลเมือง จะต้องเป็นผู้ใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของตน หรือมีแล้วไม่ใช้หรือไม่ปฏิบัติตาม อริสโตเติ้ลกล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกิจการของรัฐทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์เดรัจฉานที่ดำเนินชีวิตไปตามสัญชาตญาณ และแตกต่างจากเทวดา ที่เสวยอาหารทิพย์ไม่ต้องมีการแก่งแย่งแข่งขัน แต่มนุษย์เกิดมาช่วยตนเองไม่ได้ ต้องมีการเรียนรู้ ฝึกอบรม มีความต้องการมากมาย และจะเป็นไปตามสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และเมื่อเรียนรู้ ฝึกฝนก็จะ

พัฒนาความสามารถเข้าไปยึดครองสิ่งต่าง ๆ อย่างไม่จำกัด จึงต้องมีคุณธรรมคอยควบคุม สังคมหรือรัฐ จึงต้องมีกฎระเบียบ มีระบบการให้ความรู้ และควบคุมพฤติกรรมสมาชิกในรัฐ

3. ตามทัศนะของเพลโต้ พลเมืองต้องมีคุณธรรม หมายถึงคุณสมบัติในตัวของพลเมืองที่จะมีความปราถนาอย่างแรงกล้าที่จะเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ (Having a keen desire to become a perfect citizen) ซึ่งการเป็นพลเมืองในลักษณะนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ไม่ได้เกิดมาก็เป็น แต่เป็นเรื่องของการปลูกฝัง หรือเรียกว่าการศึกษา (Education)

4. การเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ต้องเป็นผู้รู้ทั้งวิธีการเป็นผู้ปกครอง (Ruler) และเป็นผู้ถูกปกครอง (Ruled) หมายความว่า ตำแหน่งผู้ปกครองต้องมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน ไม่มีใครเป็นตลอดชีวิต ทุกคนจะเข้ามามีส่วนร่วม มีส่วนในการตัดสินใจจึงต้องผลัดเปลี่ยนกันในตำแหน่งทางการเมือง ในยุคสมัยที่ระบอบประชาธิปไตยมีบทบาท และได้รับการยอมรับทั่วไป คำว่า พลเมืองก็จะได้รับการยอมรับมากขึ้นเช่นกัน หมายความว่า ระบอบประชาธิปไตย กับ สิทธิและเสรีภาพของสมาชิกรัฐ ที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการรัฐ มีหลักการคล้ายเดียวกันและเกื้อกูลส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในสมัยตามกระแสโลกาภิวัฒน์ยิ่งมีการขยายตัวส่งผลกระทบเป็นวงกว้างทั่วทั้งโลก เช่น การรวมกลุ่ม (Integration), การอพยพของคนกลุ่มต่าง ๆ, การเกิดรัฐใหม่ และการรื้อฟื้นศิลปะ วัฒนธรรมชนเผ่าที่ถูกกดทับมานาน เป็นต้น

พิชัยยุทธ์ สยามพันธกิจ (2553, หน้า 9 - 149) ได้กล่าวเน้นไปในลักษณะของทัศนคติและพฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมอันพึงประสงค์ในการปฏิบัติต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในความเป็นพลเมืองว่า ประเด็นที่สำคัญสำหรับการพัฒนาสังคมไทย คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือคนไทยให้มีคุณภาพในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาด้านอื่น ๆ จะได้มีประสิทธิภาพ และมั่นคงยั่งยืน เพื่อประเทศไทยจะกลับมาเป็นประเทศมหาอำนาจในทวีปเอเชีย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองไทยแห่งอนาคตที่พึงปรารถนาจะเป็นผู้มีคุณลักษณะดังนี้

1. การยึดมั่นต่อสถาบันของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และตระหนักเสมอว่าคนไทยเป็นเชื้อชาติที่ยิ่งใหญ่มาแต่โบราณกาลจึงต้องช่วยกันรักษาและพัฒนาเชื้อชาติให้ยิ่งใหญ่ รวมทั้งการยึดมั่นและรักษาสถาบันของศาสนาพุทธไว้ และการตระหนักถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทรงรวมชาติเป็นไทยไว้

2. พลเมืองไทยต้องเรียนรู้หรือพัฒนาสติปัญญาทั้งในและนอกห้องเรียน การเรียนรู้ไม่มีขีดจำกัด แต่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาไม่มีเงื่อนไข อย่างมีความสุขและรักการอ่านหนังสือ

3. มีความภูมิใจและรักษาวัฒนธรรมของชาติ และช่วยกันรักษาวัฒนธรรมของชาติอันเป็นหน้าที่ขั้นพื้นฐานของพลเมือง

4. การมีจิตสาธารณะในการกระทำประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม และสามารถรักษาสมดุลระหว่างการสร้างประโยชน์ของตนเองกับของส่วนรวมได้อย่างเหมาะสมก็จะทำให้ชีวิตส่วนตัวและกระบวนการของรัฐมีความมั่นคงและพัฒนาควบคู่กันไปอย่างเหมาะสม

5. มีความเคารพต่อกฎหมาย อันเป็นเครื่องมือในการปกครองและจัดระเบียบสังคม บางครั้งอาจต้องยินยอมเสียสิทธิบางอย่าง แต่ก็จะได้หลายสิ่งหลายอย่างกลับมาตอบแทน เช่น ความปลอดภัย สิทธิในการเลือกตั้ง การรักษาพยาบาล เป็นต้น

6. มีความมั่นใจในตัวเองอย่างมีเหตุผล พลเมืองไทยจะต้องใช้สิทธิ มีเสรีภาพอย่างเข้าใจ เพื่อพัฒนาตนเองและประเทศชาติ

7. มีความกล้าหาญในสิ่งที่ถูกต้อง ต้องแสดงออกมาอย่างชาญฉลาดใช้สติปัญญาและเหตุผลเป็นตัวนำพลเมืองไทย ต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้และพัฒนาสติปัญญาอันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการขจัดความหวาดกลัว และใช้ความกล้าหาญในการพัฒนารักษาประเทศ

8. มีจิตวิญญาณของการเป็นฝ่ายรุก ชัยชนะของฝ่ายรุกคือชัยชนะที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาด หากพ่ายแพ้คือเสมอตัว ชัยชนะของฝ่ายรับคือเสมอตัวเพราะรักษาฐานที่มั่นเดิมไว้ได้ แต่ความพ่ายแพ้คือความสูญเสียแบบเด็ดขาด วัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยเป็นฝ่ายรุก ลูกหลานควรเอาแบบอย่างบรรพบุรุษรุกไปในทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเพื่อนำประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

9. มีความรักและสามัคคีต่อกันระหว่างคนในชาติ เพราะไทยเป็นชาติที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานเก่าแก่ การตระหนักถึงความรักและความสามัคคีระหว่างคนในชาติที่มีความสำคัญยิ่ง หากเมื่อใดที่คนในชาติขาดความสามัคคี ศัตรูจะมองหาช่องว่าเพื่อโจมตี ดังนั้นต้องสามัคคีเพื่อประโยชน์ของชาติ

10. รู้เท่าทันต่อเทคโนโลยีใหม่ๆ โลกปัจจุบันและอนาคตเพื่อนำมาใช้ในชีวิตและเป็นฝ่ายควบคุมทั้งต้องก้าวขึ้นไปสร้างสรรค์ ผลิตเทคโนโลยีไม่เป็นเพียงผู้บริโภค จึงจะทำให้ประเทศเจริญรุ่งเรืองอย่างก้าวกระโดด

11. รักษาผลประโยชน์ของชาติเสมือนกับเป็นผลประโยชน์ของตนเอง รัฐคือส่วนหนึ่งที่สำคัญของชีวิต แม้ไม่ใช่รัฐในอุดมคติแต่ก็ดีที่สุด การมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมจะทานกระแสทุนนิยมหรือความเห็นแก่ตัวได้ เพราะประโยชน์ส่วนรวมคือประโยชน์ของเราเอง

12. มีอุดมการณ์หรืออุดมคติในการดำรงชีวิต ควรมีการวางแผน คือจุดมุ่งหมายของชีวิตหากแน่วแน่และสูงขึ้นไปสู่ระดับอุดมการณ์ ซึ่งต้องใช้พลังร่างกายและจิตใจอันมหาศาล ผ่านการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ ที่อาจนำพาชีวิตและสังคมไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้

13. มีจิตวิญญาณของความเป็นนักต่อสู้ชีวิต คือการต่อสู้ ปัญหาส่วนตัวนั้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปัญหาส่วนรวมของประเทศ พลเมืองไทยยุคใหม่ต้องเป็นนักต่อสู้ทุกปัญหา สามารถนำชีวิตตนเองและสังคมไปสู่ความยิ่งใหญ่เฉก เช่น บรรพบุรุษ

14. เป็นนักสร้างสรรค์ สังคมโลกยุคใหม่มุ่งตรงสู่การแข่งขันทางสติปัญญาและความรู้ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ในรูปแบบของตนเอง ไม่ลอกเลียนแบบผู้อื่น และสร้างสรรค์ในเชิงบวก

15. เข้าใจหลักจริยธรรมอย่างถ่องแท้ ซึ่งในสังคมมนุษย์มีอยู่ 2 ระดับใหญ่ๆ คือ

15.1 จริยธรรมสำหรับมนุษย์ปุถุชน คือ จริยธรรมหรือมาตรฐานทางความดีของมนุษย์ที่ยังมีกิเลส ตัญหา หากยึดตามศาสนาพุทธ คือ ศีล 5 แต่อาจถูกแบ่งย่อยลงไปสู่จรรยาบรรณของวิชาชีพสาขาต่างๆ อีก

15.2 จริยธรรมสำหรับพระภิกษุหรือผู้ทรงศีล คือ จริยธรรม หรือมาตรฐานทางความดีระดับสูงกว่ามนุษย์ปุถุชน มีจุดหมายเพื่อลด ละ เลิก กิเลสตัณหาทั้งปวง ตามหลักของศาสนาพุทธ คือศีล 227 ข้อ ซึ่งจะนำไปสู่พระนิพพาน ซึ่งพิชัยยุทธ์ สยามพันธกิจ ยังได้กล่าวว่าในสังคมควรนำเอาจริยธรรมในระดับปุถุชนมาเครื่องกำหนดมาตรฐาน ไม่นำเอาระดับของพระภิกษุหรือผู้ทรงศีล

มาใช้อย่างปะปน เพราะกิเลสตัณหาเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาตนเองและสังคม จึงต้องนำกรอบของปุถุชนมาใช้ก็เพียงพอ

16. ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดที่ร้ายแรง ยาเสพติดเกือบทุกชนิดถูกสร้างขึ้นมาเพื่อทำลายศักยภาพของมนุษย์สังคมมีอะไรที่ดีๆ อีกหลากหลายเรื่อง และต้องใช้สติปัญญาควบคุมอารมณ์ตนเองให้ดี

17. ฝึกจิตให้เข้มแข็ง ไม่ว่าประเทศหรือเทคโนโลยีจะพัฒนาไปเพียงใด มนุษย์ที่มีจิตใจต้องเป็นผู้นำหรือบังคับบัญชา พุทธศาสนาสอนให้มีการพัฒนาจิตอย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น การฝึกสมาธิ ศึกษาธรรม เป็นต้น คนไทยไม่ควรมองข้ามการพัฒนาจิตของตนเอง เพื่อรองรับความซับซ้อนของปัญหา หากมีจิตใจที่เข้มแข็งย่อมได้รับชัยชนะ

18. การมีเจตจำนงร่วมกันที่จะนำพาประเทศไทยให้กลายเป็นประเทศมหาอำนาจ เพื่อเป็นแนวร่วมระหว่างกัน อันจะนำพาประเทศให้ก้าวไปสู่ความเป็นประเทศมหาอำนาจของเอเชียและของโลก

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555 หน้า 31 - 60) กล่าวว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นอกจากจะต้องมีรัฐธรรมนูญเป็นกติกา ที่จะกำหนดรูปแบบ ระบบ ที่ใช้ในการปกครองประเทศแล้ว ยังต้องมี “คน” หรือ “ประชาชน” ผู้ซึ่งเป็น “เจ้าของประเทศ” ที่มีสิทธิเสรีภาพในประเทศอย่างเสมอภาคกัน และมีความสามารถในการปกครองกันเอง ปกครองตนเอง จึงจะประสบความสำเร็จ ซึ่งประชาธิปไตยนั้น ไม่ใช่กฎธรรมชาติ ความเสมอภาค และความเป็นพลเมืองก็ไม่ใช่กฎธรรมชาติ จึงต้องมีการเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อให้เป็น จึงเป็นสิ่งที่ฝืนธรรมชาติ

พลเมืองของระบอบประชาธิปไตยจะเป็นเจ้าของประเทศ จึงมีอิสรภาพในการเลือกวิถีชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพอย่างเสมอภาคกัน ซึ่งเป็นอิสรภาพที่ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม “ความเป็นพลเมือง” (Citizenship) หมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ โดยจะมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่างและเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาในสังคมของตนเอง ซึ่งพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยประกอบไปด้วยลักษณะ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ระบอบประชาธิปไตยทำให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ มีอิสรภาพ เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง เป็น “ไท” เป็นอิสระชนที่รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือภายใต้ระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด เด็กจะเป็นผู้ใหญ่และเป็นสมาชิกของสังคมได้แท้จริง เมื่อสามารถพึ่งตนเองได้

2. เคารพสิทธิผู้อื่น ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ การใช้สิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยต้องมีขอบเขต คือใช้สิทธิเท่าที่มี ไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และเคารพสิทธิของผู้อื่น

3. เคารพความแตกต่าง ระบอบประชาธิปไตยให้เสรีภาพและยอมรับความหลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ ไม่ว่าเรื่องอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือการเมืองเพื่อไม่ให้ความแตกต่าง นำมาซึ่งความแตกแยก พลเมืองจึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้ ไม่ใช้ความรุนแรงต่อผู้เห็นต่าง และยอมรับโดยไม่ต้องเข้าใจว่าทำไมเขามีความคิดเห็นต่างจากเรา และไม่บังคับผู้อื่นให้เห็นเหมือนเรา

4. เคารพหลักความเสมอภาค ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ มีส่วนในประเทศเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะยากจนหรือร่ำรวย การศึกษาระดับใด ต่างล้วนเท่าเทียมกันในฐานะเจ้าของประเทศพลเมือง จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาค เห็นคนอื่นเท่าเทียมกันเป็นแนวระนาบ (Horizontal) เห็นตนเท่าเทียมคนอื่น เห็นคนอื่นเท่าเทียมตน การมองบุคคลอื่นอย่างไม่เสมอภาคมีสูงต่ำในแนวดิ่ง(Vertical) เช่น ในระบอบเผด็จการหรือสังคมระบบอุปถัมภ์ จะไม่ใช่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

5. เคารพกติกา ประชาธิปไตย ใช้กติกาหรือกฎหมายในการปกครองไม่ใช้ตามอำเภอใจหรือใช้กำลัง พลเมืองต้องเคารพกติกา และยอมรับผลการละเมิดกติกา แก้ปัญหาด้วยวิถีประชาธิปไตย ไม่เล่นนอกกติกา และไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

6. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ประเทศชาติจะดีขึ้นหรือแย่ลงก็ด้วยการกระทำของคนในสังคม พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยย่อมต้องตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การใช้มีสิทธิเสรีภาพ หรือการกระทำใดๆ ย่อมมีผลต่อสังคมส่วนรวม ต้องรับผิดชอบต่อสังคม มองตนเองเชื่อมโยงกับสังคม เห็นตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยการลงมือทำเอง ไม่สร้างปัญหา ไม่ทำเพียงเรียกร้องให้ผู้อื่นเช่นรัฐบาลมาแก้ปัญหาให้

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง คู่มือพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย (2558) กล่าวว่า พลเมืองแปลว่า กำลังของเมือง (พละ + เมือง) พลเมือง หมายถึง คนที่เป็นกำลังเป็นอำนาจของประเทศ เป็นกำลังของบ้านเมืองทั้งในทางเศรษฐกิจ การทหาร และอำนาจต่อรองกับประเทศอื่น ส่วนประชาชนหมายถึง คนทั่วไปของประเทศ เป็นคนธรรมดาไม่มีอภิสิทธิ์ใด ๆ และมีหน้าที่ต้องรู้กฎหมายจะปฏิเสธไม่รู้ไม่ได้ และราษฎร แปลว่า คนของรัฐ สามัญชน หรือคนที่ไม่ใช่ขุนนาง พื้นฐานความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยมีหลัก 3 ประการ คือ

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะทุกคนเกิดมามีคุณค่า มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน มีอิสรภาพ มีความเสมอภาค ยอมรับในเกียรติภูมิของบุคคล ไม่คำนึงสถานภาพทางสังคมและยอมรับความแตกต่าง

2. เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎหมาย กติกาของสังคมเป็นธรรม ให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพ มีกฎกติกาที่วางอยู่บนความยุติธรรมและชอบธรรมมีหลักนิติรัฐในการคุมครองสิทธิและเสรีภาพไม่ให้ถูกละเมิด

3. รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม คือการตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่มีคุณลักษณะสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคมในการดำรงตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น สังคม รัฐ และใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล

ประเทศที่มีประชากรที่มีลักษณะความเป็นพลเมืองอยู่มาก จะมีกำลังในการแก้ไขปัญหามาก หากประชากรไม่มีคุณลักษณะดังกล่าว ก็จะกลายเป็นปัญหาของเมือง ของประเทศ การมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองส่งผลดีต่อสถาบันทางสังคม ดังนี้

1. ทำให้สังคมประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคง
2. เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ
3. สังคมมีความเป็นระเบียบ สงบเรียบร้อย

4. สมาชิกทุกคนได้รับสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ จากกฎหมายความเท่าเทียมกัน เกิดความเป็นธรรมในสังคม

5. สมาชิกในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกัน

พลเมืองจึงเป็นผู้เสียสละทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นผู้มีจิตอาสา หรือบางครั้งเรียกว่า จิตสำนึกสาธารณะ แต่ทั้งสองคำมีความเข้มข้นในเชิงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน โดยจิตอาสามุ่งผลเป็นการช่วยเหลือผู้ต้องการความช่วยเหลือให้พ้นจากทุกข์ภัยเป็นการเฉพาะ ส่วนจิตสำนึกสาธารณะเป็นการสำนึกในการดูแลคุ้มครองประโยชน์และความเป็นธรรมของสังคม การมีจิตสำนึกสาธารณะ หรือ จิตสำนึกพลเมือง สามารถแสดงออกได้หลายวิธี เช่น

1. การแสดงความคิดเห็น มีความกล้าแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน รัฐ เพื่อให้เกิดผลต่อจิตสำนึกของประชาชน เป็นวงกว้าง เป็นการสาธารณะ

2. การคัดค้าน สนับสนุน เสนอแนะ มีความกล้าในการคัดค้านในสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามช่องทางที่กฎหมายกำหนด สนับสนุนสิ่งที่จะส่งเสริมประโยชน์และความชอบธรรมของส่วนรวม เสนอแนะแนวทางที่ยั่งยืน และเป็นแนวทางที่ดีที่สุดสำหรับชุมชน รัฐ ทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการแก้ปัญหาหรือปรับปรุง

3. การติดตาม ตรวจสอบ การทำงานของภาครัฐและนักการเมือง ทุกระดับ กล่าวคือ ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการทำงาน และเข้าร่วมต่อสู้เรียกร้องความถูกต้องเป็นธรรมจากรัฐเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

4. การวิเคราะห์ วิจัย กล่าวคือ ทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ปัญหาสาธารณะ และนำผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมนำมาสนอเพื่อให้สังคมได้รับรู้และตระหนัก

จิตสำนึกสาธารณะ ไม่ได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่เกิดจากการเอาชนะใจฝ่ายต่ำ ฝึกฝนปฏิบัติตัวจนเป็นนิสัย พลเมืองผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ จึงเกิดจากความสมัครใจโดยมีพฤติกรรมเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม ไม่หวังประโยชน์ตอบแทน

วิรัตน์ บัวขาว (2544, หน้า 9) กล่าวว่า การเป็นพลเมืองที่ดีควรมีคุณสมบัติของทรัพยากรมนุษย์ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ดังต่อไปนี้

1. มีความรอบรู้ ความรู้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้มีความสุขต่อไป นอกจากความรู้ทางวิชาชีพแล้ว เราควรต้องศึกษา หาความรู้ตลอดชีวิตและเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความเก่ง กล้า คือ กล้าคิด กล้าทำ เพื่อสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรมในสังคม

2. มีทักษะหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และเป็นความรู้ที่สามารถปฏิบัติจริงได้

3. มีคุณธรรมสูง ธรรมะเป็นก้าวหนึ่งที่จะนำให้สังคมไปสู่ความสันติสุขได้ สังคมใดห่างธรรมะย่อมนำไปสู่ความหายนะอย่างเลี่ยงไม่ได้

4. มีความรับผิดชอบสูง คือ รับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ และต่อโลก เพราะทุกคนต่างเป็นสมาชิกในสังคมโลกเดียวกัน

5. ไม่เป็นภาระต่อสังคม บุคคลใดกระทำตนเป็นภาระต่อสังคม คือ เป็นบุคคลที่ไร้คุณภาพโลกยุคใหม่ต้องการให้ทุกคนพึ่งตนเองได้ นั่นคือ รู้จักประกอบอาชีพสุจริต ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

6. เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการจัดการ โลกยุคใหม่ เป็นโลกของการแข่งขัน หากไม่มีความสามารถในด้านนี้จะไปแข่งขันกับใครไม่ได้

7. เป็นบุคคลที่มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง จะเห็นได้ว่าประชากร ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญต่อสุขภาพของคนในชาติ เช่น ประเทศญี่ปุ่น เด็กได้ดื่มนมตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา

8. เป็นบุคคลที่มีทักษะ สามารถใช้ภาษากลางของโลกและเครื่องมือสื่อสาร เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะทักษะทางภาษาอังกฤษ เพราะการติดต่อสื่อสารทั่วโลกยังต้องการภาษากลางในการติดต่อกัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2522, หน้า 28) **และปรีชา ตงมณี** (2531, หน้า 41) ได้ให้ความหมายของคำว่าพลเมืองดีไว้ในแนวทางเดียวกันว่า พลเมืองดี หมายถึง ผู้ที่มีจริยธรรมสูง กล้าทำความดีโดยไม่หวังผล มีทัศนคติและนิสัยอันพึงปรารถนาของสังคม

ประเวศ วะสี (2535 หน้า 21-30) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะคนไทยในการสัมมนาการวิจัยเชิงนโยบายเพื่อการศึกษาอาชีวะและอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไว้ 10 ประการคือ

1. เป็นบุคคลเรียนเร็ว ชอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. มีความรู้ทั้งทางวัฒนธรรม ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการจัดการ
3. ประกอบอาชีพได้
4. สามารถดูแลสุขภาพและความปลอดภัย
5. มีความรักธรรมชาติ รักเพื่อนมนุษย์และรักศิลปะ
6. มีโลกทัศน์กว้างและจิตใจสาธารณะ
7. มีพฤติกรรมองค์กรและความสามารถในการสร้างความเป็นชุมชน
8. มีความอดทน มีสมาธิ และความปราณีตในการทำงาน
9. เข้าถึงความหลากหลายและความเป็นนานาชาติ
10. มีการพัฒนาจิตวิญญาณ

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2554, หน้า 10 - 11) ได้กล่าวไว้ว่า ในสมัยโบราณนั้นประชาชนมีสถานะเป็นไพร่หรือทาสเกือบทั้งหมด การเมืองสมัยใหม่ได้ปลดปล่อยพวกไพร่หรือทาสให้กลายเป็นราษฎร ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ต้องเสียภาษีให้กับรัฐและต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง คำว่า “ประชาชน” จะสื่อถึงการเป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตยมากกว่าราษฎร ส่วนพลเมืองนั้นจะหมายถึงประชาชนที่มีสิทธิหน้าที่อย่างพร้อมบูรณ์ เป็นบุคคลที่ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับอำนาจทางการเมือง มีสิทธิไปเลือกตั้ง เสนอความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางการ สามารถเรียกร้องกฎหมาย นโยบาย และกิจการของรัฐตามที่ตนเห็นพ้อง

วิชัย ตันศิริ (2556, หน้า 29 - 30) ที่ได้กล่าวว่า พลเมืองนั้นมีหลายระดับ ได้แก่ พลเมืองทั่วๆ ไป เรียกว่า ราษฎร หมายถึง ผู้ที่รับทราบว่ารัฐจะทำอะไรให้บ้าง และตนเองมีหน้าที่เคารพกฎหมายและเสียภาษี และพลเมืองที่มีส่วนร่วมมากขึ้นในกิจกรรมสาธารณะ เป็นผู้นำระดับชุมชน เข้าร่วมในองค์กรทางสังคมต่าง ๆ และร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณะ

ศรัณยุ หมั้นทรัพย์ (2550, หน้า 1 10 - 115) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงออกต่อกิจการสาธารณะว่าเป็นการกระทำที่มุ่งให้ชีวิตส่วนรวมดีขึ้น มีการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ต่อสภาพส่วนรวมและการเมือง มีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพทางการเมืองและชีวิตสาธารณะซึ่งสามารถปฏิบัติได้ตั้งแต่การออกเสียงเลือกตั้ง การวิพากษ์วิจารณ์ การกำหนดนโยบายหรือกฎหมาย การเคลื่อนไหวทางการเมือง การยืนหยัดทางการเมืองในประเด็นต่าง ๆ หรือการแสดงพลังในการผลักดันทิศทางการเมือง

2.1.2 ความเป็นพลเมืองในบริบทวัฒนธรรมและสังคมไทย

ความเป็นพลเมืองมีความสัมพันธ์กับประชาธิปไตยและมีพัฒนาการตามยุคสมัย พลเมืองและความเป็นพลเมืองของไทยเช่นเดียวกันที่มีการพัฒนาขึ้นภายใต้บริบทของสังคมที่มีความเฉพาะตัวและประชาธิปไตยที่มีข้อท้าทายหลายประการ ความเป็นพลเมืองในบริบทวัฒนธรรมและสังคมไทยจึงเป็นไปตามลักษณะของสังคมไทย

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2543, หน้า 47 - 52) กล่าวว่าวัฒนธรรมและสังคมไทยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการเมืองนั้นที่เป็นทิศทางตรงข้ามกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย คือ วัฒนธรรมอำนาจนิยม การเคารพอ่อนน้อมกับผู้หลักผู้ใหญ่ ความนิยมระบบเจ้านายกับลูกน้อง การยึดมั่นในบุคคลมากกว่าหลักการ การขาดความเชื่อมั่นในตนเองทำให้พึ่งพาคนอื่นหรือสิ่งอื่น ๆ ในการแก้ไขปัญหาของตน การขาดหลักการใช้เหตุผลและใช้หลักการปฏิบัติตาม ๆ กันมาเป็นคำอธิบาย การมีลักษณะอิสระนิยมในแบบทำอะไรตามใจคือไทยแท้ ทำให้ไร้สำนึกต่อส่วนรวม

ทิพย์พาพร ตันติสุนทร (2555 หน้า 228 - 231) กล่าวถึงวิถีชุมชนพึ่งพาตนเอง ไม่พึ่งพิงรัฐอุปถัมภ์ มีความผูกพันกันภายใน มีความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง มีพื้นที่ส่วนตัวที่ยืดหยุ่นต่อการยอมรับผู้มาใหม่ที่จะทำให้เกิดสังคมและวัฒนธรรมขึ้นอย่าง ไม่มีความขัดแย้ง สิ่งเหล่านี้เป็นจุดเริ่มของการให้คุณค่าต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมและการเคารพต่อความแตกต่าง และความมีเสรีภาพในสังคมไทยที่ควรให้ความสำคัญและพัฒนาต่อยอดความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจากพื้นฐานวิถีชุมชน

2.1.3 ความสำคัญของคุณลักษณะพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

องค์ประกอบสำคัญของสังคมประชาธิปไตย คือ พลเมืองที่มีคุณสมบัติตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการนำพาประเทศชาติไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555, หน้า 22 - 23) กล่าวถึงผลดีของการที่สมาชิกในสังคมรู้จักการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. ทำให้สังคมและประเทศชาติพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง เนื่องมาจากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลของคนในสังคม และการเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ ความสามารถได้ร่วมกันทำงานซึ่งจะส่งผลทำให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ

2. ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เนื่องมาจากความผูกพันที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจในการทำกิจกรรมจนสำเร็จผล

3. ทำให้สังคมมีความสงบและเป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะสมาชิกในสังคมรู้จักปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ และกติกาของสังคม

4. สังคมมีความเป็นธรรม เนื่องมาจากทุกคนรู้จักใช้สิทธิ ปฏิบัติหน้าที่ คำนึงถึงหลักเสรีภาพและความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย จึงปฏิบัติต่อกันในสังคมอย่างเป็นธรรม

5. สมาชิกในสังคมปฏิบัติต่อกันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกันบนหลักศีลธรรมอันเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติตนตามวิถีประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2558, หน้า 14) กล่าวถึงความสำคัญของสังคมที่ประกอบด้วยพลเมืองที่มีคุณลักษณะของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. สังคมมีความเป็นระเบียบและสงบเรียบร้อย

2. มีความรักและสามัคคีในหมู่คณะ

3. มีความเท่าเทียมและเกิดความเป็นธรรมในสังคม

4. สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาได้อย่างมั่นคง

5. สมาชิกทุกคนได้รับสิทธิ บทบาท หน้าที่ และมีเสรีภาพตามกฎหมาย

6. สมาชิกในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน

7. สมาชิกมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย

2.1.4 องค์ประกอบของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

วิชัย ตันศิริ (2556, หน้า 28) กล่าวถึงบุคลิกนิสัยพื้นฐานของความเป็นพลเมืองที่ไม่ว่าจะอยู่ในระบอบการเมืองใด จะมีองค์ประกอบอยู่ 3 ลักษณะดังนี้

1. มีความเชื่อในวิถีของการแก้ไขปัญหา และความขัดแย้ง โดยไม่ใช้ความรุนแรง (Nonviolence)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในรัฐ หรือชุมชนการเมือง (Body-politic) เดียวกัน แม้จะมีความขัดแย้งกันก็ควรจะปฏิบัติต่อกันเยี่ยงสุภาพชน (Politeness)

3. พลเมืองในรัฐหรือชุมชนการเมืองเดียวกัน ควรจะใฝ่หาสันติมากกว่าสงคราม (Peace - loving)

สรุปได้ว่า พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต พลเมือง หมายถึง คนที่มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือประชาชนที่อยู่ภายใต้ผู้ปกครองเดียวกัน มักมีวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น คนไทยทุกคนควรทำตัวเป็นพลเมืองดี คือนอกจากตระหนักถึงสิทธิของตนเองแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเพื่อให้เป็นสังคมและเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ตามหลักการทางประชาธิปไตยก่อให้เกิดสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมาธิ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ที่เกี่ยวกับสมาธิจากเอกสาร และบทความทางวิชาการต่างๆ ดังนี้

2.2.1 ความหมายของสมาธิ

พระธรรมมงคลญาณ (วิริยังค์ สิรินฺธโร) (หนังสือหลักสูตรครูสมาธิเล่ม 1, 2540, หน้า 2) ได้อธิบายไว้ว่า การทำสมาธิเป็นการส่งเสริมประเทืองปัญญา แก่ผู้กำลังดำเนินกิจการงาน แก้ไขสถานการณ์บ้านเมือง เพื่อให้เป็นไปโดยความมีสติรอบคอบ ไม่ใช่คิดแล้วทำเลย

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2546, หน้า 254) ได้อธิบายไว้ว่า สมาธิ ความมีจิตตั้งมั่น, ความตั้งมั่นแห่งจิต,การทำให้ใจสงบแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน, การมีจิตกำหนดแน่วแน่อยู่ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะมักใช้เป็น คำเรียกง่ายๆ สำหรับอธิจิตตสิกขา

พระพุทธโฆสะเถระ (2548, หน้า 444) ได้ให้ความหมาย อานาปานสติสมาธิ ว่า สมาธิที่สัมปยุตด้วยสติอันกำหนดเอาลมหายใจออกและลมหายใจเข้า หรือสมาธิในอานาปานสติชื่อว่า อานาปานสติสมาธิ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2544, หน้า 330) อธิบายไว้ว่า “สมาธิ” แปลกันว่า ความตั้งมั่นของจิต หรือภาวะที่จิตแน่วแน่ต่อสิ่งที่กำหนด คำจำกัดความของสมาธิที่พบเสมอ คือ “จิตตัสเสกัคคตา” หรือ เรียกสั้นๆ ว่า “เอกัคคตา” ซึ่งแปลว่า ภาวะที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง คือ การที่จิตกำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ฟุ้งซ่านหรือส่ายไป

พุทธทาสภิกขุ (2548, หน้า 6) กล่าวว่า สำหรับคำว่า “อานาปานสติ” ที่แปลกันอยู่เป็นพวกใหญ่ ๆ มี 2 อย่าง อย่างหนึ่งแปลว่า สติกำหนดลมหายใจเข้าออก นี้แปลกันทั่วไปกระทั่งในต่างประเทศ อีกอย่างหนึ่ง อานาปานสติ แปลว่า สติกำหนดที่ธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ทุกลมหายใจเข้าออก

นายแพทย์เฉก ธนะสิริ (2529, หน้า 39) ได้กล่าวไว้ว่า “สมาธิ” แปลว่า ความตั้งมั่นแห่งจิต ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Meditation หรือ Intensive Thinking หรือ Condensed Thought หลวงวิจิตรวาทการท่าน แปลว่า “จ่อจิต” หรือ Focus

คัมภีร์วิสุทธิมรรค (คัมภีร์วิสุทธิมรรค, หน้า 134) ให้คำนิยามไว้ว่า “ภาวะที่จิตมีอารมณ์อันเดียวฝ่ายกุศลชื่อว่า สมาธิ”

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (พุทธธรรม, หน้า 824 - 825) อธิบายไว้ว่า “สมาธิ” แปลกันว่า ความตั้งมั่นของจิตหรือภาวะที่จิตแน่วแน่ต่อสิ่งที่กำหนด คำจำกัดความของสมาธิที่พบเสมอ คือ “จิตตัสเสกัคคตา” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “เอกกัคคตา” ซึ่งแปลว่า ภาวะที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง คือการที่จิตกำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ฟุ้งซ่านหรือส่ายไป...คัมภีร์รุ่นอรรถกถาระบุความหมายจำกัดลงไปอีกว่า “สมาธิ คือภาวะมีอารมณ์หนึ่งเดียวของกุศลจิตและไขความออกไปว่าหมายถึง การดำรงจิตและเจตสิกไว้ในอารมณ์หนึ่งเดียวอย่างเรียบสม่ำเสมอและด้วยดี”

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2536, หน้า 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมาธิ คือ จิตที่ดิ่งลงในอารมณ์ จุดเดียว (เอกัคคตาจิต) ตามที่ปรารถนาอย่างแน่วแน่และมีสติอยู่ตลอดเวลา และถ้าเป็นสมาธิในพระพุทธศาสนาแท้จะต้องเป็นสมาธิที่มีจิตดิ่งลงในจุดเดียวทั้งมีพระนิพพานเป็นอารมณ์ สมาธิจึงมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1. แข็งแรงมีพลังมาก ดุจกระแสน้ำที่ไหลออกทางเดียว

2. ราบเรียบสงบนิ่งดุจน้ำในสระที่ไม่มีลมพัด ไม่มีสิ่งรบกวนให้น้ำกระเพื่อม 3. อ่อนโยนควรแก่การใช้งาน เพราะไม่เครียด ไม่กระด้าง ไม่วุ่น ไม่ขุ่นมัว ไม่สับสน ไม่เร้าร้อน และไม่กระวนกระวาย

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2548, หน้า 180 - 181) กล่าวไว้ว่า “Meditation” 2 แบบคือTranquility Meditation เป็นการเจริญความสงบ เรียกว่า สมถภาวนา กับ Insight Meditation การเจริญปัญญาที่หยั่งรู้หยั่งเห็น เรียกว่า วิปัสสนาภาวนา ส่วนตัวสมาธินั้นก็นิยมให้ใช้จำกัดจำเพาะลงไปว่า Concentration ซึ่งจะมีความหมายชัดขึ้น เราจะศึกษาอะไร เราจะพิจารณาเรื่องอะไรจิตต้อง Concentrate หมายความว่าต้องแน่วแน่ ต้องมุ่งแน่วแน่ปักลงไปในสิ่งนั้น ถ้าไม่ Concentrate ก็จะมองเห็นเข้าใจสิ่งนั้นได้ยาก จะไม่ชัดเจน ความหมายจึงใกล้เข้ามา สมาธินั้นแปลง่ายๆ ว่า ภาวะ ที่จิตตั้งมั่น พุทธศาสนิกชนจำแม่นทีเดียว เช่น ในองค์ของมรรคข้อสัมมาสมาธิ เราแปลกันว่า จิตตั้งมั่นชอบ จิตตั้งมั่น หมายความว่า จิตเรียบสม่ำเสมอจับอยู่กับสิ่งใดก็มั่งคงอยู่กับสิ่งนั้นแล้วเกินเรียบ ไม่วอกแวกไม่ฟุ้งซ่าน ไม่กระสับกระส่าย ไม่กระวนกระวาย จิตอยู่ตัวลงตัวแน่วแน่ ถ้าจะพิจารณาคิดเรื่องอะไรก็อยู่กับสิ่งนั้นสิ่งเดียวสิ่งอื่นเข้ามาแทรกมากวนไม่ได้ อย่างนี้ เรียกว่า “สมาธิ” ถ้าพูดอย่างภาษาชาวบ้าน สมาธิก็คือ การที่จิตของเราอยู่กับสิ่งที่ต้องการได้ตามต้องการแค่นี้ก็เป็นสมาธิแล้ว ถ้าแปลตามภาษาแบบวิชาการก็จะบอกอย่างที่กล่าวมาว่า ความมีจิตตั้งมั่น คือจิตมีอารมณ์เดียว หมายความว่า จะคิดจะกำหนดจะจับอยู่กับเรื่องใด ก็อยู่กับเรื่องนั้น ไม่ฟุ้งซ่านหลุดลอยไปเรื่องอื่น ถ้าใจอยู่กับสิ่งที่ต้องการได้อย่างนี้เรียกว่า “สมาธิ”

สรุปได้ว่า สมาธิ หมายถึง การทำให้จิตใจตั้งมั่น มีจิตแน่วแน่ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เรากำหนดอยู่ในขณะนั้น จนเกิดเป็นจิตมีอารมณ์เดียว หรือที่เรียกว่า “เอกัคคตา”สภาวะที่มีจิตมีอารมณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียว ถ้าหากฝึกสมาธิดีแล้ว สมาธิจะทำให้เกิดปัญญา และเป็นคนที่มองโลกในความเป็นจริง สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ การที่มีจิตนิ่งแน่วแน่นั้นสามารถทำให้เรามีพลังด้านจิตใจที่แข็งแรงตามไปด้วย และทำให้กายกับจิตใจนั้นประสานสามัคคีกันอีกทางหนึ่ง และทำให้ชีวิตเรามีแต่ความสุขเพราะมีสมาธิมากำกับนั้นเอง

2.2.2 ประเภทของสมาธิ

พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทฺธิ) (2546, หน้า 123) ได้กล่าวว่า สมาธิคือปัญญาในการสำรวมแล้วตั้งไว้ด้วยดีถ้าจิตเป็นฌานซึ่งเวลานั้นจิตมีอารมณ์เป็นหนึ่งในลมหายใจเข้าออกก็ดี ในคำภาวนาก็ดี ในนิมิตก็ดี ถ้าจิตจับเฉพาะอย่างนั้น เรียกว่า การเกิดสมาธิหรือการเกิดฌาณมี 5 อย่าง ดังนี้

1. สมาธิ 1 ได้แก่ เอกัคคตาสมาธิ คือ จิตที่มีสมาธิแน่วแน่ ในอารมณ์เดียว คือ จะแน่วแน่อยู่ในอารมณ์ที่เพ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เอกัคคตา มี 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ขณิกสมาธิ หรือบริกรรรมสมาธิ คือ จิตที่ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์ได้ชั่วขณะหรือเป็นสมาธิ ขณะบริกรรมว่าปฐวี ๆ เป็นต้น

ระดับที่ 2 อุปจารสมาธิ คือ จิตที่ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์ใกล้จะได้ฌาน

ระดับที่ 3 อัปปนาสมาธิ คือ จิตตั้งมั่นหรือแนบแน่นอยู่ในอารมณ์ที่กำหนดไม่ซัดส่ายไปไหน กิเลสไม่สามารถรบกวนได้ และอัปปนาสมาธิก็คือฌานจิตที่เป็นอัปปนาเกิดขึ้นแล้ว

2. สมาธิ 2 ได้แก่ โลกิยสมาธิ และโลกุตตรสมาธิ

3. สมาธิ 3 ได้แก่ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ และอัปปนาสมาธิ

4. สมาธิ 4 ได้แก่ ทัฏฐธัมมสุขวิหารสมาธิ ญาณทัสสนสมาธิ สติสัมปชัญญสมาธิ และอาสวักขยสมาธิ

5. สมาธิ 5 ได้แก่ สุขสมาธิ สันตสมาธิ อริยสมาธิ นิรามิสสมาธิ อกาปุริสสมาธิ ได้แก่ สมาธิของมหาบุรุษ

ฟื้น ดอกบัว (2542, หน้า 288) ได้กล่าวประเภทของสมาธิไว้ว่า สมาธิมีหลายระดับจากต่ำไปหาระดับสูงดังนี้

1. ขณิกสมาธิ สมาธิชั่วขณะ สมาธิระดับนี้เป็นสมาธิที่เราทั้งหลายใช้กันในชีวิตประจำวัน เช่น การที่เรียนหนังสือรู้เรื่อง อ่านหนังสือรู้เรื่อง ดูทีวีหรือฟังวิทยุรู้เรื่อง ตลอดถึงการคุยกันรู้เรื่องก็เพราะมีขณิกสมาธินั่นแหละ

2. อุปจารสมาธิ สมาธิที่เข้าไปใกล้ หรือเฉียดองค์ฌาน เป็นสมาธิขั้นแน่วแน่ แต่ยังไม่ดิ่งลึกลงไปเต็มที่ สมาธิระดับนี้มีในบางคนเท่านั้น

3. อัปปนาสมาธิ สมาธิแน่วแน่ดิ่งลึกลงไปถึงที่สุดเข้าถึงฌาน สมาธิขั้นนี้สูงสุดมีเฉพาะผู้ที่ได้ฌานเท่านั้น

พุทธทาสภิกขุ (2540, หน้า 2) ได้กล่าวประเภทของสมาธิไว้ว่า จิตที่ได้รับการฝึกฝนดีแล้วโดยเฉพาะในเรื่องของการเจริญสมาธิ จะมีความสงบ เยือกเย็นมั่นคงไม่หวั่นไหวไปกับอารมณ์ที่มากระทบ ยิ่งเป็นสมาธิระดับอัปปนาสมาธิก็จะมีความสงบเยือกเย็นประณีตสูงขึ้นไปตามลำดับ ในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงลักษณะจิตที่มีสมาธิ โดยเฉพาะสมาธิระดับอัปปนาสมาธิไว้ ดังนี้

1. ตั้งมั่น (สมาหิตะ) คือ ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์ที่จิตกำหนด

2. บริสุทธิ์ (ปริสุทธะ) คือ หมดจดจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองจิต

3. ผ่องใส (ปริโยธาตะ) คือ ไม่มีกิเลสเครื่องทำใจให้ขุ่นมัว

4. เรียบเสมอ (อนังคณะ) คือ ภาวะจิตที่ไม่ฟู ไม่แฟบ หรือขึ้น ๆลง ๆ

5. ปราศจากสิ่งที่จะทำให้มัวหมอง (วิคตูปกิเลสะ) คือ ไม่มีกิเลสเครื่องเศร้าหมองมารบกวน

6. นุ่มนวล (มุทุภูตะ) คือ มีความอ่อนโยนไม่หยาบกระด้าง

7. ความแก่การงาน (กัมมนิยะ) คือเหมาะที่จะใช้งานโดยเฉพาะงานด้านพัฒนาปัญญา

8. มั่นคง (ฐิตะ) คือ ดำรงมั่นเหมือนเสาเขื่อนไม่โยกโคลงหรือหวั่นไหว

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (2559, หน้า 203) อธิบายไว้ว่า ภาวนา หมายถึง การทำให้มีขึ้นเป็นขึ้น การทำให้เกิดขึ้น การเจริญ การบำเพ็ญ

1. การฝึกอบรมตามหลักของพระพุทธศาสนามี 2 อย่าง คือ (1) สมถภาวนา ฝึกอบรมจิตให้เกิดความสงบ (2) วิปัสสนาภาวนา คือ การฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจตามเป็นจริง อีกนัยหนึ่งจัดเป็น 2 เหมือนกัน คือ (1) จิตตภาวนา การฝึกอบรมจิตใจให้เจริญงอกงามด้วยคุณธรรม มีความเข้มแข็ง มั่นคง เบิกบาน สงบสุขผ่องใสพร้อมด้วยความเพียรสติและสมาธิ (2) ปัญญาภาวนา การฝึกอบรมเจริญปัญญาให้รู้เท่าทันเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง จนจิตใจเป็นอิสระไม่ถูกครอบงำด้วยกิเลสและความทุกข์

2. การเจริญสมถกรรมฐานเพื่อให้เกิดสมาธิ มี 3 ขั้นตอน คือ (1) บริกรรมภาวนา ภาวนาขั้นตระเตรียมคือกำหนดอารมณ์กรรมฐาน (2) อุปจารภาวนา ภาวนาขั้นจวนเจียน คือ เกิดอุปจารสมาธิ (3) อัปปนาภาวนา ภาวนาขั้นแน่วแน่คือ เกิดอัปปนาภาวนาเข้าถึงฌาน

3. ในภาษาไทยความหมายเลื่อนมาเป็นการท่องบนหรือซ้ำๆ ให้ขลังก็มี

สรุปได้ว่า ประเภทของสมาธินั้นสามารถแบ่งออกได้ 3 ประการ คือ

1. ขณิกสมาธิ เป็นสมาธิที่เกิดเพียงชั่วขณะจิต ซึ่งเป็นสมาธิที่เรามีอยู่ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเราตลอดเวลา เช่น การอ่านหนังสือ การเรียน การขับรถ และการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ

2. อุปจารสมาธิ เป็นสมาธิระดับสูงขึ้นซึ่งเข้าใกล้องค์ฌาน ที่พระอาจารย์ท่านใช้ภาวนาเพื่อพิจารณาถึงความเป็นจริงในสังขาร

3. อัปปนาสมาธิ เป็นสมาธิที่สามารถเข้าถึงฌานได้ และเป็นสมาธิที่ละเอียดประณีตมากยิ่งขึ้นนั่นเอง

2.2.3 ประโยชน์ของสมาธิ

ประโยชน์ของสมาธิตามที่ได้ศึกษาเอกสารนั้น มีดังนี้

วิเชียร ชาบุตรบุณฑริก (2535, หน้า 150) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของสมาธิไว้ว่า อานิสงส์ของการฝึกสมาธิ ท่านกล่าวไว้ในพระคัมภีร์วิสุทธิมรรคมี 5 ประการด้วยกันคือ

1. ทำให้เข้าสมาธิได้เพื่อความสุขในภพปัจจุบัน
2. ทำให้เกิดวิปัสสนา
3. ทำให้เกิดโลกิยอภิญญา
4. ทำให้เกิดเป็นพรหม
5. ทำให้เข้านิโรธสมาบัติได้

นอกจากอานิสงส์ 5 ประการนี้แล้ว ผู้ทำสมาธิย่อมได้อานิสงส์หรือประโยชน์จากการทำสมาธิอีกหลายประการ ได้แก่

1) มีจิตใจสบาย ใจเบา ใจสว่าง สดชื่น ไม่คิดร้ายกับผู้อื่น

2) มีใจหนักแน่น ตัดสินใจได้ง่ายและยอมรับผิดได้ง่ายเช่นกัน

3) อภัยให้ผู้อื่น ได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้ความคิดและเหตุผลมาประกอบเท่าใดนัก

4) มีความจำ ความระลึกได้ ความละอายและเกรงกลัวต่อบาปได้ดีขึ้น

5) มีสมาธิ ใจจดจ่อต่อการงาน และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

6) โรคภัยไข้เจ็บจะลดลงหรือหายไปซึ่งแล้วแต่กรณีคือเป็นมากหรือน้อยเป็นนานหรือไม่นานโดยเฉพาะโรคที่เกิดจากจิตใจจะหายไว

7) เมื่อมีภัยมาถึงตัวมักจะมีเหตุไม่ให้มีโอกาสรับภัยนั้น เช่น เปลี่ยนใจในการเดินทาง เป็นต้น

8) เมื่อจิตผิดปกติ จะรู้สึกตัวไวกว่าเดิม เช่น โกรธก็จะรู้สึกตัวว่าจิตของตนผิดปกติและสามารถกล่าวโทษตัวเองได้ด้วย

9) เป็นที่นับถือของคนทั่วไป แม้จะไม่เคยรู้จักกันมาก่อนก็ตาม

10) เป็นผู้มีผิวพรรณดี ร่างกายแข็งแรง และดูเป็นคนมีอายุอ่อนกว่าวัย

11) จะเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี เข้าใจในความเป็นไปของโลกว่าทุกสิ่งทุกอย่างยุติธรรมดีแล้ว

12) จะเป็นผู้ที่มองเห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องธรรมดาของมันเอง และจะเข้าไปแก้ไขเรื่องนั้น ๆ ด้วยความเป็นหน้าที่โดยไม่มีอารมณ์ทั้งดีและไม่ดี

พระศรีสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ) (2521, หน้า 22) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกจิตว่า “การฝึกจิตนั้นมีคุณค่าต่อชีวิตมาก เพราะทำคนให้เป็นผู้ประเสริฐขึ้น” และท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของสมาธิไว้ดังนี้

1) สามารถเรียนหนังสือได้ผลดี ได้คะแนนสูงเพราะมีความจำแม่นยำและดีขึ้นกว่าแต่ก่อน

2) ทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีไม่ค่อยผิดพลาด เพราะมีสติสมบูรณ์ขึ้น

3) สามารถทำงานได้มากและได้ผลดีขึ้น

4) ทำให้โรคภัยบางอย่างหายไป

5) ทำให้เป็นคนมีอารมณ์เยือกเย็น มีความสุขใจได้มากและมีผิวพรรณผ่องใส

6) ทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เช่น ถ้าอยู่ในโรงเรียนก็ทำให้เพื่อน ๆ และครูพลอยได้รับความสุข ถ้าอยู่ในบ้านก็ทำให้พ่อแม่พี่น้องมีความสุขเป็นต้น

7) สามารถแก้ไขความยุ่งยากและความเดือดร้อนวุ่นวายในชีวิตได้ด้วยวิธีที่ถูกต้อง

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (2540, หน้า 18) ได้อธิบายประโยชน์ของสมาธิไว้ว่า การหัดใจให้สงบดังกล่าวนี้ ได้ประโยชน์มาก โดยมากมักไปเสียเวลาอยู่ที่ความไม่สงบ เช่นว่าจะมุ่งประโยชน์ในการศึกษาจะอ่านหนังสือ อ่านหนังสือหน้าหนึ่ง เสียเวลาไปเพราะความฟุ้งซ่านของจิตมาก แต่หากว่าหัดจิตให้ตั้งมั่น สงบอยู่ดังกล่าวนี้ จนเคยแล้วเอาไปใช้ เช่นเอาไปอ่านหนังสือ ก็จะสงบอยู่ที่หนังสือที่อ่านนั้น จะอ่านได้รวดเร็ว เข้าใจดี จำได้ดี เพราะฉะนั้น การทำจิตให้ตั้งมั่นสงบ จึงเป็นประโยชน์ทั้งในด้านที่เป็นการพักใจให้มีความสุข ทั้งในด้านที่ที่จะนำไปใช้ปฏิบัติงานอะไรๆ ให้ได้ผลดี

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2553, หน้า 14 - 16) ได้ประมวลประมวลประโยชน์ของสมาธิได้ ดังนี้

ก. ประโยชน์ที่เป็นจุดหมายหรืออุดมคติทางศาสนา

ประโยชน์ที่เป็นความมุ่งหมายแท้จริงของสมาธิตามหลักพระพุทธศาสนาคือ เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งแห่งการปฏิบัติเพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุดอันได้แก่ ความหลุดพ้นจากกิเลสและทุกข์ทั้งปวง

1) ประโยชน์ที่ตรงแท้ของข้อนี้คือ การเตรียมจิตให้พร้อมที่จะใช้ปัญญาพิจารณาให้รู้แจ้งสภาวธรรมตามความเป็นจริง เรียกตามศัพท์ว่า เป็นบาทแห่งวิปัสสนา หรือทำให้เกิดยถาภูตญาณทัศนะ ดังได้กล่าวแล้ว ซึ่งจะนำไปสู่วิชชาและวิมุตติในที่สุด

2) ประโยชน์ที่รองลงมาในแนวเดียวกันนี้ แม้จะไม่ถือว่าเป็นจุดหมายที่แท้จริง คือการบรรลุภาวะที่จิตหลุดพ้นจากกิเลสชั่วคราว ที่เรียกว่าเจโตวิมุตติประเภทยังไม่เด็ดขาด กล่าวคือหลุดพ้นจากกิเลสด้วยอำนาจพลังจิต โดยเฉพาะด้วยกำลังของฌาน กิเลสถูกกำลังสมาธิกด ข่ม หรือทับไว้ตลอดเวลาที่อยู่ในสมาธินั้น เรียกเป็นศัพท์ว่า วิกขัมภนวิมุตติ

ข. ประโยชน์ในด้านการสร้างความสามารถพิเศษเหนือสามัญวิสัย ที่เป็นผลสำเร็จอย่างสูงในทางจิตหรือเรียกสั้น ๆ ว่า ประโยชน์ในด้านอภิญญา ได้แก่ การใช้สมาธิระดับฌานสมาบัติเป็นฐานทำให้เกิดฤทธิ์และอภิญญาขั้นโลกีย์อย่างอื่น ๆ คือ หูทิพย์ ตาทิพย์ ทายใจคนอื่นได้ ระลึกชาติได้ จำพวกที่ปัจจุบันเรียกว่า ESP (Extra Sensory Perception)

ค. ประโยชน์ในด้านสุขภาพจิตและการพัฒนาบุคลิกภาพ เช่น ทำให้เป็นผู้มีจิตใจและมีบุคลิกลักษณะเข้มแข็ง หนักแน่น มั่งคง สงบ เยือกเย็น สุภาพ นิ่มนวล สดชื่น ผ่องใส กระฉับกระเฉง กระปรี่กระเปร่า เบิกบาน งามสง่า มีเมตตากรุณา มองดูรู้จักตนเองและผู้อื่นตามความเป็นจริง

(ตรงข้ามกับลักษณะของคนมีนิวรณ์ เช่น อ่อนไหว ติดใจ หลงใหลง่าย หรือหยาบกระด้าง ฉุนเฉียว เกรี้ยวกราด หงุดหงิด วู่วาม วุ่นวาย จุ้นจ้าน สอดแส่ ลุกลี้ลุกลน หรือหงอยเหงา เศร้าซึม หรือขี้หวาด ขี้ระแวง ลังเล) เตรียมจิตให้อยู่ในสภาพพร้อมและง่ายแก่การปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ และเสริมสร้างนิสัยที่ดี รู้จักทำใจให้สงบและสะกดยั้งผ่อนเบาความทุกข์ที่เกิดขึ้นในใจได้ เรียกอย่างสมัยใหม่ว่ามีความมั่นคงทางอารมณ์ และมีภูมิคุ้มกันโรคทางจิต ประโยชน์ข้อนี้จะเพิ่มพูนยิ่งขึ้นในเมื่อใช้จิตที่มีสมาธินั้นเป็นฐานปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน คือดำเนินชีวิตอย่างมีสติตามดูรู้ทันพฤติกรรมทางกาย วาจา ความรู้สึกนึกคิดและภาวะจิตของตนที่เป็นไปต่าง ๆ มองอย่างเอามาเป็นความรู้สำหรับใช้ประโยชน์อย่างเดียว ไม่ยอมเปิดช่องให้ประสบการณ์และความเป็นไปเหล่านั้น ก่อพิษเป็นอันตรายแก่ชีวิตจิตใจของตนได้เลย ประโยชน์ข้อนี้ย่อมเป็นไปในชีวิตประจำวันด้วย

ง. ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น

1) ใช้ช่วยทำให้จิตใจผ่อนคลาย หายเครียด เกิดความสงบ หายกระวนกระวาย หยุดยั้งจากความกลัดกลุ้มวิตกกังวล เป็นเครื่องพักผ่อนกาย ให้ใจสบายและมีความสุข เช่น บางท่านทำอานาปานสติ (กำหนดลมหายใจเข้าออก) ในเวลาที่จำเป็นต้องรอคอยและไม่มีอะไรที่จะทำ เหมือนดังเวลานั่งติดในรถประจำทาง หรือปฏิบัติสลับแทรกในเวลาทำงานใช้สมองหนัก เป็นต้น หรืออย่างสมบูรณ์แบบ ได้แก่ ฌานสมาบัติที่พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย ใช้เป็นที่พักผ่อนกายใจ เป็นอยู่อย่างสุขสบายในโอกาสว่างจากการบำเพ็ญกิจ ซึ่งมีคำเรียกเฉพาะว่า เพื่อเป็นทิฏฐธรรมสุขวิหาร

2) เป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน การเล่าเรียน และการทำกิจทุกอย่าง เพราะจิตที่เป็นสมาธิ แน่วแน่อยู่กับสิ่งที่กำลังกระทำ ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวก ไม่เลื่อนลอยเสีย ย่อมช่วยให้เรียน ให้คิด ให้ทำงานได้ผลดี การงานก็เป็นไปโดยรอบคอบ ไม่ผิดพลาด และป้องกันอุบัติเหตุได้ดี เพราะเมื่อมีสมาธิ ก็ย่อมมีสติกำกับอยู่ด้วย ดังที่ท่านเรียกว่า จิตเป็นกัมมนียะ หรือกรรมนีย์ แปลว่าควรแก่งาน หรือเหมาะแก่การใช้งาน ยิ่งได้ประโยชน์ในข้อที่ 1 มาช่วยเสริม ก็ยิ่งได้ผลดีมากยิ่งขึ้นไปอีก

3) ช่วยเสริมสุขภาพกายและใช้แก้ไขโรคได้ ร่างกายกับจิตใจอาศัยกันและมีอิทธิพลต่อกัน ปุถุชนทั่วไปเมื่อกายไม่สบาย จิตใจก็พลอยอ่อนแอเศร้าหมองขุ่นมัว ครั้งเสียใจไม่มีกำลังใจ ก็ยิ่งซ้ำให้โรคทางกายนั้นทรุดหนักลงไปอีก แม้ในเวลาที่ร่างกายเป็นปกติ พอประสบเรื่องราวให้เศร้า เสียใจรุนแรง ก็ล้มป่วยเจ็บไข้ไปได้ ส่วนผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็งสมบูรณ์ (โดยเฉพาะท่านที่มีจิตหลุดพ้น เป็นอิสระแล้ว) เมื่อเจ็บป่วยกายไม่สบายอยู่แค่กายเท่านั้น จิตใจไม่พลอยป่วยไปด้วย ยิ่งกว่านั้นกลับใช้ใจที่สบาย มีกำลังจิตเข้มแข็งนั้น หันกลับมาส่งอิทธิพลบรรเทาหรือผ่อนเบาโรคทางกายได้อีกด้วยอาจทำให้โรคหายง่ายและไวขึ้น

พระธรรมมงคลญาณ (วิริยังค์ สิรินฺธโร) (หนังสือหลักสูตรครูสมาธิเล่ม 2, 2540, หน้า 20 - 21) ได้อธิบายประโยชน์ที่เกิดจากสมาธิคือ ความอยู่เย็นเป็นสุข ความชุ่มชื่น ความเพลิดเพลิน ความมีกะใจ ความมีเมตตาธรรม ความชาบซึ้งตรึงใจ สิ่งเหล่านี้เราจะหาจากที่ใดที่หนึ่งไม่ได้ นอกจากสมาธิ เพราะว่าอาการเป็นที่ชื่นใจเป็นสุขนี้ จะเกิดขึ้นจากสมาธิเท่านั้น เรายังจะพบค่าของชีวิตเราอีกมาก และความสุขเหล่านี้เอง ที่ชะโลมชีวิตให้มีความเป็นคนด้วยความอิ่มใจว่าเราได้สิ่งสมประสงค์แล้ว และสรุปประโยชน์ของสมาธิมีมากมาย ดังนี้

1. ทำให้หลับสบายคลายกังวล

2. กำจัดโรคภัยไข้เจ็บ
3. ทำให้สมองปัญญาดี
4. ทำให้มีความรอบคอบ
5. ทำให้ระงับความร้ายกาจ
6. บรรเทาความเครียด
7. มีความสุขพิเศษ
8. ทำให้จิตใจอ่อนโยน
9. กลับใจได้
10. เวลาสิ้นลมพบทางดี
11. เจริญวาสนาบารมี
12. เป็นกุศล

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระมงคล ปิยปุตโต (หลวงปากดี) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสอนสมาธิตามแนวทางสถาบันพลังจิตตานุภาพ” ผลการศึกษาพบว่า

1) สมาธิในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง การรู้ในองค์ประกอบที่สำคัญเป็นกำลังที่ทำให้จิตรู้แจ้งทำลายอาสวะให้สิ้น คือ สัมมาสมาธิ หมวดธรรมต่าง ๆ ที่สำคัญย่อมมีการทำสมาธิเป็นหลัก เช่น ไตรสิกขา อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 และมรรค 8 ที่สำคัญคืออริยสัจสี่ ความจริงแท้สูงสุดที่มนุษย์ต้องรู้และปฏิบัติตามให้ได้เพื่อความสงบสุขที่แท้จริง

2) สถาบันพลังจิตตานุภาพก่อตั้งโดย พระธรรมมงคลญาณ (วิริยังค์ สิรินฺธโร) อายุ 15 ปี ท่านได้บวชเป็นชีปะขาวและท่านได้เดินธุดงค์กับพระอาจารย์กงมาต่อมาได้ไปศึกษาสมาธิกรรมฐานกับหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ปรมาจารย์พระกรรมฐานใกล้ชิดเป็นเวลา 9 ปีจนเป็นแรงบันดาลใจที่จะทำการสอนสมาธิเพราะคำปรารภของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ท่านจึงได้เขียนตำราเป็นหนังสือหลักสูตรครูสมาธิใช้เวลาในการเขียนเป็นเวลา 5 ปีจึงสำเร็จเป็นการพัฒนาจิตพัฒนาปัญญาเพื่อประโยชน์แก่ชาวโลกเป็นหลักสูตรครูสมาธิที่สอนสมาธิให้กับประชาชน ใช้ระยะเวลาในการเรียน 6 เดือน (หลักสูตร 200 ชั่วโมง) ในแต่ละหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 เทอม ๆ ละ 40 วันเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติพร้อมทั้งนำไปสอบปฏิบัติภาคสนาม ณ ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่เป็นเวลา 4 วัน 3 คืน จึงจะจบหลักสูตรและจัดพิธีมอบใบประกาศนียบัตรให้ผลการเรียนหลักสูตรครูสมาธิพบว่า ทำให้เกิดความสงบแก่จิตใจ ทำให้สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมอารมณ์ที่เห็นแก่ตัวทำให้เกิดความสามัคคี เกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจ ทำให้เกิดความสงบในสังคม

3) วิเคราะห์คุณค่าของการสอนสมาธิกรรมฐานตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ พบว่า มีคุณค่าทางด้านผู้นำ คุณค่าด้านความสามัคคี คุณค่าด้านพัฒนาด้านจิตใจ และคุณค่าด้านพัฒนาตนเองจึงนับได้ว่าสมาธิกรรมฐานตามแนวทางสถาบันพลังจิตตานุภาพนั้นมีคุณค่าอย่าง

แพร่หลายทั้งนี้ยังมีประชาชนชาวไทยและชาวต่างชาติกว่าแสนคนได้เปิดสาขาเป็นศูนย์สมาธิ 180 สาขาทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทย ต่างประเทศอีก 9 สาขาเป็นเวลา 20 ปี

อสมินทร์ ตันวัฒนานนท์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาเชิงวิเคราะห์การปฏิบัติสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขาที่ 83 วัดวิมลนิวาส จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า สมาธิในพุทธศาสนา หมายถึง การมีจิตตั้งมั่นในอารมณ์ มีปัญญารู้แจ้งตามความเป็นจริงสมาธิมี 3 ระดับ คือ ขณิกสมาธิ เป็นสมาธิขั้นต้นสำหรับบุคคลทั่วไป อุปจารสมาธิ เป็นสมาธิขั้นระงับ นิวรณ์ 5 และอัปปนาสมาธิ เป็นสมาธิระดับสูงสุด การเจริญสมาธิมี 2 แบบ คือ 1) สมถะกรรมฐานเป็นการฝึกอบรมจิตให้เกิดความสงบจนตั้งมั่นเป็นสมาธิ และ 2) วิปัสสนากรรมฐาน เป็นข้อปฏิบัติในการฝึกฝนอบรมเจริญปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งในรูปนามโดยความเป็นไตรลักษณ์ การปฏิบัติสมาธิจึงเป็นวิธีการที่จะขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ให้ดีได้

วิเคราะห์การปฏิบัติสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขาที่ 83 วัดวิมลนิวาส จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า สถาบันพลังจิตตานุภาพได้มุ่งเน้นพัฒนาทางด้านจิตใจเป็นสำคัญด้วยการปฏิบัติสมาธิให้ผ่อนคลายจากชีวิตที่ยุ่งเหยิง สภาพจิตใจที่ว้าวุ่น เป็นหลักสำหรับการฝึกอบรมทางกาย วาจาและจิตใจ ให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป เป็นกระบวนการฝึกฝนอบรมเพื่อการพัฒนาบุคคลทางพุทธศาสนาเพื่อให้มีจิตใจที่สามารถทำงานหรือใช้การได้ดี โดยเฉพาะในการคิดพิจารณาให้เกิดปัญญาหรือการใช้ปัญญาได้อย่างมีเหตุผล

นนทิวัต ไล้เลิศ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของสถาบันพลังจิตตานุภาพที่มีต่อการพัฒนาสังคม” ผลการศึกษาพบว่า หลักการพัฒนาสังคมที่แท้จริงนั้นเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคน

สถาบันพลังจิตตานุภาพ ก่อตั้งขึ้นโดยพระเทพเจติยาจารย์ (วิริยังค์ สิรินฺธ โร) เมื่อ พ.ศ. 2539 สร้างขึ้นในนครธรรมพระวิริยมงคลมหาเจดีย์ วัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาและปฏิบัติธรรมในหลักสูตรครูสมาธิที่มีลักษณะเฉพาะ และการดำเนินงานพัฒนาสังคมปัจจุบันสถาบันพลังจิตตานุภาพมีสาขาที่ขยายออกไปทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

บทบาทในการพัฒนาสังคมของสถาบันพลังจิตตานุภาพนั้นเป็นไปตามแนวคิดในการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนา คือ การพัฒนากาย พัฒนาศีล พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านศาสนวัตถุ ได้สร้างพระมหาเจดีย์ ปูชนียวัตถุ และสถานปฏิบัติธรรมจำนวนมาก

2. ด้านการศึกษา จัดให้มีการศึกษาตั้งแต่วัยเด็กเล็กจนถึงระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม

3. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการอาชีพ มีการสร้างศูนย์ฝึกอาชีพและสถาบันออกแบบ

4. ด้านการพัฒนาจิตใจ สถาบันพลังจิตตานุภาพเน้นการพัฒนาจิตใจของบุคคลเป็นหลักโดยใช้หลักสูตรครูสมาธิที่เป็นแนวทางการฝึกสมาธิ เพื่อความสงบสุขในสังคม

นางสาวฐาลินี สังฆจันทร์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นพลเมืองของประชาชนในทั้งสองพื้นที่มีความแตกต่างกันโดยในการแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองทางการเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับรางวัลให้ความสำคัญกับสิทธิพลเมืองในการแสดงความคิดเห็น

และสิทธิในการนับถือศาสนาขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปให้ความสำคัญกับสิทธิในการอยู่อาศัยและสิทธิในการได้รับการศึกษา นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับรางวัลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปให้ความสำคัญกับหน้าที่พลเมืองในด้านการปกป้องประเทศชาติ การเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารบ้านเมือง โดยหน้าที่ในการเสียภาษีมีความสำคัญเป็นอันดับสุดท้ายในทั้งสองพื้นที่การวิจัย ในด้านการรักษาสิทธิของผู้อื่นเพื่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลมีค่าเฉลี่ยการอนุญาตให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นในเรื่องการเมืองมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไป ทั้งนี้ การแสดงออกถึงความอดทนเมื่อมีความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างของทั้งสองพื้นที่การวิจัยคือ การแสดงออกโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแสดงออกโดยอาการเฉยๆ และการแสดงออกโดยการพูดคุยชักจูงให้เห็นด้วยกับตนในการแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองทางการ บริหาร พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลมีความคาดหวังการตระหนักถึงปัญหา แนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา ด้วยความกระตือรือร้น อันเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชน โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพยายามสร้างและกระตุ้นให้ประชาชนได้เรียนรู้ในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ด้วยตนเองผ่านระบบการมีส่วนร่วมแบบงบประมาณภายใต้การทำความเข้าใจระหว่างกันว่า ผู้บริหารมีช่วงเวลาที่จำกัด การพัฒนาหรือผลของการพัฒนาจำเป็นต้องดำเนินต่อเนื่องด้วยการขับเคลื่อนของภาคประชาชน ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปมองว่าประชาชนยังคงเป็นเพียงผู้รับบริการเท่านั้น นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลยังให้ความสำคัญกับตนเองในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนมากกว่าคณะผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ แตกต่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปที่ให้ความสำคัญกับคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยยังพบอีกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปมีความยึดติดในตัวผู้นำมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลอีกด้วย

พระณรงค์ คุณธาโร (สีสุวัน) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนดงสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา มีคุณภาพของผู้เรียนด้าน คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่กำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากสภาพของสังคม และการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งทำให้มีความจำเป็นต้องเน้นและปลูกฝังลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา และคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่งคงสงบสุขในสังคม สังคมในชุมชนความสำคัญของผู้มีบุญคุณต่อชุมชน สังคม และต่อประเทศชาติ ความสำคัญของประสบการณ์ในชีวิตการทำสมาธิทำให้จิตใจสงบมีหลายรูปแบบทั้งดีและไม่ดี ทำคุณประโยชน์ให้แก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างมากมาย จึงเป็นศูนย์รวมในการทำสมาธิจิตใจในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้เกิดปัญญาให้ความรู้กับนักเรียนให้ดำรงสืบต่อไป

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สมาธิเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทำให้นักเรียนพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนเนื่องจากจิตใจมีสมาธิ ไม่ฟุ้งซ่านด้านการกีฬา นักเรียนมีความตั้งใจในการฝึกซ้อม และในการเล่าเรียนศึกษาเองนักเรียนก็ต้องอาศัยสมาธิเป็นที่ตั้ง อีกทั้ง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ดังนั้น ตัวผู้เรียนจำต้องมีสติ และสมาธิกำกับตัวเองเสมอ เพื่อให้บรรลุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้

หลักธรรมที่นำมาใช้ คือ (1) ด้านร่างกาย ได้แก่ หลักไตรลักษณ์ (2) ด้านจิตใจ ได้แก่บุญกิริยาวัตถุ (3) ด้านสังคมได้แก่ ขันติ (4) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ละเว้นอบายมุข ผลที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ คือ การเข้าใจความจริงของชีวิต มีศีลธรรมเป็นพื้นฐาน ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้หลักการเจริญสมาธิในพระพุทธศาสนา โดยการทำบุญให้ทานอยู่เสมอ เป็นเหตุให้ความทุกข์ลดลงได้ การทำบุญเป็นเหตุให้จิตใจสงบ และเจริญสมาธิ นักเรียนมีการประยุกต์ใช้สมาธิ มีความเห็นต่อการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านวินัย ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านรักความป็นไทย และด้านจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกันตามหลักพุทธธรรมได้

ทรงสิริ วิชิรานนท์ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” ผลการศึกษาพบว่า

1. นักศึกษามีคุณลักษณะพลเมืองดีโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณลักษณะพื้นฐาน นักศึกษามีคุณลักษณะพลเมืองดีความซื่อสัตย์สูงสุด ($\overline{X}$ = 4.45)และความมัธยัสถ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 3.53) ด้านความรู้และทักษะนักศึกษาสามารถปรับตัวได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.19) และมีนิสัยใฝ่รู้ ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอมีค่าเฉลี่ยสุด ($\overline{X}$ = 3.66)ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นักศึกษาเห็นคุณค่าของตนเองและอื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.25) ส่วนเรียกร้องหรือต่อสู้ด้วยความเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 3.82) ด้านสังคมและวัฒนธรรมนักศึกษาเทิดทูนสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.48) ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 3.70) และด้านเศรษฐกิจ การเห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพที่สุจริต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.35) ส่วนการทำบัญชีรายรับรายจ่ายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 3.11)

2. เปรียบทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะพลเมืองที่ดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครจำแนกตามภูมิหลังของนักศึกษาพบว่า เพศที่ต่างกันมีคุณลักษณะพลเมืองดีด้านคุณลักษณะพื้นฐานและด้านความรู้ ทักษะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ชั้นปีที่ต่างกันมีคุณลักษณะพลเมืองดีด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คณะที่ต่างกันมีคุณลักษณะพลเมืองดีโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาชีพผู้ปกครองของนักศึกษาที่ต่างกันมีคุณลักษณะพลเมืองดีด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความเชื่อมั่นของนักศึกษาที่ต่างกันมีคุณลักษณะพลเมืองดีโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. แนวทางการพัฒนาความป็นพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้แก่ 1. สร้างและปรับปรุงหลักสูตรที่พัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี โดยให้มีความสมดุลระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ และเอื้อให้นักศึกษามีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์พร้อมกับรอบรู้สหวิทยาการ ทั้งนี้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2. การสร้างหลักสูตรการเรียนความเป็น

พลเมืองด้วยกิจกรรม ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่มีอยู่แล้ว รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยตามความสนใจของนักศึกษา โดยกำหนดความสำคัญของนักศึกษาที่ร่วมกิจกรรม กำหนดหน่วยชั่วโมง/หน่วยกิจกรรม/กำหนดช่วงชั้นปีการศึกษาที่เข้าร่วม รวมถึงกำหนดกิจกรรมที่ต้องเข้าร่วม

2.4 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา

2.4.1 ประวัติและความเป็นมาของสถาบันพลังจิตตานุภาพสาขาที่ 96 วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ภาพที่ 2.1 วัดสิรินธรเทพรัตนาราม

วัดสิรินธรเทพรัตนาราม ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นวัดราษฎร์ ตั้งอยู่เลขที่ 26 หมู่ 7 ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอ สามพราน จังหวัดนครปฐม พระอารามแห่งนี้ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงประทานที่ดินจำนวน 62 ไร่ 1 งาน 40 ตารางวา เพื่อสร้างวัดในพระพุทธศาสนา (ตามเจตนาของผู้ถวายที่ดินคือ นางสาวจำรูญ และนายจำเริญ ภูไทย) เมื่อปี พ.ศ. 2531 และทรงอุปถัมภ์โดยประทานทุนเริ่มแรกในการก่อสร้างพระอุโบสถจำนวน 2,500,000 บาท เพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 4 รอบ วันที่ 2 เมษายน 2546 สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงมอบให้พระธรรมวราจารย์ (แบน กิตฺติสาโร) วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นประธานกรรมการดำเนินการจัดสร้าง โดยแบ่งพื้นที่เป็น 3 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นสถานที่สร้างวัด ส่วนหนึ่งเป็นสถานที่สร้างวิทยาเขตแห่งที่ 2 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และอีกส่วนหนึ่งเป็นสถานที่สร้างศูนย์เด็กเล็ก ต่อมา ในปี พ.ศ. 2537 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีพระราชทานพระนามาภิไธย เป็นนามวัดว่า “วัดสิรินธรเทพรัตนาราม” พร้อมทั้งทรงรับไว้ในพระราชูปถัมภ์ เมื่อวัดได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2542 คณะสงฆ์จึงแต่งตั้ง พระธรรมวราจารย์ ให้รักษาการเจ้าอาวาสวัดสิรินธรเทพรัตนารามฯ จากนั้นการก่อสร้างพระอุโบสถจึงได้เริ่มต้นขึ้น โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์อุโบสถเฉลิมพระเกียรติ เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2544

ภาพที่ 2.2 ผู้วิจัยและผู้ดูแลสาขา

ทางสถาบันพลังจิตตานุภาพ ได้รับความเมตตาจาก พระสุธรรมาธิบดี (แบน กิตฺติสาโร) องค์ก่อตั้งวัดสิรินธรเทพรัตนาราม ในพระราชูปถัมภ์ อนุญาตให้สถาบันฯ ได้เข้าใช้พื้นที่เพื่อการเผยแพร่ทำการเปิดการเรียนการสอน หลักสูตรครูสมาธิ เป็นสาขาลำดับที่ 96 มาตั้งแต่วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2557 เปิดอบรมหลักสูตรครูสมาธิ รุ่น 35 เป็นต้นมา จนถึงรุ่นที่ 49 สำเร็จการศึกษา ทั้งสิ้น 191 คน ในปัจจุบันนี้เป็นครูสมาธิ รุ่นที่ 50

2.4.2 โครงสร้างผู้บริหารสถาบันพลังจิตตานุภาพสาขาที่ 96 วัดสิรินธรเทพรัตนาราม จ.นครปฐม มีดังนี้

1. ผู้พระครูพิพัฒน์ศลาจารย์ (เจ้าอาวาสวัดสิรินธรเทพรัตนาราม)	ประธานที่ปรึกษา
2. น.ส.ปิยนุช นาคะเกษียร	ผู้ดูแลสาขา
3. นายอดิเรก ศรีประเสริฐ	ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขา คนที่ 1
4. นางศิริวรรณ เผดิมปราชญ์	ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขา คนที่ 2
5. นายอภิรักษ์ รัตนบัณฑิตสกุล	ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขา คนที่ 3
6. นายกุลวิน ฐานะกอง	ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขา ฝ่ายIT และ Computer
7. นายกุลวิน ฐานะกอง	ฝ่ายงานทะเบียน
8. นายชูเกียรติ สูงสุด	ฝ่ายอาคารสถานที่
9. นางกนกพร นิธิสิริปกรณ์	ฝ่ายอุปกรณ์การเรียนการสอน
10. น.ส.ดวงหวรรณ ทัศทอง	ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม
11. นางศิริวรรณ เผดิมปราชญ์	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
12. น.ส.ภัทรียา กันจนาธิมาศ	ฝ่ายการเงิน/จำหน่ายอุปกรณ์ต่าง ๆ
13. นายอภิรักษ์ รัตนบัณฑิตสกุล	ฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา
14. นายอดิเรก ชุ้นสามพราน	ฝ่ายธุดงค์

2.4.3 ประวัติผู้ก่อตั้งสถาบันพลังจิตตานุภาพ (สมเด็จพระญาณวชิโรดม)

สมเด็จพระญาณวชิโรดม เดิมชื่อ วิริยังค์ บุญฑีย์กุล เป็นบุตรของขุนเพ็ญภาษชนารมย์ กับนางมั่น บุญฑีย์กุล เกิดเมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2463 ณ สถานีรถไฟปากเพรียว จังหวัดสระบุรี ต่อมาย้ายมาตั้งหลักปักฐานที่บ้านใหม่สำโรง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีพี่น้อง 7 คน ได้แก่

1. กิมลั้ง ชูเวช
2. ฑีฆายุ บุญฑีย์กุล
3. สุชิตัง บุญฑีย์กุล
4. สัจจัง บุญฑีย์กุล
5. สมเด็จพระญาณวชิโรดม
6. ไชยมนู บุญฑีย์กุล
7. สายมณี ศรีทองสุข

ภาพที่ 2.3 สมเด็จพระญาณวชิโร

วันหนึ่งขณะที่ท่านอายุประมาณ 13 ปีเพื่อนผู้หญิงคนหนึ่งชวนให้ไปวัดเป็นเพื่อน ขณะที่รอเพื่อนไปต่อมนต์ (ท่องบทสวดมนต์) กับหลวงปู่กงมา จิรปุญโญ ท่านก็รออยู่ด้วยความเบื่อหน่ายเพราะไปตั้งแต่ 2 ทุ่ม กลับเที่ยงคืน จะกลับบ้านเองก็ไม่ได้เพราะเส้นทางเปลี่ยวและกลัวผี ได้แต่คิดอยู่ในใจว่า “ตั้งแต่นี้ต่อไปไม่มาอีกแล้ว ๆ ๆ”

ไม่ช้าก็เกิดความสงบขึ้น ตัวหายไปเลยเบาไปหมด เห็นตัวเองมี 2 ร่าง ร่างหนึ่งเดินลงศาลาไปยืนอยู่ที่ลานวัด มีลมชนิดหนึ่งพัดหวิวเข้าสู่ใจ รู้สึกเย็นสบายเป็นสุขอย่างยิ่งถึงกับอุทานออกมาเองว่า “คุณของพระพุทธศาสนา มีถึงเพียงนี้เทียวหรือ” แล้วเดินกลับไปที่ร่างกลับเข้าตัว พอดีเป็นเวลาเลิกต่อมนต์ จึงเล่าให้กับพระอาจารย์กงมาฟัง พระอาจารย์ก็ว่า “เด็กนี่ เรายังไม่ได้สอนสมาธิให้เลย ทำไม จึงเกิดเร็วนัก” ตั้งแต่นั้นมาก็จึงเรียนรู้เกี่ยวกับการทำสมาธิ

ต่อมาวันหนึ่งท่านทำงานหนักเกินตัวจึงล้มป่วยเป็นอัมพาต บิดาพยายามหาหมอมารักษา แต่ก็รักษาไม่ได้ แพทย์แผนปัจจุบันบอกว่าหมดหวังในการรักษา ท่านได้แต่นอนอธิษฐานอยู่ในใจ

ว่า “ถ้ามีผู้ใดมารักษาให้หายจากอัมพาตได้ จะอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น” ไม่นานก็ปรากฏว่ามีชีปะขาวตนหนึ่งมาถามบิดาของท่านว่า “จะรักษาลูกให้เอาไหม” บิดาก็บอกว่า “เอา” ชีปะขาว ก็เดินมาหาท่านซึ่งนอนอยู่ พร้อมทั้งกระซิบถามว่าอธิษฐานดังนั้นจริงไหม ท่านก็ตอบว่าจริง จึงให้พูดให้ได้ยินดัง ๆ หน่อย ท่านก็พูดให้ฟัง ชีปะขาวก็เอาไพรมาเคี้ยว ๆ แล้วก็พ่นใส่ตัวของท่านแล้วก็จากไป เช้าตรู่วันรุ่งขึ้นปรากฏว่าท่านรู้สึกว่าจะกระดิกตัวได้ ทดลองลุกขึ้นเดินก็ทำได้เป็นที่อัศจรรย์ใจ 7 โมงเช้าปรากฏว่าชีปะขาวมายืนหลับตาบิณฑบาตอยู่ที่ประตูบ้าน ท่านจึงนำอาหารจะไปใส่บาตร ชีปะขาวกลับขอให้ท่านพูดถึงคำอธิษฐานของท่านให้ฟัง เมื่อพูดแล้วจึงยอมรับบาตร แล้วบอกให้ท่านไปหาที่ใต้ต้นมะขาม วัดสว่างอารมณ์ เมื่อไปถึงชีปะขาวก็ให้พูดคำอธิษฐานให้ฟังอีก แล้วก็พาเดินไปหลังวัด คว้าเอามีดอันหนึ่งออกไปตัดหางควายมาชูให้ดู แล้วก็ต่อหางคืนไปใหม่ เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น พร้อมกับถามว่า “ลุงเก่งไหม” ท่านก็ตอบว่า “เก่ง” ลุงจะสอนคาถาให้ แต่ต้องท่องทุกวันเป็นเวลา 10 ปีจึงใช้ได้ ท่านก็ได้เรียนคาถานั้น แล้วก็บอกว่าพรุ่งนี้ให้เตรียมใส่บาตร วันรุ่งขึ้นปรากฏว่าไม่พบตาชีปะขาวแล้ว ตั้งแต่นั้นมาท่านก็ไม่เคยพบกับตาชีปะขาวอีกเลย

พระเทพเจติยาจารย์ (วิริยังค์ สิรินฺธโร) (2552, หน้า 61**) สมเด็จพระญาณวชิโรดม** (2564, คลังข้อมูลเก่าเก็บจากแหล่งเดิม) สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยังค์ สิรินฺธโร) บรรพชาเป็นสามเณรเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2478 ขณะอายุ 16 ปี บรรพชา ณ วัดสุทธจินดาวรวิหาร ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยพระธรรมฐิติญาณ (สังข์ทอง นาควโร) เป็นพระอุปัชฌาย์ หลังจากบรรพชาได้ 10 วัน ก็ตามพระอาจารย์กงมาออกธุดงค์ ตามป่าเขาลำเนาไพรเพื่อแสวงหาที่วิเวก เมื่อพบที่สงบก็จะหยุดอยู่ทำความเพียร แม้บางครั้งอดอาหารกันอยู่หลายวัน บางครั้งเจอสัตว์ร้าย เจออันตรายหรือหนทางอันยาวไกล เช่นในบางวันเดินธุดงค์ข้ามเขาเกือบ 50 กิโลเมตร ก็ไม่ย่อท้อ โดยถือคติที่ว่ารักความเพียร รักธรรมะมากกว่าชีวิต ครั้งหนึ่งเมื่อออกจากดงพญาเย็นพบโจรกลุ่มหนึ่งมีอาวุธครบมือมาล้อมไว้ พระอาจารย์กงมาได้เทศน์สั่งสอนโจร มีอยู่ตอนหนึ่งเทศน์ว่า “พวกเธอเอ๋ย แม้พวกเธอจะมาหาทรัพย์ ตลอดถึงการผิดศีลของพวกเธอนั้นก็เพื่อเลี้ยงชีวิตนี้เท่านั้น แต่ชีวิตนี้ก็ไม่ใช่ของพวกเธอเลย มันจะสิ้นกัน ไม่รู้วันไหน เป็นเช่นนี้ทุกคน ถึงพวกเธอจะฆ่าไม่ฆ่าเขาก็ตาย เธอก็เหมือนมีความดีเท่านั้นที่ใคร ๆ ฆ่าไม่ตาย อย่างเรานี้จะตายเมื่อไหร่ก็ไม่อนาทรร้อนใจ เพราะความดีเราทำมามากแล้ว” ปรากฏว่าพวกโจรวางมีดวางปืนทั้งหมดน้อมตัวลงกราบพระอาจารย์กงมาอย่างนอบน้อม หัวหน้าโจรมอบตัวเป็นศิษย์และได้บวชเป็นตาผ้าขาวถือศีล 8 เดินธุดงค์ไปด้วยกันจนกระทั่งหมดลมหายใจในขณะทำสมาธิ

สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยังค์ สิรินฺธโร) อุปสมบทเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 ขณะอายุ 20 ปี อุปสมบท ณ วัดทรายงาม บ้านหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยพระปัญญาพิศาลเถร (หนู ฐิตปญฺโญ) เจ้าอาวาสวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร เป็นพระอุปัชฌาย์ หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระมหาทองสุข สุจิตโต เป็นพระอนุสาวนาจารย์ หลวงพ่อได้เดินธุดงค์ติดตามพระอาจารย์กงมาไปในที่ต่าง ๆ เป็นเวลา 8 ปี วันหนึ่งพระอาจารย์กงมาพาท่านเดินธุดงค์จากจังหวัดจันทบุรีไปจังหวัดสกลนคร เพื่อไปพบพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต หลวงพ่อวิริยังค์ได้รับเลือกให้เป็นอุปัฏฐากอยู่ในพรรษา 4 ปี นอกพรรษา 5 ปี รวมเป็น 9 ปี ได้เดินธุดงค์ร่วมกับพระอาจารย์มั่น เรียนธรรมะอันลึกซึ้ง ได้จดคำสอนของหลวงปู่มั่นบางตอนไว้

(ปกติท่านห้ามผู้ใดจดเด็ดขาด เมื่ออ่านให้ท่านฟังภายหลังท่าน กลับรับรองว่าใช้ได้) ต่อมาท่านได้เผยแพร่คำสอนนี้แก่สาธารณชน ในหนังสือที่ชื่อว่า “มุตโตทัย”

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นพระมหาเถระที่ พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ทรงมีพระราชหฤทัยศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อปี พ.ศ. 2477 ขณะอายุ 13 ปี ได้บวชเป็นชีปะขาว เนื่องจากการบวชศึกษาตั้งแต่อายุยังน้อย จบชั้นประถมปีที่ 4 หลังจากนั้นบรรพชาแล้วศึกษาจบนักธรรมชั้นตรี นอกจากนั้นเป็นเวลาปฏิบัติกรรมฐาน เดินธุดงค์ตลอดระยะเวลาบรรพชาและอุปสมบท

เมื่อวันศุกร์ ที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2563 สมเด็จพระญาณวชิโรดม ได้เข้ารับการรักษาอาการอาพาธ ณ โรงพยาบาลกรุงเทพ คณะแพทย์ผู้ดูแลรักษาได้ให้การรักษาอย่างใกล้ชิดร่วมกับการทำกายภาพบำบัด อาการเริ่มดีขึ้นสลับกับคงที่ตามลำดับมา จนกระทั่งวันเสาร์ ที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ได้มีอาการทรุดลงและได้มรณภาพด้วยอาการสงบด้วยโรคชรา ในวันอังคาร ที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2563 เวลา 07.32 น. สิริอายุได้ 100 ปี 11 เดือน 15 วัน 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชทานโกศมณฑปแทนโกศไม้สิบสอง เพื่อประกอบเกียรติยศ ในวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2564 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปยังอาคารบุญญาวาส วัดธรรมมงคลเถาบุญนนทวิหาร เขตพระโขนง พระราชทานน้ำหลวงสรงศพสมเด็จพระญาณวชิโรดม วิริยังค์ สิรินธโร หลังจากที่ทรงพระราชทานน้ำหลวงสรงศพเสร็จแล้ว เจ้าพนักงานสุกรรมศพ (มัดตราสังข์) ลงสู่หีบ จากนั้นเชิญไปประดิษฐานหลังโกศพระราชทาน ในการนี้ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (อัมพร อมฺพโร) เสด็จมาประทานน้ำสรงศพ และทรงปลงธรรมสังเวช ประทาน แด่สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยังค์ สิรินธโร) ในการนี้ด้วย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน 7 วัน 50 วัน 100 วัน พระราชทานศพ เจ้าประคุณสมเด็จฯ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ เจ้าคุณพระสินีนาฏ พิลาสกัลยาณี เป็นผู้แทนพระองค์ในการบำเพ็ญพระราชกุศลพระราชทาน และทรงรับการบำเพ็ญกุศลครบรอบ 1 ปี การถึงแก่มรณภาพของ เจ้าประคุณสมเด็จฯ ไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ด้วย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ เชิญดอกไม้สดมาบูชาเจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นประจำทุกวัน ตั้งแต่วันที่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯมรณภาพ จนถึงการบำเพ็ญพระราชกุศลออกเมรุ พระราชทานเพลิงศพ

การพระราชทานเพลิงศพ กำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ 16-20 มิถุนายน 2565

วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2565 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ผู้แทนพระองค์ในการบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน ในการออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ

วันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2565 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรีเป็นผู้แทนพระองค์ในการบำเพ็ญพระราชกุศล ออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ และในเวลา 17.30 น.พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม

ราชินี เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ ณ. เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส โดยทรงทอดผ้าไตรถวายแด่ สมเด็จพระราชาคณะและพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ 10 รูป พระสงฆ์บังสุกุล ทรงหลั่งทักษิโณทก จากนั้นเสด็จพระดำเนินขึ้นเมรุ ทรงหยิบกระทงข้าวตอกดอกไม้จากเจ้าพนักงานพระราชพิธี วางหน้าโกศศพ และทรงหยิบธูปเทียนดอกไม้จันทน์ ทรงจุดไฟที่ตำรวจวังชูถวาย พระราชทานเพลิงศพ ทรงคม จากนั้นทรงวางดอกไม้จันทน์พระราชทาน ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง จากนั้นเสด็จลงจากเมรุ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้นายกรัฐมนตรีและคณะผู้ดำเนินงาน การศพเจ้าประคุณสมเด็จฯ เฝ้าถวายของที่ระลึกและทรงมีพระราชปฏิสันถารกับผู้เข้าเฝ้า ถึงเวลาสมควร เสด็จพระราชดำเนินกลับ ในการนี้สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช(อัมพร อมฺพโร)เสด็จไปพิธีพระราชทานเพลิงศพ ด้วย

วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ.2565 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าไตรและภัตตาหารสามหาบในการเก็บอัฐิธาตุเจ้าประคุณสมเด็จฯ โดยมีการถ่ายทอดสดพิธีพระราชทานเพลิงศพ ผ่านทาง สถานวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เพจ วัดธรรมมงคลเถาบุญญนทวิหาร และ เพจ สถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยในพิธีมีพระสงฆ์ ศิษยานุศิษย์และประชาชน เข้าร่วมพิธี ณ.วัดเทพศิรินทราวาส นับหมื่นคน และได้มีกำหนดให้จัดพิธีวางดอกไม้จันทน์ ณ. วัดธรรมมงคลเถาบุญนนทวิหาร รวมถึง สถานบันพลังจิตตานุภาพตามสาขาต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยพร้อมเพรียงกัน

สำหรับในงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยังค์ สิรินฺธโร) นั้น ได้มีการจัดทำ ช่อไม้จันทน์ขึ้นโดยทำจาก แผ่นไม้จันทน์ฉลุลาย ใช้เทคนิคการซ้อนลายไม้ประกอบเป็นช่อ โดยกึ่งกลางช่อเป็นรูปดอกบัว พื้นหลังเป็นลายกระหนกเปลวเป็นรัศมี เหนือยอดดอกบัวเป็นสัญลักษณ์อุณาโลม จัดทำถวายจำนวน 9 ช่อ ออกแบบและจัดทำ โดย ครูช่างจักรกริศษ์ สุขสวัสดิ์ (ครูศิลป์ของแผ่นดิน ปี 2564)

2.4.4 ลำดับสมณศักดิ์สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยังค์ สิรินฺธโร)

(1) พ.ศ. 2498 เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นเอก ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ที่ พระครูญาณวิริยะ,วิ. (ราชกิจจานุเบกษา, แจ้งความสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์, เล่ม 72, ตอนที่ 95 ง, 13 ธันวาคม 2498, หน้า 3013)

(2) พ.ศ. 2510 เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญยก ฝ่ายวิปัสสนาธุระที่ พระญาณวิริยาจารย์,สย. วิ. (ราชกิจจานุเบกษา, แจ้งความสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์, เล่ม 84, ตอนที่ 128 ง ฉบับพิเศษ, 30 ธันวาคม 2510, หน้า 4)

(3) พ.ศ. 2535 เป็นพระราชาคณะชั้นราช ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ที่ พระราชธรรมเจติยาจารย์,วิ. วิมลญาณภาวิต ธรรมิกคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี (ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์, เล่ม 109, ตอนที่ 101 ฉบับพิเศษ, วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2535, หน้าที่ 5 - 6)

(4) พ.ศ. 2545 เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ฝ่ายวิปัสสนาธุระที่ พระเทพเจติยาจารย์,วิ. สุวิธานศาสนกิจ พิพิธธุราทร ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี (6 ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์, เล่ม 119, ตอนที่ 23 ข 11 ธันวาคม 2545, หน้า 3)

(5) พ.ศ. 2553 เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมฝ่ายวิปัสสนาธุระที่ พระธรรมมงคลญาณ,วิ. สีลาจารวัตรวิมล โสภณวิเทศศาสนดิลก สาธกวิปัสสนาธุราทร ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี (ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์, เล่ม 128, ตอนที่ 12 ข, 29 กรกฎาคม 2554, หน้า 1)

(6) พ.ศ. 2562 โปรดสถาปนาสมณศักดิ์ขึ้น เป็นพระราชาคณะเจ้าคณะรองชั้นหิรัญบัฏ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ที่ พระพรหมมงคลญาณ,วิ. ปูชนียฐานประยุต วิสุทธิญาณโสภณ โกศลวิเทศศาสนดิลก สาธกวิปัสสนาธุราทร ธรรมยุติกคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี (ราชกิจจานุเบกษา, พระบรมราชโองการ ประกาศสถาปนาสมณศักดิ์, เล่ม 136, ตอนที่ 40 ข, 28 กรกฎาคม 2562)

นับเป็นพระราชาคณะเจ้าคณะรองชั้นหิรัญบัฏฝ่ายวิปัสสนาธุระ รูปแรกของฝ่ายธรรมยุติกนิกาย และรูปที่สองแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

(7) พ.ศ. 2563 โปรดสถาปนาสมณศักดิ์ขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาคณะชั้นสุพรรณบัฏ ที่ สมเด็จพระญาณวชิโรดม พุทธาคมวิศิษฐ์ จิตตานุภาพพัฒนดิลก สาธกธรรมวิจิตร วิเทศศาสนกิจไพศาล วิปัสสนาญาณธุราทร ธรรมยุตติกคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี อรัญวาสี (ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศสถาปนาสมศักดิ์ เล่ม 137 ตอนที่ 31 ข, 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563)

2.4.5 ผลงานการก่อสร้างของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยังค์ สิรินฺธโร)

2.4.5.1 สร้างวัดในประเทศไทย จำนวน 15 แห่ง ได้แก่

วัดที่ 1 ปี พ.ศ. 2486 สร้างวัดบ้านห้วยแคน ตำบลหนองเหียน อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ขณะอายุได้ 24 ปี

วัดที่ 2 ปี พ.ศ. 2487 สร้างวัดวิริยพลาราม บ้านเต่างอย อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

วัดที่ 3 ปี พ.ศ. 2489 - 2491 สร้างวัดมณีศีรีวงค์ (กงษีไร่) จังหวัดจันทบุรี

วัดที่ 4 ปี พ.ศ. 2492 - 2495 สร้างวัดดำรงธรรมมาราม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ให้เป็นที่ธุดงค์วิปัสสนากัมมัฏฐาน

วัดที่ 5 ปี พ.ศ. 2493 สร้างวัดสถาพรพัฒนา (วัดหนองชิ่ม) ตำบลหนองชิ่ม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นแหล่งบำเพ็ญสมณธรรมอย่างสงบร่มเย็น

วัดที่ 6 ปี พ.ศ. 2506 สร้างวัดธรรมมงคล สุขุมวิท 101 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร เป็นวัดแรกที่อยู่ในกรุงเทพนี้เนื้อที่ทั้งหมด 32 ไร่ มีกุฏิบำเพ็ญสมาธิภาวนา 9 หลัง ศาลาการเปรียญ ศาลาเมรุฌาปนกิจสถาน อุโบสถ และที่สำคัญที่สุดคือ พระมหาเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ มีความสวยสดงดงามตามศิลปไทยวิจิตระการตาหาชมได้ยาก ใช้งบประมาณรวมหนึ่งร้อยล้านบาท มีพระภิกษุสงฆ์พำนักอยู่กว่า 500 รูป และมีโรงเรียนอนุบาล อบรมสอนหนังสือให้แก่นักเรียนกว่า 500 คน

วัดที่ 7 ปี พ.ศ. 2511 สร้างวัดหนองกร่าง วิทยาลัยสงฆ์กำแพงแสน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีกุฏิ 80 หลัง ศาลาการเปรียญ มีอาคารเรียน 3 หลัง อุโบสถ 2 ชั้น มีพระภิกษุสงฆ์-สามเณรศึกษาอยู่ปัจจุบัน 200 รูป

วัดที่ 8 ปี พ.ศ. 2512 สร้างวัดผ่องพลอยวิริยาราม สุขุมวิท 105 (ลาซาล) เขตพระโขนงกรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ทั้งหมดรวม 10 ไร่ มีกุฏิบำเพ็ญสมาธิภาวนา 60 หลัง ศาลาการเปรียญ อุโบสถ หอระฆัง และอื่น ๆ

วัดที่ 9 ปี พ.ศ. 2512 สร้างวัดสิริกมลาวาส (วัดใหม่เสนานิคม) ซอยเสนานิคม 1 ถนนพหลโยธิน เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร มีกุฏิ 40 หลัง ศาลาปฏิบัติธรรมโรงเรียนสอนพระปริยัติธรรม อุโบสถ มีพระสงฆ์ 400 รูป

วัดที่ 10 ปี พ.ศ. 2513 สร้างวัดอมาตยาราม (เขาอีโต้) จังหวัดปราจีนบุรี มีเนื้อที่ทั้งหมด 60 ไร่ มีศาลาการเปรียญ กุฏิที่พัก อุโบสถ ฯลฯ

วัดที่ 11 ปี พ.ศ. 2513 วัดเทพเจติยาจารย์ น้ำตกแม่กลาง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

วัดที่ 12 ปี พ.ศ. 2516 สร้างวัดแก้วพิทักษ์เจริญธรรม สุขุมวิท 103 (อุดมสุข) เขตพระโขนงกรุงเทพมหานคร มีศาลาการเปรียญ กุฏิที่พัก โรงครัว บ่อน้ำ อุโบสถ

วัดที่ 13 ปี พ.ศ. 2514 สร้างวัดชูจิตรธรรมมาราม วิทยาลัยสงฆ์วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (มหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย) มีเนื้อที่ทั้งหมด 108 ไร่ มีพระภิกษุ - สามเณรศึกษาอยู่ 500 รูป

วัดที่ 14 ปี พ.ศ. 2555 สร้างวัดศรีรัตนธรรมมาราม อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีเนื้อที่ทั้งหมด 86 ไร่

วัดที่ 15 ปี พ.ศ. 2560 สร้างวัดป่าเลิศธรรมนิมิต ถนนลำลูกกา คลอง 11 จังหวัดปทุมธานี

2.4.5.2 สร้างวัดไทยในประเทศแคนาดา จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

วัดที่ 1 พ.ศ. 2535 วัดญาณวิริยาเทมเปิ้ล 1 เมืองแวนคูเวอร์ รัฐบริติชโคลัมเบีย

วัดที่ 2 พ.ศ. 2536 วัดญาณวิริยาเทมเปิ้ล 2 เมืองโทรอนโต รัฐออนแทรีโอ

วัดที่ 3 พ.ศ. 2538 วัดราชธรรมวิริยาราม 1 เมืองออตตาวา รัฐออนแทรีโอ

วัดที่ 4 พ.ศ. 2540 วัดราชธรรมวิริยาราม 2 น้ำตกไนแอการา รัฐออนแทรีโอ

วัดที่ 5 พ.ศ. 2541 วัดราชธรรมวิริยาราม 3 เมืองเอ็ดมันตัน รัฐแอลเบอร์ตา

วัดที่ 6 พ.ศ. 2542 วัดราชธรรมวิริยาราม 4 เมืองแคลกะรี รัฐแอลเบอร์ตา

2.4.5.3 งานก่อสร้างอื่น ๆ ได้แก่

1. สร้างวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง
2. สร้างสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ที่จังหวัดนครราชสีมา
3. สร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (โครงการประทีปเด็กไทย) กว่า 5000 แห่งทั่วประเทศ
4. สร้างโรงพยาบาลจอมทอง
5. สร้างที่ว่าการอำเภอจอมทอง
6. สถาบันประถมศึกษาจอมทอง
7. สร้างพระมหาเจดีย์ที่สูงที่สุดในประเทศไทย วัดธรรมมงคลเถาบุญญนนทวิหาร
8. สร้างพระหยกที่ใหญ่ที่สุดในโลก วัดธรรมมงคลเถาบุญญนนทวิหาร

9. สร้างสถาบันพลังจิตตานุภาพในประเทศไทยและประเทศแคนาดาและอเมริกา และประเทศอื่น ๆ

10. สร้างสถาบันออกแบบนานาชาติชนาพัฒน์

11. สร้างโรงเรียนวัดธรรมมงคล (หลวงพ่อวิริยังค์ อุปถัมภ์) กรุงเทพมหานคร

12. สร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร

13. สร้างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ศูนย์ให้การศึกษาวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร

14. สร้างโรงเรียนอนุบาลธรรมศาลา กรุงเทพมหานคร

2.4.6 ด้านการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ โดยดำรงตำแหน่ง ดังนี้

1. เจ้าอาวาสวัดทรายงาม ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 - พ.ศ.2509

2. เจ้าคณะตำบล ตำบลขลุง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 - พ.ศ. 2506

3. เจ้าอาวาสวัดธรรมมงคลเถาบุญนนทวิหาร สุขุมวิท 101 กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 - พ.ศ. 2563

4. ประธานกรรมการบริหารคณะสงฆ์ธรรมยุตในประเทศแคนาดา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 - พ.ศ. 2563

5. รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดศรีรัตนธรรมาราม อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2563

6. รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดป่าเลิศธรรมนิมิต คลอง 11 ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2563

7. พระอุปัชฌาย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 - พ.ศ. 2563

2.4.7 ผลงานการประพันธ์

1. มุตโตทัย บันทึกคำสอนของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

2. ประวัติพระอาจารย์มั่น ภูริทัตเถระ

3. ชีวิตต้องสู้

4. คุณค่าของชีวิต

5. พระพุทธรูปหยกเขียว

6. ฉลอง

7. หลักสูตรครูสมาธิ 3 เล่ม เล่ม 1,2,3

8. หลักสูตรครูสมาธิ – ชั้นสูง

9. หลักสูตรญาณสาสมาธิ

10. หลักสูตรอุตตมสาสมาธิ

11. ใต้สามัญสำนึก

2.4.8 ปริญญากิตติมศักดิ์

1. พ.ศ. 2538 ปริญญาพัฒนบริหารศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ด้านบริหารการพัฒนา จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

2. พ.ศ. 2545 ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาบริหารการศึกษา จาก สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

3. พ.ศ. 2545 ปริญญาศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาการศึกษานอกระบบ จากมหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย

4. พ.ศ. 2550 ปริญญาศิลปศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยโยนก จังหวัดลำปาง

5. พ.ศ. 2553 ปริญญาศิลปศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย

6. พ.ศ. 2554 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการจัดการเพื่อการพัฒนา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

7. พ.ศ. 2555 ปริญญาพุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

8. พ.ศ. 2556 ปริญญาศิลปศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

9. พ.ศ. 2557 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาวิศวกรรมโยธาและเทคโนโลยี จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

10. พ.ศ. 2559 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญาและจริยศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

11. พ.ศ. 2559 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญาและศาสนา จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

12. พ.ศ. 2560 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

13. พ.ศ. 2560 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

14. พ.ศ. 2562 ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยพะเยา

15. พ.ศ. 2562 ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

16. พ.ศ. 2564 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิชาบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

2.4.9 ประวัติและความเป็นมาของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

ภาพที่ 2.4 วัดธรรมมงคลเถาบุญนนทวิหาร

สถาบันพลังจิตตานุภาพ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2540 ที่นครธรรม พระมหาเจดีย์วัดธรรมมงคลเถาบุญนนทวิหาร ซอยสุขุมวิท 101 กรุงเทพมหานคร โดย สมเด็จพระญาณวชิโรดม (หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร) มีจุดประสงค์ในการเผยแผ่และสอนการทำสมาธิอันเป็นสัมมาสมาธิ สายพระอาจารย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เพื่อเพิ่มพลังจิตแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ สร้างพลังจิตมีประโยชน์และเสริมสร้างกำลังใจสร้างความมีเหตุผล ความรับผิดชอบสูง ความมีเมตตา ผู้ทำสมาธิจะได้ ประโยชน์ทั้งทางกายและใจ โดยหลวงพ่อคำนึงว่า “ชาวโลกได้พัฒนาก้าวไปไกลถึงยุคโลกาภิวัฒน์ เขาได้ลงทุนสร้างวัตถุต่าง ๆ ทั้งแหล่งบันเทิงเริงรมย์ ทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสบายทั้งหลายทั้งที่อยู่อาศัย รถยนต์ เรือยนต์ เครื่องบิน ยานอวกาศ สามารถย่นระยะทางไกลให้ใกล้ ไปมาได้ง่าย ทั้งโทรทัศน์ โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ อินเตอร์เน็ต และอีเมล์ ก็ย่นระยะการติดต่อ สื่อสารกันได้อย่างสบาย ทั้งหมดเป็นเงินเป็นหมื่นล้านแสนล้าน เขาก็ยังลงทุนกันได้ แล้วทำไมเราจะลงทุนสร้างนครธรรมให้ทันสมัยด้วยไฮเทคต่าง ๆ เพื่อย่นระยะการศึกษาและปฏิบัติธรรมะบ้างมิได้หรือ”

สถาบันพลังจิตตานุภาพ ได้รับความนิยมมากมายจากผู้รับการอบรมนำไปบอกต่อกัน และได้แตกกิ่งก้านสาขาทั้งในประเทศไทย ประเทศแคนาดา และ สหรัฐอเมริกา จึงเป็นโอกาสดีที่คนไทยบุคคลทั่วไป จะได้ศึกษาสมาธิสร้างประโยชน์ สร้างบุญกุศลเป็นอริยทรัพย์ให้กับบุคคลผู้ได้เรียน หลวงพ่อได้กล่าวไว้ “ระหว่างที่อาตมาอยู่ใกล้ชิดหลวงปู่มั่น ได้ทราบข้อเท็จจริงมากทั้งสมาธิตื้น สมาธิลึกตลอดถึงวิปัสสนา ซึ่งเมื่อเข้าใจทุกประการแล้วอาตมามีความรักและหวงแหนในหลักการต่าง ๆ อย่างยิ่ง ไม่อยากที่จะให้หลักการเหล่านั้นต้องสลายไป เพราะท่านมีวิธีทั้งขั้นพื้นฐานและขั้นสูงสุด อาตมาถามท่านว่า “ต่อไปกระผมจะเขียนเป็นหลักการให้ชาวโลกเขาทำกันจะได้ไหม” (หลวงปู่มั่น) ท่านตอบว่า “ ได้ แต่ต้องเอาแบบขั้นพื้นฐานสำหรับเป็นประโยชน์แก่มหาชน สำหรับขั้นสูงให้มีน้อยโอกาสที่เธอจะทำนั้นมีอยู่แต่ต้องทำขั้นพื้นฐานเพื่อคนส่วนมากในโลกจะได้สงบ และเธอจะต้องไปอยู่กรุงเทพ เพราะคนกรุงเทพที่มีวาสนาบารมี มีอยู่ไม่น้อย ” ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ เป็นแรงสนับสนุนในใจของอาตมาอยู่ตลอดเวลาจน พ.ศ.2529 ถึง พ.ศ. 2534 อาตมาได้มีโอกาสไปพักผ่อนที่

วิทยาลัยสงฆ์น้ำตกแม่กลาง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ อันเป็นป่าไม้ ภูเขาดอยอินทนนท์ ทำให้ได้ทบทวนหลักการต่าง ๆ ที่เคยได้ไต่ถามอัตถปัญหาสมาธิ พร้อมทั้งคำแนะนำจากหลวงปู่มั่น จึงได้เขียนเป็นตำราสมาธิขึ้นจนเต็มรูปแบบ สามารถใช้ในการเรียนการสอนวิชาสมาธิได้ รวมการทบทวนและรวบรวมการเขียนตำรานั้นใช้เวลา 5 ปีจึงสำเร็จ ได้เนื้อหาสาระที่สำคัญ จึงจัดทำรูปเล่ม ตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน ขั้นกลาง และ ขั้นสูง รวม 3 เล่ม เหมาะแก่การศึกษาและปฏิบัติสมาธิยิ่งนัก”

2.4.10 โครงสร้างการบริหารของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

1. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	รองประธานกรรมการ (รักษาการประธานกรรมการ)
2. พระราชปัญญาวชิโรดม	กรรมการ
3. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิษณุ เครืองาม	กรรมการ
4. นายชัช ชลวร	กรรมการ
5. นายวิวรรธน์ ไกรพิสิทธิ์กุล	กรรมการ
6. ดร.นิวัตน์ แจ้งอริยวงศ์	กรรมการ
7. ดร.ณรงค์ ทัศนนิพันธ์	กรรมการ
8. นางสาวพรรณรัตน์ วิประกษิต	กรรมการ
9. นายชัยเชษฐ์ พงษ์ตระกูล	กรรมการ
10. ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สาคร สุขศรีวงศ์	กรรมการและเหรัญญิก
11. ดร.ประพีร์ บุรี	กรรมการและเหรัญญิก
12. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	กรรมการและเลขาธิการ
13. ดร.ศิริธัช โรจนพฤกษ์	กรรมการและเลขาธิการ
14. ดร.ดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์	กรรมการและรองเลขาธิการ

โครงสร้างสถาบันพลังจิตตานุภาพ มีคณะกรรมการคุณวัฒน์ โดยรับการแต่งตั้งจากพระธรรมงคลญาณ วิ.จำนวน 10 ท่าน ทำหน้าที่รักษาควบคุมมีหน้าที่ดูแลจะต้องรักษาหลักสูตรครูสมาธิ

2.4.11 รายละเอียดหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

สมเด็จพระญาณวชิโรดม หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร ใช้เวลา 20 ปี สร้างหลักสูตรครูสมาธิ และย่นย่อระยะเวลา 20 ปี ให้เป็นสมาธิไฮเทค ใช้เวลาเรียนเพียง 6 เดือน สามารถเป็นครูสอนสมาธิได้ เมื่อมีครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาสมาธิ การขยายสาขาจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะนี้ สถาบันพลังจิตตานุภาพมีสาขากระจายอยู่ทุกจังหวัดรวมเกือบ 300 สาขา ประชาชนที่สนใจเรียนวิชาสมาธิจึงสามารถสมัครเรียนได้กับทุกสาขาของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ทุกคนที่เข้า มาเป็นนักศึกษาจะได้ความรู้เกี่ยวกับวิชาสมาธิรวม 200 ชั่วโมง ที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ด้วยระบบการเรียน การสอนที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกสาขา หลักสูตรครูสมาธิจัดให้มีการเรียนครบตามมาตรฐาน การศึกษา คือมีทั้งการเรียนภาคทฤษฎีภาคปฏิบัติมีหนังสือ ประกอบการเรียนมีหนังสืออ้างอิงให้สืบค้นและยังมีระดับการเรียนตั้งแต่ หลักสูตรครูสมาธิ เมื่อจบแล้วต้องไปผ่านการทดสอบภาคสนามคือการธุดงค์และเรียนหลักสูตรอาจาริยสาสมาธิ ผ่านการทดสอบและฝึกสอนจนชำนาญ จึงจะได้เป็นครูสอนวิชาสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีผู้สนใจเรียนวิชาสมาธิมากขึ้น โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ และอื่น ๆ แต่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาเรียนที่ไม่อาจบริหารจัดการเวลาให้เรียนตามระบบของ หลักสูตรครูสมาธิได้พระอาจารย์หลวงพ่อจึงมอบหมายให้ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เมื่อครั้ง ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า นำหลักสูตรครูสมาธิไปปรับเพื่อสอนผู้บริหารระดับสูงที่มีตำแหน่งหน้าที่ จากองค์กรต่าง ๆ โดยให้มีความยืดหยุ่นเรื่องเวลาเรียนตามความเหมาะสม แต่ยังคงเนื้อหาหลักสูตรครูสมาธิไว้อย่าง ครบถ้วน และให้ใช้ชื่อหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ ดังนั้น หลักสูตรครูสมาธิ กับ หลักสูตรวิทันตสาสมาธิ คือหลักสูตร ที่ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติเหมือนกัน พัฒนาเป็นครูสอนวิชาสมาธิได้ด้วยระบบเดียวกัน

2.4.11.1 หน้าที่ความรับผิดชอบของสาขา

1. หน้าที่ความรับผิดชอบต่อสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรครูสมาธิและ หลักสูตรวิทันตสาสมาธิ ตามแนวทางของ สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยังค์ สิรินฺธโร) และสถาบันพลังจิตตานุภาพ

2. หน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักศึกษา โดยการจัดระบบงานและพัฒนาบุคลากรเพื่อดูแลให้นักศึกษามีความรู้ มีทักษะการปฏิบัติสมาธิ มีความสุขในการเรียน และจบหลักสูตรให้ได้สัดส่วนมากที่สุดของจำนวนนักศึกษาแรกเข้าของรุ่น

3. หน้าที่ความรับผิดชอบต่อกลุ่มสาขา โดยการประสานความร่วมมือตามหลักการบริหารงานที่ดี ทั้งในการ วางแผน การดำเนินงาน และการพัฒนางาน

2.4.12 ระเบียบปฏิบัติและระบบการศึกษา

คุณสมบัติของนักศึกษา

1. ไม่กำหนดอายุผู้เรียนหากนักศึกษามีอายุต่ำกว่า 15 ปี ขอให้ผู้ดูแลสาขา พี่เลี้ยงสาขาทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ตลอดหลักสูตร ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

2. วุฒิการศึกษา

2.1 หลักสูตรครูสมาธิ ไม่กำหนดวุฒิการศึกษา

2.2 หลักสูตรวิทันตสาสมาธิ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรืออยู่ระหว่างการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือ ตามที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

3. มีความตั้งใจเรียนวิชาสมาธิเพื่อการพัฒนาตนเอง ไม่ใช่การเรียนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมือง ธุรกิจ หรืออื่น ๆ

4. เป็นผู้ที่มีสุขภาพดี ไม่เป็นโรคต้องห้าม และไม่เป็นผู้มีสติฟั่นเฟือน

5. สามารถศึกษาภาคทฤษฎีและปฏิบัติสมาธิตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพได้

6. บริหารจัดการเวลาให้สามารถเข้าเรียนและทำการบ้านได้ตามข้อกำหนด

7. มีวินัยและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันพลังจิตตานุภาพได้

8. ไม่ขาดคุณสมบัติตามหลักการของสถาบันพลังจิตตานุภาพ เช่น การเรียนซ้ำหลักสูตร

การคัดเลือกนักศึกษา

1. คณะกรรมการสาขาพิจารณาเอกสารการสมัครเรียนและคุณสมบัติของผู้สมัคร

2. คณะกรรมการคัดเลือกตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ และแนวทางของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตร เช่นห้ามการเรียนซ้ำในบางกรณี และข้อพิจารณาอื่น ๆ

การเรียนซ้ำหลักสูตร

1. นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรครูสมาธิหรือหลักสูตรวิทันตสาสมาธิในระบบห้องเรียนจบแล้ว สามารถเรียนหลักสูตรวิทันตสาสมาธิในระบบออนไลน์ได้ไม่จำกัด

2. นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรวิทันตสาสมาธิในระบบออนไลน์จบแล้ว สามารถเรียนหลักสูตรครูสมาธิ หรือหลักสูตร วิทันตสาสมาธิในระบบห้องเรียนได้ 1 รุ่น

3. นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรครูสมาธิหรือหลักสูตรวิทันตสาสมาธิในระบบห้องเรียนจบแล้ว ไม่สามารถเรียนซ้ำใน ระบบห้องเรียนได้อีก

4. นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรวิทันตสาสมาธิในระบบออนไลน์จบแล้ว สามารถเรียนซ้ำในระบบออนไลน์ได้อีกไม่จำกัด

ข้อปฏิบัติของนักศึกษา

1. ตั้งใจศึกษาภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และภาคกิจกรรม ตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

2. ปิดเครื่องสื่อสารทุกชนิด หรือตั้งระบบสั่น ระหว่างฟังการบรรยายและปฏิบัติสมาธิ

3. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เช่น ไม่สวมกางเกงขาสั้น เสื้อกล้าม เสื้อสายเดี่ยว ไม่แต่งกายล่อแหลม

4. เข้าเรียนและปฏิบัติตรงต่อเวลา

5. ห้ามดื่มสุรา เสพสิ่งเสพติด และเล่นการพนัน ทุกชนิดในสถาบันพลังจิตตานุภาพ

6. ห้ามแจกจ่ายเอกสารห้ามเรี่ยไร ห้ามขายสินค้าที่ไม่ได้รับอนุญาตจากสาขา/สถาบันพลังจิตตานุภาพ

7. ห้ามบันทึกเสียง และภาพ Power Point ของอาจารย์ในชั้นเรียน

8. ห้ามบันทึกภาพ,เสียงบรรยายของสมเด็จพระญาณวชิโรดม(วิริยังค์ สิรินฺธโร)ในชั้นเรียน

9. มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม เคารพบุคคลอื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ระบบการศึกษา

1. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรครูสมาธิเป็นหลักสูตรภาควิชาการ หมายถึงการเรียนการสอนตามตารางสอนนับจากวันปฐมนิเทศถึงวันสอบข้อเขียน ซึ่งจะเน้นให้นักศึกษาได้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและฝึกภาคปฏิบัติควบคู่กัน การศึกษาภาควิชาการในชั้นเรียน ประกอบด้วย

1.1 ภาคทฤษฎีหมายถึง การศึกษาเนื้อหาจำนวน 96 หัวข้อ โดยฟังการบรรยายจากสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยังค์ สิรินฺธโร) ในชั้นเรียน การฟังอาจารย์ผู้นำเสนอ การบรรยายหรือทบทวนการบรรยายในชั้นเรียน และการศึกษาจากตำราเรียน

1.2 ภาคปฏิบัติหมายถึง

1.2.1 การปฏิบัติเดินจงกรมและนั่งสมาธิในชั้นเรียน ในวันที่มีการเรียน

1.2.2 การบ้าน คือการปฏิบัติครั้งละ 1 ชั่วโมง โดยมีการเดินจงกรม 30 นาที และนั่งสมาธิ 30 นาที ในวันที่ไม่มีการเรียนตามตารางสอน และ/หรือ การปฏิบัติเพิ่มเติมที่บ้านในวันที่มีตารางเรียน เพื่อให้ นักศึกษาได้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เกิดความชำนาญในการปฏิบัติ และนำมาใช้ ชดเชยการขาดเรียนตามเกณฑ์ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

1.3 ภาคกิจกรรม หมายถึง การทำกิจกรรมที่กำหนดในตารางสอน เช่น การปฐมนิเทศ ปัจฉิมนิเทศ กิจกรรมสัมพันธ์ การแสดงความรู้สึก

2. ขั้นตอนการสอนภาควิชาการ

ตารางที่ 2.1 ขั้นตอนการเรียนสมาธิของหลักสูตรครูสมาธิ

ขั้นตอนการเรียนสมาธิของหลักสูตรครูสมาธิ		
ลำดับ	หลักสูตรครูสมาธิ	
1	พิธีการ	5 นาที
2	อาจารย์ผู้นำเสนอการบรรยาย	30 นาที
3	ฟังเทปบรรยายของพระอาจารย์หลวงพ่อ	45 นาที
4	พัก	10 นาที
5	เดินจงกรม	30 นาที
6	นั่งสมาธิ	30 นาที
รวม	ประมาณ 150 นาที (2 ชั่วโมง 30 นาที)	

ตารางที่ 2.2 ขั้นตอนการเรียนสมาธิของหลักสูตรหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

ขั้นตอนการเรียนสมาธิของหลักสูตรหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ		
ลำดับ	หลักสูตรวิทันตสาสมาธิ	
1	พิธีการ	5 นาที
2	อาจารย์เกริ่นนำ	4 นาที
3	ฟังเทปบรรยายของพระอาจารย์หลวงพ่อ	45 นาที
4	อาจารย์ทบทวนการบรรยาย	16 นาที
5	พัก	5 นาที
6	เดินจงกรม	15 - 30 นาที
7	นั่งสมาธิ	30 นาที
รวม	ประมาณ 120 นาที (2 ชั่วโมง)	

3. รายละเอียดการศึกษาภาควิชาการของหลักสูตรครูสมาธิ

การศึกษาภาควิชาการของหลักสูตรครูสมาธิ ประกอบด้วย หัวข้อบรรยาย 96 หัวข้อ กิจกรรมต่าง ๆ และ ภาคปฏิบัติรวมทั้งหมด 200 ชั่วโมง ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตรประมาณ 6 เดือนแบ่งออกเป็น 3 เทอม กำหนด เทอมตามจำนวนหัวข้อในหนังสือเรียน 3 เล่ม เทอม 1 คือ การศึกษาเล่มที่ 1 เทอม 2 คือการศึกษาเล่มที่ 2 เทอม 3 คือการศึกษาเล่มที่ 3

การจัดสอนภาควิชาการของหลักสูตรครูสมาธิ สามารถจัดได้เป็น 2 รูปแบบ คือภาค วันจันทร์-วันศุกร์ และ ภาควันเสาร์-วันอาทิตย์

ตารางที่ 2.3 วัน เวลา จำนวนหัวข้อที่สอนต่อสัปดาห์ ของหลักสูตรครูสมาธิ

วัน เวลา จำนวนหัวข้อที่สอนต่อสัปดาห์ ของหลักสูตรครูสมาธิ				
ลำดับ	รูปแบบ	เวลาสอน	จำนวนหัวข้อที่สอนต่อสัปดาห์	
1.	ภาค วันจันทร์-วันศุกร์	18.00-20.30 น.	จัดสอน วันละ 1 หัวข้อ	รวม 5 หัวข้อ และมีกิจกรรมเสริม เช่น สวดมนต์
2.	ภาค วันเสาร์-วันอาทิตย์	09.00-16.30 น.	วันเสาร์สอน วันละ 3 หัวข้อ	รวม 5 หัวข้อ และมีกิจกรรมเสริม เช่น สวดมนต์
		09.00-16.30 น.	วันอาทิตย์สอน วันละ 2 หัวข้อ	

รายละเอียดการศึกษาภาควิชาการของหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

การศึกษาภาควิชาการของหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ ประกอบด้วย หัวข้อบรรยาย 96 หัวข้อ กิจกรรมต่าง ๆ และ ภาคปฏิบัติ รวมทั้งหมด 200 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน ภาคเรียนที่ 1 ศึกษา 48 หัวข้อ ภาคเรียนที่ 2 ศึกษา 48 หัวข้อ การจัดสอนภาควิชาการของหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ มีความยืดหยุ่นในการจัดสอนตามบริบทของ แต่ละสาขา จึงสามารถจัดได้หลายรูปแบบ สามารถปรับระยะเวลาของหลักสูตรจำนวนวัน และเวลาสอน ได้ตาม บริบทของสาขา แต่จะต้องมีภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และภาคกิจกรรมครบตามโครงสร้างของหลักสูตร

การนับเวลาเรียน

1. การนับเวลาเรียน นับรวมทุกกิจกรรมที่ปรากฏในตารางสอน ทั้งแต่วันเปิดเรียนจนถึงวันสุดท้าย

2. การเรียนเนื้อหาแต่ละหัวข้อ นักศึกษาต้องอยู่ครบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงจะนับเป็นการเรียน 1 หัวข้อ

3. การร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ตามตารางสอน เช่นปฐมนิเทศ กิจกรรมสัมพันธ์ การแสดงความรู้สึกปัจฉิมนิเทศ นักศึกษาต้องอยู่ครบช่วงการทำกิจกรรมนั้น จึงจะนับเป็นเวลาเรียน

การทำการบ้าน (ปฏิบัติเดินจงกรม-นั่งสมาธิ)

1. นักศึกษาที่มาเรียนไม่ครบ 100 % แต่เกิน 75 % จึงจะมีสิทธิ์ชดเชยเวลาเรียนที่ขาด ด้วยการเรียนเสริมและ/หรือ การทำการบ้าน

2. การบ้าน คือ การปฏิบัติครั้งละ 1 ชั่วโมง โดยมีการเดินจงกรม 30 นาที และนั่งสมาธิ 30 นาที การบ้าน 2 ชั่วโมง สามารถชดเชยการขาดเรียน 1 หัวข้อ โดยต้องทำการบ้านวันละ 1 ชั่วโมงเท่านั้น

3. นักศึกษาควรทำการบ้านเดินจงกรมและนั่งสมาธิในวันที่ไม่มีการเรียนตามตารางสอนและ/หรือ การปฏิบัติ เพิ่มเติมที่บ้านในวันที่มีตารางเรียน

4. สามารถนำการบ้านมาชดเชยเป็นเวลาเรียน ตลอดหลักสูตรได้ไม่เกิน 50 ชั่วโมง

การเรียนเสริม

1. การเรียนเสริม คือการเรียนที่สาขาอื่นเพื่อทดแทนการขาดเรียนที่สาขาต้นสังกัดโดยต้องเข้าชั้นเรียนและอยู่ ครบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2. สามารถนำการเรียนเสริมมาชดเชยเป็นเวลาเรียนได้ไม่เกิน 25 % ของหลักสูตร และนักศึกษาต้องมีเวลาเรียนที่ สาขาต้นสังกัดไม่น้อยกว่า 50 % ของหลักสูตร

3. สามารถเรียนเสริมหัวข้อที่ไม่ตรงกับหัวข้อที่ขาดเรียนได้

4. เรียนเสริมจากหลักสูตรครูสมาธิ หรือหลักสูตรวิทันตสาสมาธิเท่านั้น โดยเรียนเสริมจาก

4.1 การเรียนหลักสูตรเดียวกัน คือ

หลักสูตรครูสมาธิ - หลักสูตรครูสมาธิ หรือ

หลักสูตรวิทันตสาสมาธิ – หลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

4.2 การเรียนข้ามหลักสูตร ระหว่าง หลักสูตรครูสมาธิ - หลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

4.3 การเรียนข้ามระบบ ระหว่าง ระบบห้องเรียนและระบบออนไลน์

5. ผู้บริหารสาขา หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจของสาขาที่นักศึกษาไปเรียนเสริม ต้องทำการรับรองการเรียนเสริมโดย ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดในระบบบริหารจัดการการเรียนเสริมบนแพลตฟอร์มออนไลน์

การเรียนต่างสาขา

ในกรณีที่นักศึกษาไม่สามารถเข้าเรียนที่สาขาต้นสังกัดได้ด้วยความจำเป็นบางประการ แต่ในวันเดียวกันนั้น สามารถเข้า เรียนที่สาขาอื่นได้ นักศึกษาสามารถขอเรียนต่างสาขาตามตารางเรียนโดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. นักศึกษาขอเรียนต่างสาขาจากหลักสูตรครูสมาธิหรือ หลักสูตรวิทันตสาสมาธิเท่านั้น โดยเรียน จาก 1) การเรียนหลักสูตรเดียวกัน 2) การเรียนข้ามหลักสูตร 3) การเรียนข้ามระบบ

2. การเรียนต่างสาขาถือว่าเป็นการเรียนตามตารางเรียนปกติ ไม่นับเป็นการขาดเรียนและไม่นับเป็นการเรียนเสริม

3. การเรียนต่างสาขาสามารถเรียนได้ทั้งหัวข้อที่ตรงกับสาขาต้นสังกัดทำการสอนในวันนั้น ๆ หรืออาจเป็นหัวข้ออื่น แต่เรียนในวันเดียวกัน

4. นักศึกษาขอเรียนต่างสาขาได้ไม่เกิน 25 % และต้องมีเวลาเรียนที่สาขาต้นสังกัดไม่น้อยกว่า 50 %

5. ผู้บริหารสาขา หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจของสาขาที่นักศึกษาไปเรียน ต้องทำการรับรองการเรียนต่างสาขา โดย ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดในระบบบริหารจัดการการเรียนต่างสาขาบนแพลตฟอร์มออนไลน์

ใบขยัน

นักศึกษาที่จะได้ใบขยัน คือ ผู้ที่มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 95 % ของตารางสอน ซึ่งนับรวมทั้งการเรียนที่สาขา ต้นสังกัดและการเรียนต่างสาขา โดยไม่นับชั่วโมงการเรียนเสริมและไม่นับชั่วโมงการบ้าน ผู้ที่นำชั่วโมงเรียนจากรุ่น ก่อนมาเรียนไม่สามารถได้ใบขยัน

การสอบ

1. หลักสูตรครูสมาธิสอบ 1 ครั้ง เมื่อเรียนจบหลักสูตรในเทอมที่ 3 ส่วนหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ สอบ 2 ครั้ง ครั้งแรกสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ครั้งที่สองสอบปลายภาคเรียนที่ 2

2. นักศึกษาที่มีสิทธิ์เข้าสอบ ต้องมีเวลาเรียนตลอดหลักสูตร 100 % โดยต้องมีเวลาเรียนที่สาขาต้นสังกัดไม่น้อยกว่า 50 % โดยสาขาจะประกาศตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

3. การสอบประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

3.1 สอบภาคทฤษฎีใช้เวลา 1 ชั่วโมง (70 คะแนน)

3.2 สอบภาคปฏิบัติเดินจงกรมใช้เวลา 15 นาที (15 คะแนน)

3.3 สอบภาคปฏิบัตินั่งสมาธิใช้เวลา 15 นาที (15 คะแนน)

4. ระบบการสอบ ประกอบด้วย

4.1 การสอบตามตารางสอน

4.2 การสอบรอบ 2 (สอบล่าช้า) สำหรับนักศึกษาที่มีความจำเป็นไม่สามารถเข้าสอบตามตารางสอนได้โดย ต้องสอบภายใน 1 สัปดาห์หลังการสอบตามตารางสอน

4.3 การตรวจคำตอบและตัดสินผลการสอบของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ถือเป็นที่สิ้นสุด

5. ระเบียบการเข้าสอบ

5.1 นักศึกษาต้องเข้าสอบ ณ สาขาต้นสังกัด ยกเว้นกรณีจำเป็น โดยต้องได้รับการอนุมัติจากสาขา ทั้งสาขาต้นสังกัดและสาขาที่ไปเข้าสอบ

5.2 นักศึกษาต้องเข้าสอบด้วยความซื่อสัตย์ ผู้ทุจริตจะถูกดำเนินการตามระเบียบสถาบันพลังจิตตานุภาพ

5.3 ห้ามนำหนังสือ เอกสาร หรือสื่ออื่น ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนเข้าห้องสอบ

5.4 รักษามารยาทในการสอบ เช่นไม่คุยกัน ไม่ถามกัน ไม่ยืมอุปกรณ์ต่าง ๆ

5.5 ให้นักศึกษาใส่เสื้อรุ่นสีฟ้าเข้าสอบ (ถ้ามี)

การจบหลักสูตร

1. นักศึกษาต้องมีผลการสอบไม่น้อยกว่า 50 % โดยนับรวมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2. นักศึกษาที่จบหลักสูตร จะได้รับประกาศนียบัตรแสดงการจบหลักสูตร

การโอนผลการเรียน (ชั่วโมงเรียนสะสม)

นักศึกษาที่ศึกษาไม่ครบหลักสูตรในรุ่นใด และต้องการโอนผลการเรียนไปศึกษาต่อในรุ่นอื่น มีเงื่อนไขดังนี้

1. ต้องมีเวลาเรียนสะสมไม่น้อยกว่า 50 % ของรุ่นที่เรียนมาก่อน จึงจะมีสิทธิ์ขอโอนได้

2. สามารถเก็บผลการเรียนได้ภายใน 2 รุ่น โดยเริ่มนับจากรุ่นกัดจากรุ่นที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียน เช่น สมัครเรียนรุ่น 1 สามารถโอนผลการเรียน และเรียนได้ใน รุ่น 2 , 3 เท่านั้น ถ้าเกินนั้นให้ลงทะเบียนเรียนใหม่

3. นักศึกษาขอโอนเวลาเรียนสะสมได้เฉพาะหลักสูตรครูสมาธิและหลักสูตรวิทันตสาสมาธิทั้งในระบบห้องเรียน และระบบออนไลน์

4. คณะกรรมการของสาขา เป็นผู้พิจารณาและตัดสินการโอนเวลาเรียนสะสม โดยพิจารณาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเวลาเรียนสะสม

การพ้นสภาพนักศึกษา

1. คณะกรรมการสาขาเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาให้นักศึกษาพ้นสภาพ หากพบว่านักศึกษาขาดคุณสมบัติข้อใด ข้อหนึ่งและหรือมีเหตุอันควรอื่น ๆ

2. ในบางกรณีคณะกรรมการสาขา อาจให้คณะกรรมการกลุ่มสาขาร่วมพิจารณาให้นักศึกษาพ้นสภาพได้

3. การตัดสินของคณะกรรมการสาขา/กลุ่มสาขาถือเป็นที่สิ้นสุด

4. คณะกรรมการสาขา/กลุ่มสาขา ส่งรายงานการพ้นสภาพนักศึกษาต่อคณะอนุกรรมการหลักสูตรครูสมาธิและ หลักสูตรวิทันตสาสมาธิ เพื่อนำเสนอ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรต่อไป

ภาพรวมการดำเนินงาน

ขั้นตอนการทำงาน

1. การขออนุมัติเปิดสอนหลักสูตรโดยขออนุมัติต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
2. การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ก่อนการจัดอบรม
3. การจัดทำตารางเรียน
4. ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษา
5. การรับลงทะเบียนนักศึกษา
6. การประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเข้าเรียน
7. ปฐมนิเทศ และมอบตัวเป็นศิษย์
8. การบริหารจัดการห้องเรียน
9. การออกรหัสประจำตัวนักศึกษา
10. การทำบัตรนักศึกษา
11. การควบคุมเวลาภาควิชาการและภาคปฏิบัติ
12. การตอบคำถามนักศึกษา
13. การจัดกิจกรรมระหว่างเรียน
14. การสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เรียน
15. การกล่าวแสดงความรู้สึกของนักศึกษา
16. ปัจฉิมนิเทศ
17. การสอบ
18. การสรุปผลการเรียน

19. การแจ้งผลการจบการศึกษา

20. การดำเนินการเกี่ยวกับประกาศนียบัตร

21. การสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดเครือข่าย

22. สรุปรายงานการจัดอบรมเสนอคณะอนุกรรมการหลักสูตรครูสมาธิและหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

การจัดทำแผนรายปี

การจัดทำแผนรายปี เป็นการกำหนดกรอบภารกิจ เป้าหมาย และกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนตามหลักสูตร ซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยการประสานความร่วมมือในกลุ่มสาขาให้เกิดการวางแผน การดำเนินงาน และการพัฒนางานร่วมกัน

สาระในแผนรายปีประกอบด้วย

1. จำนวนรุ่นที่จะเปิดสอนในปีนั้น และ กำหนดเวลาการเปิดสอน

2. ประมาณการจำนวนนักศึกษา และพี่เลี้ยงในอัตราอย่างน้อย 1 ต่อ 10

3. แผนการประชาสัมพันธ์ เพื่อหาผู้สมัครเรียน และขยายงานตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ และสอดคล้องกับชุมชน

4. แผนการบริหาร เพื่อให้นักศึกษาจบหลักสูตรให้ได้สัดส่วนมากที่สุด

5. แผนพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาความต้องการของบุคลากร ผู้บริหาร และฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง และมีแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับผลการศึกษาความต้องการข้างต้น

6. แผนงบประมาณโดยสังเขป ตามแนวทางของคณะกรรมการการเงิน

7. แผนงานอื่นตามที่สาขา/กลุ่มสาขา พิจารณาเพิ่มเติม

8. สาขา/กลุ่มสาขา อาจเริ่มจัดทำแผนในเดือนตุลาคมและส่งแผนรายปี ให้คณะอนุกรรมการหลักสูตรครูสมาธิ และหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ ภายในวันที่ 15 ธันวาคม ของทุกปี หากมีการเปลี่ยนแปลงสาระในแผน สาขา/กลุ่มสาขา ต้องแจ้งโดยเร็วที่สุด

9. การประเมินติดตามและพัฒนา

9.1 จุดมุ่งหมายของการประเมินติดตาม เพื่อรู้สภาพปัจจุบัน และการพัฒนาที่ตรงประเด็น

9.2 การประเมินติดตามและพัฒนา ดำเนินการเป็นรายปี

9.3 คณะกรรมการประเมินและติดตามประกอบด้วยตัวแทนสาขา ตัวแทนกลุ่มสาขา และคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยขออนุมัติแต่งตั้งต่อคณะอนุกรรมการหลักสูตรครูสมาธิและหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

9.4 คณะกรรมการประเมินจัดทำรายงานเสนอในกลุ่มสาขา และคณะอนุกรรมการหลักสูตรครูสมาธิ และหลักสูตรวิทันตสาสมาธิพร้อมกัน ภายในวันที่ 30 เมษายน ของทุกปี ตามรูปแบบที่สถาบันพลังจิตตานุภาพกำหนด

การดำเนินการก่อนการเรียนการสอน

การขออนุมัติเปิดสอน

สาขาที่ต้องการเปิดทำการสอนในหลักสูตรครูสมาธิและหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ ให้ทำหนังสือขออนุมัติ เปิดสอน โดยจัดส่งหนังสือขอเปิดสอนไปยังเจ้าหน้าที่มูลนิธิ สถาบันพลังจิตตานุภาพ เพื่อส่งให้คณะกรรมการ บริหารหลักสูตร พิจารณาอนุมัติต่อไป

การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ก่อนการจัดอบรม

1. ด้านอาคารสถานที่ เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ให้พร้อมต่อการเรียนการสอน เช่น โต๊ะลงทะเบียน โต๊ะเก้าอี้สำหรับอาจารย์และนักศึกษา สถานที่เดินจงกรม สถานที่นั่งสมาธิ สถานที่รับประทานอาหาร ระบบแสง เครื่องปรับอากาศ และอื่น ๆ

2. ด้านวิชาการ เตรียมความพร้อมและประสานงานด้านวิชาการ เช่น จัดทำตารางเรียนตารางสอน ประสาน อาจารย์ผู้บรรยาย เตรียมกำหนดการต่าง ๆ ตลอดจนงานเอกสารด้านวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านบุคลากร ประสานงานและเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทั้งอาจารย์และพี่เลี้ยงทุกฝ่าย เพื่อให้การเรียน การสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามกำหนดการ

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน เตรียมอุปกรณ์และสื่อที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องเสียง เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ เครื่องฉายโปรเจคเตอร์พร้อมจอภาพ สื่อการสอนวีดีทัศน์ประวัติพระอาจารย์หลวงพ่อ เพลงประจำสถาบันพลังจิตตานุภาพ และอื่น ๆ

การจัดทำตารางเรียน

สาขาดำเนินการจัดตารางเรียนตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ หรือคณะอนุกรรมการหลักสูตรครูสมาธิและหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

การประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษา

1. สาขาดำเนินการประชาสัมพันธ์ตามแนวทางของคณะกรรมการสื่อสารและประชาสัมพันธ์
2. ช่องทางการติดตามและติดต่อสอบถามเกี่ยวกับการรับสมัคร
    2.1 ติดต่อสอบถามด้วยตนเอง ณ สาขาที่สมัครเรียน
    2.2 โทรศัพท์และสื่อออนไลน์ เช่นไลน์ อีเมล เป็นต้น
    2.3 ไปรษณีย์

การรับลงทะเบียนนักศึกษา

นักศึกษาสมัครเรียนทางออนไลน์โดยกรอกใบสมัครในระบบลงทะเบียนนักศึกษา

การประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าเรียน

คณะกรรมการสาขา พิจารณาคุณสมบัติผู้สมัครเรียนตามใบสมัครและหลักฐานการสมัครแล้วทำการประกาศ รายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าเรียนดังนี้

รอบที่ 1 ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าเรียนก่อนวันปฐมนิเทศ 1 สัปดาห์

รอบที่ 2 ในกรณีที่มีการรับสมัครนักศึกษาเพิ่มเติมให้ประกาศรายชื่อภายใน 1 เดือนนับจากวันปฐมนิเทศ

การประกาศผลการคัดเลือกผู้มีสิทธิ์เข้าเรียนให้สาขารายงานผลตามแนวทางของ สถาบันพลังจิตตานุภาพ

การดำเนินการจัดการเรียนการสอน

ปฐมนิเทศ และมอบตัวเป็นศิษย์

1. หลักสูตรครูสมาธิ

สาขาร่วมพิธีปฐมนิเทศและมอบตัวเป็นศิษย์พร้อมกันทั่วประเทศ ซึ่งดำเนินการโดยส่วนกลางตามแนวทางที่ สถาบันพลังจิตตานุภาพกำหนด เช่น การถ่ายทอดสดไปยังสาขาต่าง ๆ

2. หลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

สาขาดำเนินการโดยใช้รูปแบบของ สถาบันพลังจิตตานุภาพ

การบริหารจัดการห้องเรียน

การบริหารจัดการห้องเรียน หมายถึง การเตรียมความพร้อมของสถานที่และบุคคลากร ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนในแต่ละวัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารจัดการห้องเรียน ประกอบด้วย

1. ด้านสถานที่

จัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ และระบบต่าง ๆ ให้พร้อมต่อการเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติสมาธิ

2. ด้านบุคคลากร

จัดเตรียมบุคลากรและมอบภารกิจที่เกี่ยวข้องตลอดหลักสูตร

การควบคุมเวลาภาควิชาการและภาคปฏิบัติ

เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียง จึงมีระบบควบคุมเวลา โดยใช้สัญญาณระฆัง ดังนี้

ภาควิชาการ

การฟังบรรยาย

ลำดับแรก ตี 2 ครั้ง เพื่อเตือนให้เข้ารับฟังการบรรยาย

ลำดับที่สอง ตี 1 ครั้ง เพื่อเตือนผู้บรรยายให้สรุปจบ ก่อนหมดเวลาบรรยาย 5 นาที

ลำดับที่สาม ตี 2 ครั้ง เมื่อครบเวลาบรรยาย (ครูสมาธิ 30 นาที/วิทันตสาสมาธิ 20 นาที)

ลำดับที่สี่ ตี 3 ครั้ง เมื่อเกินเวลาที่ครบแล้ว 3 นาที

ภาคปฏิบัติ

การเดินจงกรม

ลำดับแรกตี 1 ครั้ง กล่าวคำอธิษฐานและเริ่มเดินจงกรม

ลำดับที่สองตี 1 ครั้ง จบการเดินจงกรมและกล่าวคำแผ่เมตตา

การนั่งสมาธิ

ลำดับแรกตี 1 ครั้ง กล่าวคำอธิษฐานและเริ่มการนั่งสมาธิ

ลำดับที่สองตี 1 ครั้ง จบการนั่งสมาธิและกล่าวคำแผ่เมตตา

หนังสือ เอกสาร และสื่อที่ใช้ในหลักสูตร

1. หนังสือที่ใช้ในหลักสูตรได้แก่หนังสือหลักสูตรครูสมาธิเล่ม 1 - 3

2. สื่อบันทึกเสียงคำบรรยายในหลักสูตรครูสมาธิ

การตอบคำถามนักศึกษา

1. สาขาสามารถตอบคำถามได้โดยตอบตามแนวปฏิบัติและคำสอนของพระอาจารย์หลวงพ่อ โดยระบุที่มาของ ข้อมูล และไม่ตอบคำถามเรื่องที่นักศึกษายังเรียนไม่ถึง

2. กรณีสาขาไม่สามารถตอบได้ให้ส่งคำถามมาที่คณะอนุกรรมการกลั่นกรองวิชาการ

การจัดกิจกรรมระหว่างเรียน

1. กิจกรรมศึกษาสื่อจากส่วนกลาง เช่น ประวัติและผลงานของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยังค์ สิรินฺธโร) และ งานของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

2. กิจกรรมที่สาขา/กลุ่มสาขา จัดขึ้นซึ่งควรครอบคลุม

2.1 การรู้จักสถานที่และบุคคลสำคัญในพื้นที่ของกลุ่มสาขา

2.2 การรู้จักสาขาต้นสังกัด เช่น ความเป็นมาของสาขา ความสำเร็จของสาขา ความภาคภูมิใจในสาขา และ บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสาขา เป็นต้น

2.3 กิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในสถานที่เรียน

3. วัตถุประสงค์ของกิจกรรม ทุกกิจกรรมต้องส่งเสริมคุณลักษณะตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ เช่น เมตตา สามัคคี ส่งเสริมคุณภาพของนักศึกษา การสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง และมีการจัดเป็น เอกภาพในสถาบันพลังจิตตานุภาพ

4. การทำกิจกรรมอาจทำโดยการศึกษาจากสื่อ การศึกษาสภาพจริง การลงมือปฏิบัติ โดยต้องมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้องประกอบ เพื่อสนองวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

5. กำหนดให้มีคณะทำงานรับผิดชอบการจัดกิจกรรม โดยประสานกับกลุ่มสาขาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เรียน

1. การดูแลระดับกลุ่ม

สาขาแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่ม เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการเรียนและการทำสมาธิ ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่นักศึกษา โดยพี่เลี้ยงกลุ่มจะคอยดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา หาก มีข้อสงสัยในกิจกรรมต่าง ๆ ของหลักสูตร นอกจากนั้นจะมีการคัดเลือกนักศึกษาเป็นอาสาสมัครในแต่ละกลุ่มช่วยรับผิดชอบงานต่าง ๆ

ตำแหน่งงานหลักของอาสาสมัครในกลุ่ม มีดังนี้

1. หัวหน้ากลุ่ม ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกภายในกลุ่ม ในการดูแลการปฏิบัติการบ้านของสมาชิก ติดตามและคอยช่วยเหลือสมาชิกที่ขาดเรียนรับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเสนอต่อที่ประชุม และประสานการทำงาน ร่วมกับพี่เลี้ยงกลุ่ม เพื่อให้กิจกรรมของกลุ่ม สาขา และสถาบันพลังจิตตานุภาพ ลุล่วงไปด้วยดี

2. เลขานุการ ทำหน้าที่ช่วยเหลือกลุ่มในการจัดการงานด้านเอกสาร ดูแลและประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มให้สมาชิกได้รับการดูแลช่วยเหลือในด้านการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง

3. เหรัญญิก ทำหน้าที่ช่วยเหลือกลุ่มในการจัดเก็บและบันทึกในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นในการทำกิจกรรมต่างๆรูปแบบ การจัดเก็บให้เป็นไปตามความเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม และสอดคล้องกับแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

2. การดูแลระดับรุ่น

2.1 การเลือกตั้งประธาน รองประธาน และการตั้งคณะกรรมการรุ่น

การเลือกตั้งประธานและรองประธานรุ่น

จะจัดขึ้นในเทอม/ภาคเรียนที่สอง เมื่อได้ประธานรุ่น 1 คนและ รองประธานรุ่น 2 คนแล้วให้ประธานและรองประธานดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการรุ่นเพิ่มเติม ซึ่ง ประกอบไปด้วยเลขานุการรุ่น 1 คนการเงินรุ่น 1 คนและคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนจากทุกกลุ่มหรือตามที่ เห็นสมควร เพื่อเป็นผู้ประสานงานและช่วยในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรุ่น ดูแลนักศึกษารุ่นต่อไป และกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่สาขามอบหมายและ/หรือขอความร่วมมือ

ผู้มีสิทธิ์ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานรุ่น

ได้แก่ หัวหน้ากลุ่ม และนักศึกษาทุกท่าน ที่ต้องการอาสา เป็นตัวแทนช่วยเหลืองานของสถาบันพลังจิตตานุภาพ เพื่อทำหน้าที่เป็นประธานรุ่น หรือพี่เลี้ยงต่อไป

2.2 การประชุมกลุ่มนักศึกษา

สาขาดำเนินการประชุมกลุ่มนักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในหลักสูตรและการปฏิบัติเพิ่มเติม ตอบข้อ ซักถามจากนักศึกษา ให้กำลังใจและสร้างบรรยากาศให้นักศึกษามีความสนใจต่อการเรียนยิ่งขึ้น ซึ่ง อาจจะประชุมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือตามที่สาขาเห็นสมควร โดยพิจารณาช่วงเวลาที่มีความเหมาะสม ไม่กระทบกับเวลาเรียนตามตารางเรียน

บุคคลากรที่เกี่ยวข้อง และหน้าที่ความรับผิดชอบ

ผู้บริหารสาขา และหน้าที่ความรับผิดชอบ

1. ผู้ดูแลสาขา 1 คน

มีหน้าที่อำนวยการบริหารจัดการการเรียนการสอน ประสานกับกลุ่มสาขาและสถาบันพลังจิตตานุภาพ เพื่อให้ เป็นไปตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

2. ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขาจำนวน 3 คน

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขาคนที่ 1 ดูแล สถานที่ อาหาร เครื่องดื่ม และตามที่ผู้ดูแลสาขามอบหมาย

ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขาคนที่ 2 ดูแล การเงิน งานทะเบียน และตามที่ผู้ดูแลสาขามอบหมาย

ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขาคนที่ 3 ดูแล ระบบไอที งานประชาสัมพันธ์และพิธีการ และตามที่ผู้ดูแลสาขามอบหมาย

2.1 สาขาสามารถพิจารณาปรับหน้าที่ของผู้ช่วยผู้ดูแลของแต่ละคนให้แตกต่างจากที่กำหนดนี้ได้โดยปรับ ตามบริบทของแต่ละสาขา

2.2 กรณีสาขาต้องการแต่งตั้งผู้ช่วยผู้ดูแลเพิ่มเติมจากที่กำหนดนี้ให้ขออนุมัติต่อคณะกรรมการบริหารสาขา ก่อนการแต่งตั้ง

คณะกรรมการกลุ่มสาขา/สาขา และหน้าที่ความรับผิดชอบ

1. คณะกรรมการกลุ่มสาขาประกอบด้วย ผู้แทนจากทุกสาขา ๆ ละ 1 คนหรือตามที่กลุ่มสาขาเห็นสมควรซึ่ง อาจจะเป็นผู้ดูแลสาขา ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขา ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้ดูแลสาขาทำหน้าที่พิจารณาและ ประสานงานตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

2. คณะกรรมการสาขาประกอบด้วย ผู้ดูแลสาขา และผู้ช่วยผู้ดูแลสาขาทุกคน ทำหน้าที่พิจารณาและ ประสานงานตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

คณะทำงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบ

คณะทำงาน หมายถึงคณะบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้ดูแลสาขา ให้ทำหน้าที่สนับสนุนการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนของสาขา และสนับสนุนการทำงานของพี่เลี้ยงในฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วย ความเรียบร้อยและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คณะพี่เลี้ยงและหน้าที่ความรับผิดชอบ

1. จุดมุ่งหมายเพื่อให้พี่เลี้ยง

1.1 ได้มีโอกาสสานต่องานของพระอาจารย์หลวงพ่อด้วยการทำงานตามภารกิจของสาขา

1.2 ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลนักศึกษารุ่นปัจจุบัน

1.3 ให้คำแนะนำกรรมการรุ่น

2. แนวการทำงานของพี่เลี้ยง

ทำงานเป็นคณะตามหน้าที่ในฝ่ายต่าง ๆ และทุกคณะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ดูแลสาขาและผู้ช่วยผู้ดูแลสาขาที่ผู้ดูแลสาขามอบหมาย

3. คุณสมบัติของพี่เลี้ยง

3.1 จบหลักสูตรครูสมาธิหรือหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

3.2 มีจิตอาสามาดูแลนักศึกษารุ่นที่กำลังเรียน โดยดูแลอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 1 รุ่น

3.3 เป็นกัลยาณมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถให้คำปรึกษาแนะนำ

3.4 มีความรู้ และทักษะในงานของพี่เลี้ยงในด้านต่าง ๆ ตามที่สาขามอบหมาย

3.5 มุ่งมั่นพัฒนาตน พัฒนางาน ตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

3.6 มีวินัยและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันพลังจิตตานุภาพ และกฎระเบียบของสาขา

4. งานของพี่เลี้ยง

4.1 ฝ่ายประสานงาน

ประธานรุ่น 1 คน รองประธานรุ่น 2 คน เลขานุการ 1 คน และเหรัญญิก 1 คน มีหน้าที่ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในฐานะพี่เลี้ยงให้นักศึกษารุ่นถัดไปให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และทำหน้าที่อื่น ๆ ตามที่สาขามอบหมาย

4.2 ฝ่ายประชาสัมพันธ์และพิธีกร มีหน้าที่

4.2.1 ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ให้นักศึกษาทราบ

4.2.2 ประสานงานกับอาจารย์เพื่อยืนยันการบรรยายล่วงหน้า 7 วัน

4.2.3 ทำหน้าที่พิธีกรของการบรรยาย (ปฏิบัติตามระเบียบและสคริปต์ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ)

4.2.4 ควบคุมการเคาะระฆัง ดูเวลาให้อยู่ในเกณฑ์

4.2.5 อื่น ๆ ตามที่สาขามอบหมาย

4.3 ฝ่ายทะเบียน มีหน้าที่

4.3.1 รับสมัคร ออกรหัสนักศึกษา จัดทำบัตรนักศึกษาตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

4.3.2 จัดทำทะเบียนการเข้าเรียนของนักศึกษา การบ้าน การเรียนต่างสาขา การเรียนเสริม และการมีสิทธิ์ ในการสอบ

4.3.3 อื่น ๆ ตามที่สาขามอบหมาย

4.4 ฝ่ายอาคารสถานที่ มีหน้าที่

4.4.1 ดูแลความสะอาด ดูแลระบบไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ

4.4.2 ดูแลความพร้อมของอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น ห้องบรรยาย สถานที่เดินจงกรม ห้องนั่งสมาธิ ห้องน้ำ ห้องรับประทานอาหาร รอบ ๆ อาคาร

4.4.3 อื่น ๆ ตามที่สาขามอบหมาย

4.5 ฝ่ายไอที มีหน้าที่

4.5.1 ดูแลระบบวิดีโอ ระบบเสียงและภาพ

4.5.2 บันทึกเสียงอาจารย์ผู้นำเสนอการบรรยายทุกท่านและส่งไฟล์เข้าส่วนกลาง เทอมละ 1 ครั้ง/ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

4.5.3 อื่น ๆ ตามที่สาขามอบหมาย

4.6 ฝ่ายอาหาร และเครื่องดื่ม มีหน้าที่

4.6.1 จัดเตรียมอาหาร และเครื่องดื่ม สำหรับอาจารย์และนักศึกษา

4.6.2 จัดทำน้ำปานะถวายพระ

4.6.3 อื่น ๆ ตามที่สาขามอบหมาย

4.7 ฝ่ายการเงิน มีหน้าที่

4.7.1 รับบริจาค จัดทำบัญชี เบิก-จ่ายเงิน นำส่งเงิน ตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

4.7.2 อื่น ๆ ตามที่สาขามอบหมาย

4.8 ฝ่ายจำหน่ายหนังสือ สื่อ และวัสดุอื่น ๆ จากสถาบันพลังจิตตานุภาพ มีหน้าที่

4.8.1 สำรวจความต้องการของนักศึกษา

4.8.2 จำหน่ายสินค้า จัดส่งเงิน จัดทำบัญชีตามแนวทางของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

4.8.3 อื่น ๆ ตามที่สาขามอบหมาย

4.9 ฝ่ายพี่เลี้ยงกลุ่มดูแลนักศึกษา มีหน้าที่

4.9.1 ดูแล แนะนำ ประชาสัมพันธ์และประสานงานในกลุ่ม

4.9.2 ติดตามการเรียนของนักศึกษา และให้กำลังใจ

4.9.3 อื่น ๆ ตามที่สาขามอบหมาย

สรุปได้ว่า การเรียนสมาธิ ตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ จึงเป็นระบบการพัฒนานักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ โดยอาศัยหลักการพัฒนาตนตามแนวพุทธศาสนา เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม พัฒนาอารมณ์และพัฒนาสติปัญญาในการดำเนินชีวิตในวิถีที่ถูกต้องดีงามอย่างมีอิสรภาพ

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคนเท่าเทียมกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง 4) เคารพสิทธิผู้อื่น 5) รับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวความคิดของการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” เป็นการวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 วิธีการและขั้นตอนในการวิจัย

3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย

3.2.1 การออกแบบการวิจัย

3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 วิธีการและขั้นตอนในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินไปตามขั้นตอนและวิธีการ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการ ประกอบด้วยสามขั้นตอน คือ 1) ศึกษาการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 3) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 โดยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมือง แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมาธิ และการสอนตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

2. ศึกษาการเรียน การสอนของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีผลต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ใน 6 ประเด็น คือ 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคนเท่าเทียมกัน

3) ยอมรับความแตกต่าง 4) เคารพสิทธิผู้อื่น 5) รับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 โดยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาประมวลผล ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าสถิติพื้นฐานคือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การเรียน การสอนของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ที่มีผลต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. นำปัจจัยส่วนบุคคลและระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ มาทำการเปรียบเทียบ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาข้อเสนอแนะ และการสัมภาษณ์ โดยการรวบรวมข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด และจากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการปฏิบัติการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ มาสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 3

3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย

3.2.1 การออกแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” เป็นการวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ศึกษาการปฏิบัติการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ใน 6 ประเด็น คือ 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคนเท่าเทียมกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง4) เคารพสิทธิผู้อื่น5) รับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3.1 ประชากร

ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 191 คน (นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม ตั้งแต่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2557 – 10 กันยายน พ.ศ. 2566)

3.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 130 คน

3.3.3 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.3.3 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยนำจำนวนประชากร มาหาขนาดตัวอย่างจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้ (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ์, 2543)

สูตร $n = \frac{N}{1+N(e)^2}$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดมีค่าเท่ากับ 0.05)

แทนค่า $n = \frac{191}{1 + 191 \times (0.05)^2}$

$= 129.27$

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่าง 130 คน

3.3.4 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และเป็นผู้บริหารสถาบันพลังจิตตานุภาพสาขา 96 วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมโดยผู้วิจัยเลือกจากผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1. น.ส.ปิยนุช นาคะเกษียร	ผู้ดูแลสาขา (อาจารย์ประจำสาขา 96)
2. นายอดิเรก ศรีประเสริฐ	ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขาคนที่1 (อาจารย์ประจำสาขา96)

3. นายกุลวิน ฐานะกอง	ผู้ช่วยผู้ดูแลสาขา ฝ่าย IT และ Computer (อาจารย์ประจำสาขา 96)
4. นายชูเกียรติ สูงสุด	ฝ่ายอาคารสถานที่ (ผู้ช่วยอาจารย์)
5. นางกนกพร นิธิสิริปกรณ์	ฝ่ายอุปกรณ์การเรียนการสอน (อาจารย์ประจำสาขา 96)

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ดังนี้

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยกำหนดค่า ดังนี้

คำถาม	**จำนวนข้อ**
1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้	5 ข้อ
2. เห็นคนเท่าเทียมกัน	5 ข้อ
3. ยอมรับความแตกต่าง	5 ข้อ
4. เคารพสิทธิผู้อื่น	5 ข้อ
5. รับผิดชอบต่อสังคม	5 ข้อ
6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	5 ข้อ
รวม	**30 ข้อ**

ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะของคำถามปลายปิด (Close - end Questions) และคำถามปลายเปิด (Open - end Questions) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ จำนวน 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) (มนสิช สิทธิสมบูรณ์, 2550) คือ

5 หมายถึง ระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง ระดับ มาก
3 หมายถึง ระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง ระดับ น้อย
1 หมายถึง ระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามลักษณะปลายเปิด (Open-ended) ซึ่งเป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3.4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ – สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่งในสถาบัน วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ เวลาที่สัมภาษณ์ รุ่นที่เรียน และปีที่เรียน

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3.4.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) นำข้อมูลจากการศึกษามารวบรวม สรุป เพื่อกำหนดขอบเขต และเนื้อหาของคำถามเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ทำการวิจัย และผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถตอบข้อเท็จจริงได้

3) นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง และชัดเจนเหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระและการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

4) นำแบบสอบถามที่ร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเกี่ยวกับสำนวนภาษา ให้เข้าใจง่าย เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีข้อความตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1. พระครูสุตสารบัณฑิต, ดร.	อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
2. พระมหาอรุณ ปญญารุโณ, ดร.	อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3.	รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์	หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
5.	รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุวีรางกูร	อาจารย์ประจำภาควิชา หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

โดยให้ตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมของคำถาม

5) นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (Index of item objective congruence : IOC) ตามสูตรดังนี้ (สรชัย พิศาลบุตร, 2549)

สูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$

เมื่อ IOC = แทนดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N = แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่ +1 = แน่ใจว่าสอดคล้อง

0 = ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง

-1 = แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

	N	แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ
ให้คะแนน	+1	แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	0	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	-1	แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 30 ข้อ ใช้ได้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

6) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

7) นำแบบสอบถามไปใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีคุณลักษณะคล้ายกับกลุ่ม จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.93

8) นำข้อมูลที่สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดข้อคำถามไว้ล่วงหน้า และในการสัมภาษณ์ผู้ตอบแต่ละคนจะต้องได้รับการถามเช่นเดียวกัน ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1) ศึกษาทฤษฎี หลักการ ตัวแปรหรือประเด็นสำคัญที่ต้องการทราบข้อมูล

2) สร้างข้อคำถามให้สัมพันธ์กับประเด็นที่ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3) นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระและการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา ให้เข้าใจง่าย เพื่อให้ได้คำสัมภาษณ์ที่มีข้อความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการของการวิจัย

4) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

5) นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ไปให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

6) นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ฉบับ

2) ส่งแบบสอบถาม จำนวน 130 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างตอบ

3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

4) เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน 130 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

5) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลต่อไป

3.5.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฎราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 5 ฉบับ

2) ติดต่อประสานงาน เพื่อนัดวันเวลาและสถานที่ที่จะสัมภาษณ์

3) ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ในการสื่อสารที่จะทำความเข้าใจถึงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

4) วันสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกเสียง และถ่ายภาพ และผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์โดยการบันทึกเทปและถ่ายภาพประกอบการสัมภาษณ์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.6.1.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.6.1.2 วิเคราะห์ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

คะแนน	**การแปลผล**
5	ระดับความเป็นพลเมือง มากที่สุด
4	ระดับความเป็นพลเมือง มาก
3	ระดับความเป็นพลเมือง ปานกลาง
2	ระดับความเป็นพลเมือง น้อย
1	ระดับความเป็นพลเมือง น้อยที่สุด

จากนั้น นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสังคมศาสตร์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย โดยการจัดระดับช่วงของการหาค่าเฉลี่ย

สำหรับการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยซึ่งใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ (สมชัย วงษ์นายะ และ ทวนทอง เชาวกีรติพงศ์, 2551, หน้า 229) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเป็นพลเมือง ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเป็นพลเมือง ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเป็นพลเมือง ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเป็นพลเมือง ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเป็นพลเมือง ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับการแปลค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญส่ง นิลแก้ว, 2550, หน้า 56) ใช้เกณฑ์ดังนี้

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)	ความหมาย
ต่ำกว่า 0.50	สอดคล้องกัน มากที่สุด
0.51 - 0.99	สอดคล้องกัน มาก
1.00 - 1.49	สอดคล้องกัน ปานกลาง
1.50 - 1.99	สอดคล้องกัน น้อย
2.00 – ขึ้นไป	สอดคล้องกัน น้อยที่สุด

3.6.1.3 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้าน เพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One–Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé)

3.6.1.4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.6.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งหมด ได้แก่ การจัดกรอบแนวคิด (Conceptualize) การแสดงความคิดเห็น (Commentate) จัดหมวดหมู่ (Category) การจำแนกกลุ่ม (Classify) สาระสำคัญ (Content) และประเด็น (Concept) จะกระทำไปพร้อมๆ กัน ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการบันทึกข้อมูล การถอดเทปสัมภาษณ์ รวมไปถึงภาพถ่ายในแต่ละครั้ง จัดหมวดหมู่ตามแต่ละตัวแปร ว่าครบถ้วนเพียงพอ และเหมาะสมแก่การนำไปวิเคราะห์สรุปผลว่าสมบูรณ์หรือไม่

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้สำหรับการทำวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่

3.6.2.1 สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายปัจจัยส่วนบุคคล

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 148)

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนข้อมูล (ความถี่) ที่ต้องการนำมาหาค่าร้อยละ

N = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 148)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด

N = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 148)

$$S.D. = \sqrt{\sum_{i=1}^{n} \frac{(X_i - \bar{X})^2}{n-1}}$$

เมื่อ S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X_i = จำนวนคะแนน

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต

n = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

3.6.2.2 สถิติเชิงอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé)

1. การทดสอบสมมติฐาน (t-test) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 180)

สูตร $t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$

เมื่อ t = ค่าที่ใช้พิจารณา t-distribution

$\bar{x}_1$, $\bar{x}_2$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 180)

สูตร $F = \frac{MS_b}{MS_w}$

เมื่อ F = ค่าการแจกแจงของ F

MS_b = ความแปรปรวน (Mean square) ระหว่างกลุ่ม

MS_w = ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.4 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t – distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F – distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig.	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.1 - 4.5

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	17	13.10
หญิง	113	86.90
รวม	**130**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 86.90 และเพศชาย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 38 ปี	16	12.30
38 – 57 ปี	56	43.10
57 ปี ขึ้นไป	58	44.60
รวม	**130**	**100.00**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่มีอายุ 57 ปี ขึ้นไป จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 44.60 รองลงมามีอายุ 38 – 57 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 43.10 และน้อยที่สุดมีอายุน้อยกว่า 38 ปี มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	84	64.60
ปริญญาตรี	33	25.40
สูงกว่าปริญญาตรี	13	10.00
รวม	**130**	**100.00**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 64.60 รองลงมา มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 25.40 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	11.50
พนักงานบริษัทเอกชน / รับจ้าง	29	22.30
ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	30	23.10
นิสิต / นักศึกษา	3	2.30
อาชีพแม่บ้าน / พ่อบ้าน	53	40.80
รวม	**130**	**100.00**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่มีอาชีพแม่บ้าน / พ่อบ้าน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 รองลงมามีอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน / รับจ้าง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 มีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 และน้อยที่สุดคือ นิสิต / นักศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15,000 บาท	47	36.20
15,001 – 20,000 บาท	29	22.30
20,001 - 25,000 บาท	18	13.80
25,001 บาทขึ้นไป	36	27.70
รวม	**130**	**100.00**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 รองลงมามีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 25,001 บาทขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 27.70 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 และมีรายได้ต่อเดือนน้อยที่สุด ระหว่าง 20,001 - 25,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.6 – 4.12

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน

ที่	การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	ระดับความคิดเห็น		
		($\overline{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้	4.29	0.56	มาก
2.	ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน	4.54	0.46	มากที่สุด
3.	ด้านการยอมรับความแตกต่าง	4.40	0.53	มาก
4.	ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น	4.47	0.46	มาก
5.	ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม	4.69	0.42	มากที่สุด
6.	ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	4.17	0.60	มาก
	รวม	**4.42**	**0.39**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ($\overline{X}$) = 4.69 รองลงมา คือ ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน ($\overline{X}$) = 4.54 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ($\overline{X}$) = 4.17 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้

ที่	ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้	ระดับความคิดเห็น		
		($\overline{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	การพึ่งพาตนเอง และรับผิดชอบตนเองได้	4.20	0.77	มาก
2.	การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำ หรือความอุปถัมภ์ของใคร	4.18	0.89	มาก
3.	การปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมของสังคมได้อย่างมีความสุข	4.24	0.81	มาก
4.	การมีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค มุ่งมั่นทำงานโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	4.46	0.73	มาก
5.	การแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวันด้วยตนเองเพื่อให้ตนเองอยู่รอดปลอดภัย	4.37	0.82	มาก
	รวม	**4.29**	**0.57**	**มาก**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 4 การมีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค มุ่งมั่นทำงานโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ($\overline{X}$) = 4.46 รองลงมา คือ ข้อที่ 5 การแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวันด้วยตนเองเพื่อให้ตนเองอยู่รอดปลอดภัย ($\overline{X}$) = 4.37 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำ หรือความอุปถัมภ์ของใคร ($\overline{X}$) = 4.18 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน

ที่	ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน	ระดับความคิดเห็น		
		($\overline{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	การให้เกียรติชาวบ้านทั่วไป เท่ากับผู้ที่มีฐานะร่ำรวยหรือมีตำแหน่งสูง	4.62	0.64	มากที่สุด
2.	การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น โดยมองคนในสังคมมีความเท่าเทียมกัน	4.45	0.81	มาก
3.	เคารพในสิทธิและการตัดสินใจของผู้อื่น รับฟังความเห็นของผู้อื่น	4.62	0.59	มากที่สุด
4.	ความเท่าเทียมกันทางสังคมสามารถช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม	4.42	0.84	มาก
5.	การยอมรับเหตุผลที่ดีกว่าของผู้อื่น	4.58	0.60	มากที่สุด
	รวม	**4.54**	**0.46**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 3 เคารพในสิทธิและการตัดสินใจของผู้อื่น รับฟังความเห็นของผู้อื่น ($\overline{X}$) = 4.62 รองลงมา คือ ข้อที่ 1 การให้เกียรติชาวบ้านทั่วไป เท่ากับผู้ที่มีฐานะร่ำรวย หรือมีตำแหน่งสูง ($\overline{X}$) = 4.62 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 4 ความเท่าเทียมกันทางสังคมสามารถช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม ($\overline{X}$) = 4.42 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง

ที่	ด้านการยอมรับความแตกต่าง	ระดับความคิดเห็น		
		($\overline{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	เคารพความแตกต่างของการเลือกใช้วิถีชีวิตของผู้อื่น	4.54	0.64	มากที่สุด
2.	เข้าใจและยอมรับวัฒนธรรม ความเชื่อ ของผู้อื่น	4.50	0.65	มาก
3.	ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางเพศของผู้คนในสังคม	4.57	0.70	มากที่สุด
4.	แสดงออกโดยสันติวิธีต่อผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากตน	4.38	0.82	มาก
5.	การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนจำเป็นต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา	3.99	1.18	มาก
	รวม	**4.40**	**0.53**	**มาก**

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 3 ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางเพศของผู้คนในสังคม ($\overline{X}$) = 4.57 รองลงมา คือ ข้อที่ 1 เคารพความแตกต่างของการเลือกใช้วิถีชีวิตของผู้อื่น ($\overline{X}$) = 4.54 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนจำเป็นต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา ($\overline{X}$) = 3.99 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น

ที่	ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น	ระดับความคิดเห็น		
		($\overline{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	การรักษาสิทธิอันชอบธรรม เพื่อประโยชน์ของตนเอง	4.36	0.80	มาก
2.	การปฏิบัติตนโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	4.65	0.68	มากที่สุด
3.	การมีความอดทน สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีแม้ว่าจะต้องเจอเหตุการณ์ที่สร้างความไม่พอใจก็ตาม	4.34	0.72	มาก
4.	การกล่าวคำขอโทษทุกครั้งเมื่อกระทำผิดต่อผู้อื่น	4.69	0.51	มากที่สุด
5.	การยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม	4.30	0.82	มาก
	รวม	**4.47**	**0.46**	**มาก**

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 4 การกล่าวคำขอโทษทุกครั้งเมื่อกระทำผิดต่อผู้อื่น ($\overline{X}$) = 4.69 รองลงมา คือ ข้อที่ 2 การปฏิบัติตนโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ($\overline{X}$) = 4.65 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 การยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ($\overline{X}$) = 4.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม

ที่	ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม	ระดับความคิดเห็น		
		($\overline{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	การแก้ปัญหาสังคมที่ดีควรเริ่มจากตัวเรา	4.66	0.58	มากที่สุด
2.	การลดความเห็นแก่ตัวของคนในสังคม และคิดถึงส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	4.62	0.60	มากที่สุด
3.	การเป็นคนรักษาคำพูด	4.73	0.55	มากที่สุด
4.	การไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณะสมบัติที่เป็นส่วนรวม	4.74	0.57	มากที่สุด
5.	การมีระเบียบ วินัย เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ด้วยความเรียบร้อย	4.70	0.58	มากที่สุด
	รวม	**4.69**	**0.42**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 4 การไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณะสมบัติที่เป็นส่วนรวม ($\overline{X}$) = 4.74 รองลงมา คือ ข้อที่ 3 การเป็นคนรักษาคำพูด ($\overline{X}$) = 4.73 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 การลดความเห็นแก่ตัวของคนในสังคม และคิดถึงส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ($\overline{X}$) = 4.62 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

ที่	ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น		
		($\overline{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	การเข้าร่วมในกิจกรรมส่วนรวมในชุมชน/หมู่บ้านของตน	3.71	1.07	มาก
2.	การเข้าร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน/หมู่บ้านของตน	3.68	1.14	มาก
3.	การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น	4.68	0.61	มากที่สุด
4.	ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเกิดจากการที่ประชาชนไม่เคารพกติกา	4.28	0.79	มาก
5.	การเคารพกฎหมาย มีระเบียบวินัย ตามที่สังคมได้วางไว้	4.50	0.72	มาก
	รวม	**4.17**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 3 การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ($\overline{X}$) = 4.68 รองลงมา คือ ข้อที่ 5 การเคารพกฎหมาย มีระเบียบวินัย ตามที่สังคมได้วางไว้ ($\overline{X}$) = 4.50 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 การเข้าร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน/หมู่บ้านของตน ($\overline{X}$) = 3.68 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1) นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

2) นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

3) นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

4) นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

5) นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปรากฏผลดังตารางที่ 4.13 - 4.100

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพวัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	17	4.27	0.41	มาก
หญิง	113	4.44	0.38	มาก
รวม	**130**	**4.42**	**0.39**	**มาก**

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.14 แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	17	4.27	0.41	1.73	0.09
หญิง	113	4.44	0.38		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	17	4.31	0.50	มาก
หญิง	113	4.29	0.57	มาก
รวม	**130**	**4.29**	**0.56**	**มาก**

จากตารางที่ 4.15 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งเพศชายและเพศหญิง ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.16 แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	17	4.31	0.50	0.12	0.91
หญิง	113	4.29	0.57		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	17	4.28	0.45	มาก
หญิง	113	4.58	0.45	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.54**	**0.46**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.17 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งเพศชายและเพศหญิง ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.18 แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	17	4.28	0.45	2.49	0.02*
หญิง	113	4.58	0.45		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	17	4.21	0.50	มาก
หญิง	113	4.42	0.53	มาก
รวม	**130**	**4.40**	**0.53**	**มาก**

จากตารางที่ 4.19 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งเพศชายและเพศหญิง ด้านการยอมรับความแตกต่าง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.20 แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	17	4.21	0.50	1.56	0.13
หญิง	113	4.42	0.53		

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการยอมรับความแตกต่าง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	17	4.40	0.43	มาก
หญิง	113	4.48	0.47	มาก
รวม	**130**	**4.47**	**0.46**	**มาก**

จากตารางที่ 4.21 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งเพศชายและเพศหญิง ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.22 แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	17	4.40	0.43	0.65	0.52
หญิง	113	4.48	0.47		

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	17	4.44	0.50	มาก
หญิง	113	4.73	0.39	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.69**	**0.42**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.23 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งเพศชายและเพศหญิง ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.24 แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	17	4.44	0.50	2.32	0.03*
หญิง	113	4.73	0.39		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	17	4.01	0.60	มาก
หญิง	113	4.19	0.60	มาก
รวม	**130**	**4.17**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.25 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งเพศชายและเพศหญิง ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.26 แสดงการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	17	4.01	0.60	1.14	0.26
หญิง	113	4.19	0.60		

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
น้อยกว่า 38 ปี	16	4.54	0.27	มากที่สุด
38 – 57 ปี	56	4.42	0.44	มาก
57 ปี ขึ้นไป	58	4.40	0.36	มาก
รวม	**130**	**4.42**	**0.39**	**มาก**

จากตารางที่ 4.27 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.42 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด สามลำดับดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ น้อยกว่า 38 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.54 รองลงมา ประชาชนที่มีอายุ 38 – 57 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.42 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีอายุ 57 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.28 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.25	2	0.12	0.83	0.44
ภายในกลุ่ม	19.05	127	0.15		
รวม	**19.30**	**129**			

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
น้อยกว่า 38 ปี	16	4.60	0.44	มากที่สุด
38 – 57 ปี	56	4.34	0.59	มาก
57 ปี ขึ้นไป	58	4.16	0.52	มาก
รวม	**130**	**4.29**	**0.56**	**มาก**

จากตารางที่ 4.29 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.29 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ น้อยกว่า 38 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.60 รองลงมา ประชาชนที่มีอายุ 38 – 57 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.34 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีอายุ 57 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.16 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.68	2	1.34	4.55	0.01*
ภายในกลุ่ม	37.33	127	0.29		
รวม	**40.01**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอายุเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

อายุ	($\bar{X}$)	น้อยกว่า 38 ปี	38 – 57 ปี	57 ปี ขึ้นไป
น้อยกว่า 38 ปี	4.60	-	0.24	0.02*
38 – 57 ปี	4.34	0.24	-	0.21
57 ปี ขึ้นไป	4.16	0.02*	0.21	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.31 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า 38 ปี แตกต่างกับ ประชาชนที่มีอายุ 57 ปี ขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
น้อยกว่า 38 ปี	16	4.50	0.39	มาก
38 – 57 ปี	56	4.55	0.49	มากที่สุด
57 ปี ขึ้นไป	58	4.53	0.45	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.54**	**0.46**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.32 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.54 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 38 – 57 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.55 รองลงมา ประชาชนที่มีอายุ 57 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.53 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีอายุ น้อยกว่า 38 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.04	2	0.02	0.09	0.91
ภายในกลุ่ม	27.00	127	0.21		
รวม	**27.04**	**129**			

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
น้อยกว่า 38 ปี	16	4.56	0.35	มากที่สุด
38 – 57 ปี	56	4.41	0.54	มาก
57 ปี ขึ้นไป	58	4.33	0.55	มาก
รวม	**130**	**4.40**	**0.53**	**มาก**

จากตารางที่ 4.34 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน ด้านการยอมรับความแตกต่าง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.40 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ น้อยกว่า 38 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.56 รองลงมา ประชาชนที่มีอายุ 38 – 57 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.41 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีอายุ 57 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.71	2	0.35	1.28	0.28
ภายในกลุ่ม	35.09	127	0.28		
รวม	**35.80**	**129**			

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการยอมรับความแตกต่าง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
น้อยกว่า 38 ปี	16	4.60	0.36	มากที่สุด
38 – 57 ปี	56	4.48	0.50	มาก
57 ปี ขึ้นไป	58	4.42	0.45	มาก
รวม	**130**	**4.48**	**0.46**	**มาก**

จากตารางที่ 4.36 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.48 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ น้อยกว่า 38 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.60 รองลงมา ประชาชนที่มีอายุ 38 – 57 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.48 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีอายุ 57 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.42 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.37 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.42	2	0.21	0.98	0.38
ภายในกลุ่ม	26.91	127	0.21		
รวม	**27.32**	**129**			

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
น้อยกว่า 38 ปี	16	4.71	0.32	มากที่สุด
38 – 57 ปี	56	4.66	0.48	มากที่สุด
57 ปี ขึ้นไป	58	4.71	0.38	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.69**	**0.42**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.38 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.69 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ น้อยกว่า 38 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.71 รองลงมา ประชาชนที่มีอายุ 57 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.71 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีอายุ 38 – 57 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.10	2	0.05	0.29	0.75
ภายในกลุ่ม	22.22	127	0.18		
รวม	**22.33**	**129**			

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
น้อยกว่า 38 ปี	16	4.25	0.50	มาก
38 – 57 ปี	56	4.08	0.64	มาก
57 ปี ขึ้นไป	58	4.23	0.60	มาก
รวม	**130**	**4.17**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.40 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.17 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ น้อยกว่า 38 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.25 รองลงมา ประชาชนที่มีอายุ 57 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.23 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีอายุ 38 – 57 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.73	2	0.36	1.00	0.37
ภายในกลุ่ม	46.22	127	0.36		
รวม	**46.94**	**129**			

จากตารางที่ 4.41 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.42 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	84	4.24	0.34	มาก
ปริญญาตรี	33	4.74	0.23	มากที่สุด
สูงกว่าปริญญาตรี	13	4.78	0.18	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.42**	**0.39**	**มาก**

จากตารางที่ 4.42 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.42 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.78 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.74 และต่ำสุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.24 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.72	2	3.86	42.34	0.00*
ภายในกลุ่ม	11.58	127	0.09		
รวม	**19.30**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตา นุภาพ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

ระดับการศึกษา	($\overline{X}$)	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.24	-	0.00*	0.00*
ปริญญาตรี	4.74	0.00*	-	0.92
สูงกว่าปริญญาตรี	4.78	0.00*	0.92	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.44 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.45 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	84	3.98	0.42	มาก
ปริญญาตรี	33	4.82	0.27	มากที่สุด
สูงกว่าปริญญาตรี	13	4.94	0.13	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.29**	**0.56**	**มาก**

จากตารางที่ 4.45 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.29 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.94 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.82 และต่ำสุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 3.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.46 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	22.91	2	11.45	85.06	0.00*
ภายในกลุ่ม	17.10	127	0.14		
รวม	**40.01**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.47

ตารางที่ 4.47 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

ระดับการศึกษา	($\bar{X}$)	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.98	-	0.00*	0.00*
ปริญญาตรี	4.82	0.00*	-	0.64
สูงกว่าปริญญาตรี	4.94	0.00*	0.64	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.47 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.48 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	84	4.41	0.47	มาก
ปริญญาตรี	33	4.76	0.32	มากที่สุด
สูงกว่าปริญญาตรี	13	4.77	0.36	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.53**	**0.46**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.48 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.53 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.77 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.76 และต่ำสุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.41 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.49 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.57	2	1.79	9.66	0.00*
ภายในกลุ่ม	23.47	127	0.19		
รวม	**27.04**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.49 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.50

ตารางที่ 4.50 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

ระดับการศึกษา	($\overline{X}$)	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.41	-	0.00*	0.02*
ปริญญาตรี	4.76	0.00*	-	1.00
สูงกว่าปริญญาตรี	4.77	0.02*	1.00	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.50 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.51 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	84	4.18	0.51	มาก
ปริญญาตรี	33	4.81	0.25	มากที่สุด
สูงกว่าปริญญาตรี	13	4.74	0.35	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.40**	**0.53**	**มาก**

จากตารางที่ 4.51 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ด้านการยอมรับความแตกต่าง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.40 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.81 รองลงมา คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.74 และต่ำสุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.18 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.52 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	10.96	2	5.48	28.014	0.00*
ภายในกลุ่ม	24.84	127	0.20		
รวม	**35.80**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.52 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการยอมรับความแตกต่าง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.53

ตารางที่ 4.53 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

ระดับการศึกษา	$(\bar{X})$	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.18	-	0.00*	0.00*
ปริญญาตรี	4.81	0.00*	-	0.90
สูงกว่าปริญญาตรี	4.74	0.00*	0.90	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.53 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.54 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	84	4.28	0.45	มาก
ปริญญาตรี	33	4.79	0.22	มากที่สุด
สูงกว่าปริญญาตรี	13	4.83	0.21	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.47**	**0.46**	**มาก**

จากตารางที่ 4.54 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.47 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.83 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.79 และต่ำสุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.28 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.55 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	8.08	2	4.04	26.67	0.00*
ภายในกลุ่ม	19.24	127	0.15		
รวม	**27.32**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.55 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.56

ตารางที่ 4.56 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

ระดับการศึกษา	($\overline{X}$)	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.28	-	0.00*	0.00*
ปริญญาตรี	4.79	0.00*	-	0.96
สูงกว่าปริญญาตรี	4.83	0.00*	0.96	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.56 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.57 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	84	4.59	0.46	มากที่สุด
ปริญญาตรี	33	4.84	0.26	มากที่สุด
สูงกว่าปริญญาตรี	13	4.95	0.12	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.69**	**0.42**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.57 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.69 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.95 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.84 และต่ำสุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.59 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.58 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.54	2	1.27	8.17	0.00*
ภายในกลุ่ม	19.78	127	0.16		
รวม	**22.33**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.58 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตา นุภาพ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.59

ตารางที่ 4.59 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

ระดับการศึกษา	($\bar{X}$)	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.59	-	0.01*	0.01*
ปริญญาตรี	4.84	0.01*	-	0.69
สูงกว่าปริญญาตรี	4.95	0.01*	0.69	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.59 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.60 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	84	4.02	0.62	มาก
ปริญญาตรี	33	4.43	0.49	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	13	4.46	0.42	มาก
รวม	**130**	**4.17**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.60 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.17 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.46 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.43 และต่ำสุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.61 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.25	2	2.63	8.00	0.00*
ภายในกลุ่ม	41.69	127	0.33		
รวม	**46.94**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.61 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.62

ตารางที่ 4.62 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

ระดับการศึกษา	($\overline{X}$)	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.02	-	0.00*	0.04*
ปริญญาตรี	4.43	0.00*	-	0.99
สูงกว่าปริญญาตรี	4.46	0.04*	0.99	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.62 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.63 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.83	0.19	มากที่สุด
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	29	4.43	0.42	มาก
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	30	4.41	0.41	มาก
นิสิต/นักศึกษา	3	4.29	0.27	มาก
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	53	4.32	0.34	มาก
รวม	**130**	**4.42**	**0.39**	**มาก**

จากตารางที่ 4.63 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.42 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด สามลำดับได้ดังนี้ อาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.83 รองลงมา คือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน /รับจ้าง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.43 และต่ำสุด คือ อาชีพแม่บ้าน / พ่อบ้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.64 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.05	4	0.76	5.87	0.00*
ภายในกลุ่ม	16.25	125	0.13		
รวม	**19.30**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.64 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.65

ตารางที่ 4.65 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

อาชีพ	($\bar{X}$)	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	นิสิต/นักศึกษา	อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.83	-	0.02*	0.01*	0.24	0.00*
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	4.43	0.02*	-	1.00	0.98	0.82
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	4.41	0.01*	1.00	-	0.99	0.89
นิสิต/นักศึกษา	4.29	0.24	0.98	0.99	-	1.00
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	4.32	0.00*	0.82	0.89	1.00	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.65 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง, อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ อาชีพอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.66 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.88	0.27	มากที่สุด
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	29	4.37	0.53	มาก
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	30	4.26	0.59	มาก
นิสิต/นักศึกษา	3	4.20	0.80	มาก
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	53	4.10	0.49	มาก
รวม	**130**	**4.29**	**0.56**	**มาก**

จากตารางที่ 4.66 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.29 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.88 รองลงมา คือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.37 และต่ำสุด คือ อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.67 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.35	4	1.84	7.03	0.00*
ภายในกลุ่ม	32.66	125	0.26		
รวม	**40.01**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.67 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.68

ตารางที่ 4.68 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

อาชีพ	($\bar{X}$)	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	นิสิต/นักศึกษา	อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.88	-	0.05*	0.01*	0.36	0.00*
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	4.37	0.05*	-	0.95	0.99	0.27
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	4.26	0.01*	0.95	-	1.00	0.77
นิสิต/นักศึกษา	4.20	0.36	0.99	1.00	-	1.00
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	4.10	0.00*	0.27	0.77	1.00	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.68 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง, อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ อาชีพอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.69 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.83	0.27	มากที่สุด
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	29	4.48	0.56	มาก
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	30	4.54	0.47	มากที่สุด
นิสิต/นักศึกษา	3	4.53	0.23	มากที่สุด
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	53	4.48	0.42	มาก
รวม	**130**	**4.54**	**0.46**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.69 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.54 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.83 รองลงมา คือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.54 และต่ำสุด คือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.48 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.70 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.50	4	0.38	1.83	0.13
ภายในกลุ่ม	25.54	125	0.20		
รวม	**27.04**	**129**			

จากตารางที่ 4.70 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.71 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.89	0.20	มากที่สุด
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	29	4.38	0.53	มาก
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	30	4.48	0.54	มาก
นิสิต/นักศึกษา	3	4.27	0.46	มาก
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	53	4.22	0.50	มาก
รวม	**130**	**4.40**	**0.53**	**มาก**

จากตารางที่ 4.71 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน ด้านการยอมรับความแตกต่าง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.40 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.89 รองลงมา คือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.48 และต่ำสุด คือ อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.72 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.57	4	1.39	5.76	0.00*
ภายในกลุ่ม	30.22	125	0.24		
รวม	**35.80**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.72 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการยอมรับความแตกต่าง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.73

ตารางที่ 4.73 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

อาชีพ	($\bar{X}$)	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	นิสิต/นักศึกษา	อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.89	-	0.03*	0.14	0.40	0.00*
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	4.38	0.03*	-	0.96	1.00	0.75
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	4.48	0.14	0.96	-	0.97	0.27
นิสิต/นักศึกษา	4.27	0.40	1.00	0.97	-	1.00
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	4.22	0.00*	0.75	0.27	1.00	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.73 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง และอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ อาชีพอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.74 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.88	0.20	มากที่สุด
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	29	4.54	0.44	มากที่สุด
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	30	4.43	0.47	มาก
นิสิต/นักศึกษา	3	4.47	0.23	มาก
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	53	4.34	0.46	มาก
รวม	**130**	**4.47**	**0.46**	**มาก**

จากตารางที่ 4.74 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.47 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.88 รองลงมา คือ พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.54 และต่ำสุด คือ อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.34 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.75 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.67	4	0.92	4.84	0.00*
ภายในกลุ่ม	23.66	125	0.19		
รวม	**27.32**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.75 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.76

ตารางที่ 4.76 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

อาชีพ	($\bar{X}$)	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	นิสิต/นักศึกษา	อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.88	-	0.20	0.03*	0.69	0.00*
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	4.54	0.20	-	0.92	1.00	0.40
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	4.43	0.03*	0.92	-	1.00	0.93
นิสิต/นักศึกษา	4.47	0.69	1.00	1.00	-	0.99
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	4.34	0.00*	0.40	0.93	0.99	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.76 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ อาชีพอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.77 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.95	0.16	มากที่สุด
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	29	4.59	0.51	มากที่สุด
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	30	4.69	0.40	มากที่สุด
นิสิต/นักศึกษา	3	4.67	0.31	มากที่สุด
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	53	4.67	0.40	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.69**	**0.42**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.77 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.69 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.95 รองลงมา คือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.69 และต่ำสุด คือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.59 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.78 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.28	4	0.32	1.90	0.11
ภายในกลุ่ม	21.05	125	0.17		
รวม	**22.33**	**129**			

จากตารางที่ 4.78 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.79 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.55	0.42	มากที่สุด
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	29	4.20	0.58	มาก
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	30	4.07	0.57	มาก
นิสิต/นักศึกษา	3	3.60	0.53	มาก
อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน	53	4.13	0.64	มาก
รวม	**130**	**4.17**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.79 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.17 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.55 รองลงมา คือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.20 และต่ำสุด คือ นิสิต/นักศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 3.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.80 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.50	4	0.88	2.52	0.06
ภายในกลุ่ม	43.44	125	0.35		
รวม	**46.94**	**129**			

จากตารางที่ 4.80 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.81 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 15,000 บาท	47	4.25	0.33	มาก
15,001 – 20,000 บาท	29	4.42	0.31	มาก
20,001 - 25,000 บาท	18	4.36	0.47	มาก
25,001 บาทขึ้นไป	36	4.68	0.34	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.42**	**0.39**	**มาก**

จากตารางที่ 4.81 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.42 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.68 รองลงมา คือ ประชาชนที่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.42 และต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.82 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.75	3	1.25	10.13	0.00*
ภายในกลุ่ม	15.55	126	0.12		
รวม	**19.30**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.82 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.83

ตารางที่ 4.83 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

รายได้ต่อเดือน	($\bar{X}$)	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001-20,000 บาท	20,001-25,000 บาท	25,001 บาทขึ้นไป
ต่ำกว่า 15,000 บาท	4.25	-	0.27	0.76	0.00*
15,001 - 20,000 บาท	4.42	0.27	-	0.96	0.04*
20,001 - 25,000 บาท	4.36	0.76	0.96	-	0.02*
25,001 บาทขึ้นไป	4.68	0.00*	0.04*	0.02*	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.83 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท แตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป, ประชาชนที่มีรายได้ 15,001 - 20,000 บาท แตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 20,001 - 25,000 บาท แตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.84 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 15,000 บาท	47	4.02	0.48	มาก
15,001 – 20,000 บาท	29	4.25	0.43	มาก
20,001 - 25,000 บาท	18	4.29	0.69	มาก
25,001 บาทขึ้นไป	36	4.68	0.46	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.29**	**0.56**	**มาก**

จากตารางที่ 4.84 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.29 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.68 รองลงมา คือ ประชาชนที่มีรายได้ 20,001 - 25,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.29 และต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.85 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	8.86	3	2.95	11.94	0.00*
ภายในกลุ่ม	31.15	126	0.25		
รวม	**40.01**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.85 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.86

ตารางที่ 4.86 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

รายได้ต่อเดือน	($\bar{X}$)	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001-20,000 บาท	20,001-25,000 บาท	25,001 บาทขึ้นไป
ต่ำกว่า 15,000 บาท	4.02	-	0.30	0.29	0.00*
15,001 - 20,000 บาท	4.25	0.30	-	1.00	0.01*
20,001 - 25,000 บาท	4.29	0.29	1.00	-	0.07
25,001 บาทขึ้นไป	4.68	0.00*	0.01*	0.07	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.86 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท แตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 15,001 - 20,000 บาท แตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.87 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 15,000 บาท	47	4.42	0.43	มาก
15,001 – 20,000 บาท	29	4.56	0.41	มากที่สุด
20,001 - 25,000 บาท	18	4.43	0.57	มาก
25,001 บาทขึ้นไป	36	4.73	0.43	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.54**	**0.46**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.87 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.54 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.73 รองลงมา คือ ประชาชนที่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.56 และต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.42 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.88 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.19	3	0.73	3.71	0.01*
ภายในกลุ่ม	24.84	126	0.20		
รวม	**27.04**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.88 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.89

ตารางที่ 4.89 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

รายได้ต่อเดือน	($\bar{X}$)	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001-20,000 บาท	20,001-25,000 บาท	25,001 บาทขึ้นไป
ต่ำกว่า 15,000 บาท	4.42	-	0.61	1.00	0.02*
15,001 - 20,000 บาท	4.56	0.61	-	0.83	0.51
20,001 - 25,000 บาท	4.43	1.00	0.83	-	0.16
25,001 บาทขึ้นไป	4.73	0.02*	0.51	0.16	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.89 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท แตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.90 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 15,000 บาท	47	4.20	0.48	มาก
15,001 – 20,000 บาท	29	4.32	0.46	มาก
20,001 - 25,000 บาท	18	4.41	0.62	มาก
25,001 บาทขึ้นไป	36	4.69	0.47	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.40**	**0.53**	**มาก**

จากตารางที่ 4.90 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน ด้านการยอมรับความแตกต่าง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.40 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.69 รองลงมา คือ ประชาชนที่มีรายได้ 20,001 - 25,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.41 และต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.91 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.09	3	1.70	6.96	0.00*
ภายในกลุ่ม	30.71	126	0.24		
รวม	**35.80**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.91 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการยอมรับความแตกต่าง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.92

ตารางที่ 4.92 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

รายได้ต่อเดือน	($\bar{X}$)	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001-20,000 บาท	20,001-25,000 บาท	25,001 บาทขึ้นไป
ต่ำกว่า 15,000 บาท	4.42	-	0.79	0.52	0.00*
15,001-20,000 บาท	4.56	0.79	-	0.95	0.03*
20,001-25,000 บาท	4.43	0.52	0.95	-	0.27
25,001 บาทขึ้นไป	4.73	0.00*	0.03*	0.27	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.92 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท แตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท แตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.93 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 15,000 บาท	47	4.26	0.46	มาก
15,001 – 20,000 บาท	29	4.54	0.39	มากที่สุด
20,001 - 25,000 บาท	18	4.37	0.48	มาก
25,001 บาทขึ้นไป	36	4.73	0.36	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.47**	**0.46**	**มาก**

จากตารางที่ 4.93 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.47 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.73 รองลงมา คือ ประชาชนที่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.54 และต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.26 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.94 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.90	3	1.63	9.18	0.00*
ภายในกลุ่ม	22.42	126	0.18		
รวม	**27.32**	**129**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.94 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ จึงนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.95

ตารางที่ 4.95 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามรายได้ต่อเดือนเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

รายได้ต่อเดือน	($\bar{X}$)	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001-20,000 บาท	20,001-25,000 บาท	25,001 บาทขึ้นไป
ต่ำกว่า 15,000 บาท	4.26	-	0.06	0.84	0.00*
15,001 - 20,000 บาท	4.54	0.06	-	0.61	0.33
20,001 - 25,000 บาท	4.37	0.84	0.61	-	0.03*
25,001 บาทขึ้นไป	4.73	0.00*	0.33	0.03*	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.95 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จำแนกตามรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท แตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป และประชาชนที่มีรายได้ 20,001 - 25,000 บาท แตกต่างกับ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.96 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 15,000 บาท	47	4.60	0.42	มากที่สุด
15,001 – 20,000 บาท	29	4.68	0.49	มากที่สุด
20,001 - 25,000 บาท	18	4.64	0.46	มากที่สุด
25,001 บาทขึ้นไป	36	4.84	0.27	มากที่สุด
รวม	**130**	**4.69**	**0.42**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.96 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.69 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.84 รองลงมา คือ ประชาชนที่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.68 และต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$) = 4.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.97 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.32	3	0.44	2.64	0.06
ภายในกลุ่ม	21.01	126	0.17		
รวม	**22.33**	**129**			

จากตารางที่ 4.97 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.98 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 15,000 บาท	47	4.04	0.65	มาก
15,001 – 20,000 บาท	29	4.18	0.58	มาก
20,001 - 25,000 บาท	18	4.02	0.61	มาก
25,001 บาทขึ้นไป	36	4.40	0.49	มาก
รวม	**130**	**4.17**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.98 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.17 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ประชาชนที่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.40 รองลงมา คือ ประชาชนที่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.18 และต่ำสุด คือ ประชาชนที่มีรายได้ 20,001 - 25,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$) = 4.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.99 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.11	3	1.04	2.99	0.07
	43.83	126	0.35		
รวม	**46.94**	**129**			

จากตารางที่ 4.99 พบว่า ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.100 สรุปผลการทดสอบสมมุติฐาน

สมมติฐาน	สถิติทดสอบ	โดยรวม	ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้	ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน	ด้านการยอมรับความแตกต่าง	ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น	ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม	ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม
1. เพศ	t-test	0.09	0.91	0.02*	0.12	0.52	0.03*	0.26
2. อายุ	F-test	0.44	0.01*	0.91	0.28	0.38	0.75	0.37
3. ระดับการศึกษา	F-test	0.00*	0.00*	0.00*	0.00*	0.00*	0.00*	0.00*
4. อาชีพ	F-test	0.00*	0.00*	0.13	0.00*	0.00*	0.11	0.06
5. รายได้ต่อเดือน	F-test	0.00*	0.00*	0.01*	0.00*	0.00*	0.06	0.07

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.100 สรุปได้ดังนี้

1) ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2) ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3) ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน

4) ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน

5) ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.101 - 4.106

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปลายเปิดสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอข้อเสนอแนะต่อความคิดเห็นทั้ง 6 ด้าน คือ 1. ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2. ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน 3. ด้านการยอมรับความแตกต่าง 4. ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น 5. ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม และ 6. ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.101 แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้

ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ	ความถี่
1. ควรส่งเสริมให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ได้เข้ามาปฏิบัติธรรมกับหลักสูตรครูสมาธิ เพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านจิตใจ การมีสติ มีสมาธิ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ	8
2. ประชาชนควรฝึกนั่งสมาธิ และเดินจงกรมเพื่อให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เข้ามา สามารถแก้ไขได้อย่างเป็นระบบ	4
รวม	12

จากตารางที่ 4.101 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ คือ ควรส่งเสริมให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ได้เข้ามาปฏิบัติธรรมกับหลักสูตรครูสมาธิ เพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านจิตใจ การมีสติ มีสมาธิ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จำนวน 8 คน และประชาชนควรฝึกนั่งสมาธิ และเดินจงกรมเพื่อให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เข้ามา สามารถแก้ไขได้อย่างเป็นระบบ จำนวน 4 คน

ตารางที่ 4.102 แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ	ความถี่
1. มนุษย์ทุกคน มีความเสมอ ภาคเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นคน เท่าเทียมกัน ต้องคิดถึง จิตใจของคนอื่น เหมือนที่เราคิดถึง จิตใจของตัวเรา ต้องมีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ต่อมนุษย์ทุกคน	9
2. ควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งแยกชนชั้น เคารพสิทธิเคารพสิทธิของผู้อื่น	7
รวม	16

จากตารางที่ 4.102 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน คือ มนุษย์ทุกคน มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นคน เท่าเทียมกัน ต้องคิดถึง จิตใจของคนอื่น เหมือนที่เราคิดถึง จิตใจของตัวเรา ต้องมีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ต่อมนุษย์ ทุกคน จำนวน 9 คน และควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งแยกชนชั้น เคารพสิทธิเคารพสิทธิของผู้อื่น จำนวน 7 คน

ตารางที่ 4.103 แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง

ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ	ความถี่
1. ประชาชนในสังคมควรเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	5
2. ประชาชนควรยอมรับความแตกต่างทางด้านเพศสภาพ ความแตกต่างทางด้านร่างกาย ฯลฯ	2
รวม	7

จากตารางที่ 4.103 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการยอมรับความแตกต่าง คือ ประชาชนในสังคมควรเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น จำนวน 5 คน และประชาชนควรยอมรับความแตกต่างทางด้านเพศสภาพ ความแตกต่างทางด้านร่างกาย ฯลฯ จำนวน 2 คน

ตารางที่ 4.104 แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น

ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ	ความถี่
1. ควรเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่ละเมิดหรือเบียดเบียนผู้อื่น	6
2. ควรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ แต่ต้องไม่กระทบต่อผู้อื่น	3
รวม	9

จากตารางที่ 4.104 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น คือ ควรเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่ละเมิดหรือเบียดเบียนผู้อื่น จำนวน 6 คน และควรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ แต่ต้องไม่กระทบต่อผู้อื่น จำนวน 3 คน

ตารางที่ 4.105 แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ	ความถี่
1. ทุกคนเกิดมาพร้อมกับ สิทธิ และหน้าที่ พลเมือง ที่มีต่อสังคม การกระทำของเราต้องอยู่ในขอบเขตที่ถูกต้อง และไม่เป็นการทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในสังคมที่เราอยู่ เราควรที่จะต้องทำให้เกิดความสันติสุขในสังคม	9
2. ควรมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น	3
รวม	12

จากตารางที่ 4.105 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม คือ ทุกคนเกิดมาพร้อมกับ สิทธิ และหน้าที่ พลเมือง ที่มีต่อสังคม การกระทำของเราต้องอยู่ในขอบเขตที่ถูกต้อง และไม่เป็นการทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในสังคมที่เราอยู่ เราควรที่จะต้องทำให้เกิดความสันติสุขในสังคม จำนวน 9 คน และควรมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น จำนวน 3 คน

ตารางที่ 4.106 แสดงจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ	ความถี่
1. ระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ทุกคนควรมี เพื่อทุกคนจะได้มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เมื่ออยู่ในสังคม	6
2. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น สามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้	4
รวม	10

จากตารางที่ 4.106 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม คือ ระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ทุกคนควรมี เพื่อทุกคนจะได้มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เมื่ออยู่ในสังคม จำนวน 6 คน และประชาชนควรมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น สามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้ จำนวน 4 คน

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน เกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยสามารถสรุปแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่า

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 1 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรารู้จักตนเองมากขึ้น และทำให้มีสติและปัญญาสามารถควบคุมความคิดได้เมื่อเรารู้ว่าความคิดและอารมณ์ของเราเป็นอย่างไร เราจะสามารถควบคุมตนเองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานของการมีอิสรภาพในการตัดสินใจและการกระทำซึ่งอยู่ในความมีเหตุผลและจะส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีให้กับสังคม

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 2 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ ทำให้เราสามารถเผชิญกับความท้าทายและความยากลำบากได้ในการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคง และมีอิสระทาง

ความคิดที่มีความถูกต้องดีงามโดยยึดหลักความเมตตาในทางพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต เราจะมีจิตใจที่มั่นคง และดำรงชีพอย่างมีคุณภาพและไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 3 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรามีสติและการรับรู้ที่ชัดเจนขึ้น ส่งผลให้เราสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยให้เรามีอิสรภาพในความคิด การเลือกแนวทางชีวิตของเราเอง

4) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 4 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยลดความเครียดและเพิ่มความสงบภายใน ซึ่งทำให้เรามีสภาวะจิตใจที่สงบและมีสติ ตระหนักรู้ในหน้าที่ตนเองทำให้สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ทำให้ไม่ต้องเป็นภาระของสังคม

5) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 5 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรามีมุมมองที่ชัดเจนและเป็นกลางต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้เราสามารถวิเคราะห์และจัดการกับปัญหาได้โดยไม่ต้องพึ่งพาความคิดเห็นหรือคำแนะนำของผู้อื่นมากนัก

สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน จะทำให้เกิดการส่งเสริมอิสรภาพและการพึ่งพาตนเองโดยการพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเอง การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของจิตใจ การเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจ การลดความเครียด การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเอง และการสร้างมุมมองที่ชัดเจนและสามารถเป็นกลางในการเผชิญและจัดการปัญหาได้ด้วยปัญญากับสถานการณ์ในการดำเนินชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ทำให้ไม่ต้องเป็นภาระของสังคม

2. ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่า

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 1 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิจะการเสริมสร้างความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจ ทำให้เรามองเห็นผู้อื่นด้วยความกรุณาและยอมรับในความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 2 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิจะช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในความคิดและอารมณ์ของเรา ทำให้เราสามารถรับรู้และควบคุมอคติที่อาจมีต่อผู้อื่นได้ดีขึ้น เมื่อเราตระหนักรู้ถึงอคติที่มี เราจะมีโอกาสในการเปลี่ยนแปลงและลดการตัดสินที่ไม่ยุติธรรมต่อผู้อื่น

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 3 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรารู้สึกถึงความเชื่อมโยงกับผู้อื่นในสังคม การรับรู้ถึงความเชื่อมโยงนี้ทำให้เราเห็นว่าทุกคนมีคุณค่าและความสำคัญเท่าเทียมกัน ซึ่งส่งเสริมความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียวกันและการยอมรับในความแตกต่าง

4) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 4 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มความสามารถในการฟังอย่างลึกซึ้งและตั้งใจการฟังอย่างตั้งใจและไม่ตัดสินทำให้เราสามารถเข้าใจและรับรู้ถึงประสบการณ์และมุมมองของผู้อื่นได้ดีขึ้น ซึ่งส่งเสริมการเห็นผู้อื่นอย่างเท่าเทียม

5) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 5 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เมื่อเรามีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เราจะมีความมุ่งมั่นในการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเท่าเทียมมากขึ้น

สรุปได้ว่า การทำสมาธิส่งผลให้เรามองเห็นผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกันโดยการเสริมสร้างความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจ การลดความอคติและเพิ่มเหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการตัดสินใจ การส่งเสริมการรับรู้ การเสริมสร้างการรับฟังที่มีคุณภาพ สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่ยุติธรรมและความเท่าเทียมมากขึ้น

3. ด้านการยอมรับความแตกต่าง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่า

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 1 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เราเข้าใจความเป็นมนุษย์และตระหนักถึงความคิดและอารมณ์ของตนเองมากขึ้น เมื่อเรารู้จักตนเองและเข้าใจตนเองดีขึ้น เราก็จะมีความสามารถในการเข้าใจและยอมรับความแตกต่างในผู้อื่นมากขึ้น

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 2 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เราพัฒนา และเพิ่มความเห็นอกเห็นใจและความเมตตาต่อผู้อื่น มองเห็นผู้อื่นด้วยความเมตตากรุณาและเปิดใจกว้างในการยอมรับความแตกต่าง

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 3 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรารู้สึกถึงความคิดและอารมณ์ที่ผุดขึ้นมาในจิตใจ การตระหนักรู้เช่นนี้ทำให้เรามีโอกาสลดอคติและการตัดสินที่ไม่ยุติธรรมต่อผู้อื่น ทำให้เรามีมุมมองที่เปิดกว้างและยอมรับความแตกต่างได้มากขึ้น

4) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 4 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรารู้สึกถึงความเชื่อมโยงกับผู้อื่นและธรรมชาติ การรับรู้ถึงความเชื่อมโยงนี้ทำให้เรามองเห็นว่าทุกคนมีคุณค่าและความสำคัญเสมอกัน แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในหลายด้าน

5) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 5 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรามีความยืดหยุ่นทางจิตใจในการรับมือกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลง เมื่อเรามีความยืดหยุ่นทางจิตใจ เราสามารถปรับตัวและยอมรับความแตกต่างในผู้อื่นได้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การทำสมาธิส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างโดยการเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจและความเมตตา การลดความอคติและเพิ่มการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลมากกว่าอารมณ์เป็นการส่งเสริมและพัฒนาจิตใจความเป็นมนุษย์ การเสริมสร้างความสงบทางจิต มีเกราะป้องกันการกระทบของอารมณ์ การรับฟังอย่างมีคุณภาพ และ

การส่งเสริมความยุติธรรมและการเคารพในความคิดซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่มีความเข้าใจและเคารพในความแตกต่างมากขึ้น

4. ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่า

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 1 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เราเข้าใจและตระหนักถึงความคิดและอารมณ์ของตนเองมากขึ้น เมื่อเรารู้จักและเข้าใจตนเองดีขึ้น เราก็จะมีความเข้าใจและเคารพความคิดและสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 2 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เราสามารถระงับอคติและการตัดสินที่ไม่ยุติธรรมต่อผู้อื่น เมื่อเราตระหนักรู้ถึงอคติที่มีอยู่ เราจะมีโอกาสลดอคติและเพิ่มการยอมรับในความหลากหลายและเคารพสิทธิของผู้อื่นไม่ล่วงละเมิดในสิทธิของผู้อื่น

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 3 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เราสามารถฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและไม่ตัดสิน การฟังที่มีคุณภาพทำให้เราเข้าใจและเคารพมุมมองและสิทธิของผู้อื่น

4) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 4 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรารู้สึกถึงความคิดผู้อื่น การรับรู้ถึงความเชื่อมโยงนี้ทำให้เราเห็นว่าทุกคนมีสิทธิและความสำคัญเท่าเทียมกัน ซึ่งส่งเสริมความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียวกันและการเคารพสิทธิของผู้อื่น

5) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 5 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มการยอมรับความคิดที่แตกต่างในการรับมือกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลง เมื่อเรามีความยืดหยุ่นทางจิตใจ เราสามารถปรับตัวและยอมรับความแตกต่างและสิทธิของผู้อื่นได้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การทำสมาธิส่งผลให้เราเคารพสิทธิของผู้อื่นโดยการเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ และความเมตตา การลดอคติและการตัดสิน การส่งเสริมความสงบและความยับยั้งชั่งใจ การรับฟังอย่างมีคุณภาพ การส่งเสริมความยุติธรรมและการเคารพ พัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจทำให้เราเห็นว่าทุกคนมีสิทธิและความสำคัญเท่าเทียมกันในมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ทำให้เรามีความสามารถในการสร้างสังคมที่มีความเคารพและยอมรับในสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น

5. ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่า

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 1 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรามีความตระหนักรู้ในตนเองมากขึ้น เมื่อเราเข้าใจตนเองและรู้ว่าการกระทำของเราส่งผลอย่างไรต่อผู้อื่นและสังคม เราจะมีความรับผิดชอบมากขึ้นในการควบคุมการกระทำของเรา

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 2 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรารู้สึกถึงความคิดและอารมณ์ของเรา และ

สามารถระงับอคติและการตัดสินที่ไม่ยุติธรรมได้ เมื่อเรามีมุมมองที่เปิดกว้างและยอมรับในความหลากหลาย เราจะมีความรับผิดชอบในการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเท่าเทียม

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 3 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เราสามารถฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและไม่ตัดสิน การฟังที่มีคุณภาพทำให้เราเข้าใจและตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการมีความรับผิดชอบต่อสังคม

4) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 4 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เรารู้สึกถึงความเชื่อมโยงกับผู้อื่นและธรรมชาติ เมื่อเรารู้สึกว่าเรามีความเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ เราจะมีความรับผิดชอบในการดูแลและปกป้องสังคมและสิ่งแวดล้อม

5) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 5 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มความต่อต้านอารมณ์ที่ไม่ดี ทำให้เราสามารถรับมือกับความเครียดและสถานการณ์ในชีวิตได้ดีขึ้นพัฒนาการทางจิตใจให้เข้มแข็งและยืดเราจะสามารถสนับสนุนและช่วยเหลือสังคมได้มากขึ้น

สรุปได้ว่า การทำสมาธิส่งเสริมการรับผิดชอบต่อสังคมโดยการเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจและมีความเมตตา ต่อเพื่อนร่วมโลกและการส่งเสริมความสงบในจิตใจและสมาธิจะทำให้มีการฟังอย่างมีคุณภาพ การเสริมสร้างความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นการพัฒนาทางจิตใจ และมีความรับผิดชอบในตนเองและต่อผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบและยั่งยืนของสังคมมนุษย์

6. ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่า

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 1 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มศักยภาพและความตระหนักรู้ในตนเอง ทำให้เรารู้จักและเข้าใจความคิดและอารมณ์ของตนเองดีขึ้น เมื่อเรารู้จักตนเอง เราจะมีความสามารถในการทำความเข้าใจและประเมินสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเข้าใจและมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 2 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง เพราะการทำสมาธิช่วยให้เราตระหนักถึงอคติและการตัดสินที่มีต่อผู้อื่น การลดอคตินี้ทำให้เราสามารถเปิดใจกว้างรับฟังและเข้าใจมุมมองที่แตกต่าง ทำให้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 3 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยให้เราสามารถฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและไม่ตัดสิน การฟังที่มีคุณภาพทำให้เราเข้าใจและเคารพความคิดเห็นและความต้องการของผู้อื่น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

4) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 4 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นทางจิตใจ ทำให้เราสามารถ

รับมือกับความเครียดและความท้าทายต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เมื่อเรามีจิตใจที่เข้มแข็งและยืดหยุ่น เราจะสามารถสนับสนุนและมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยได้มากขึ้น

5) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 5 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาเรียนครูสมาธิต้องทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเอง เมื่อเรามีความรับผิดชอบต่อตนเอง เราจะมีแนวโน้มที่จะรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคมด้วย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า การทำสมาธิส่งเสริมความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมโดยการเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจและความเมตตา การลดอคติและรับฟังความคิดเห็นในการตัดสินใจ การส่งเสริมความสงบและสมาธิ การฟังอย่างมีคุณภาพ การเสริมสร้างความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียวกัน การพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ และการส่งเสริมความรับผิดชอบในตนเองและต่อผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถเข้าใจและมีส่วนช่วยส่งเสริมในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.4 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านการยอมรับความแตกต่าง ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

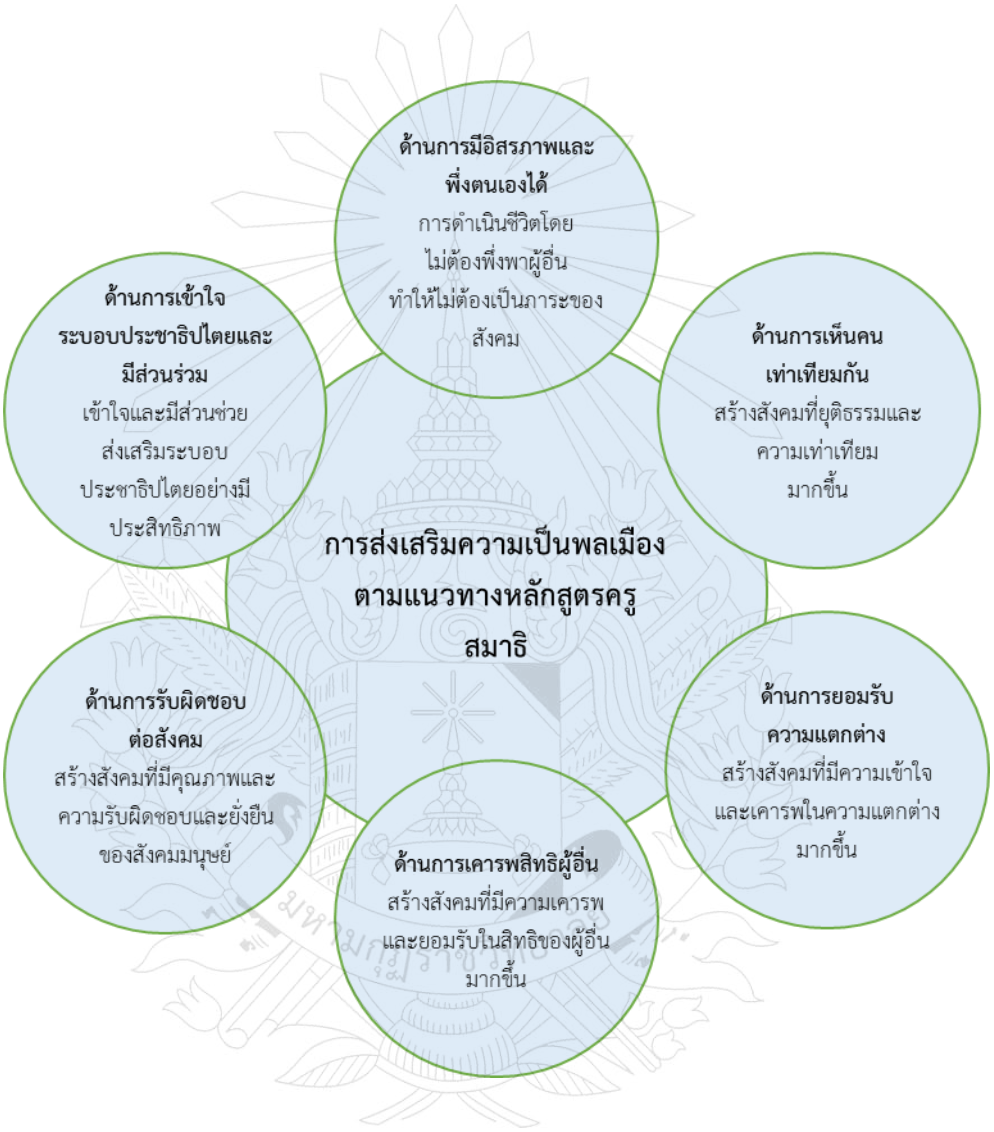
. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีเพศ และอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ไม่แตกต่างกัน

มีข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ คือ ควรส่งเสริมให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ได้เข้ามาเรียนหลักสูตรครูสมาธิ เพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านจิตใจ ทำให้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เข้ามา และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ **ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน** คือ มนุษย์ทุกคน มีศักดิ์ศรีของความเป็นคนเท่าเทียมกัน ต้องคิดถึงจิตใจของคนอื่นเหมือนที่เราคิดถึงจิตใจของตัวเรา และให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งแยกชนชั้น **ด้านการยอมรับความแตกต่าง** คือ ประชาชนในสังคมควรเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และยอมรับความแตกต่างทางด้านเพศสภาพ ความแตกต่างทางด้านร่างกาย **ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น** คือ ประชาชนต้องไม่ละเมิดหรือเบียดเบียนผู้อื่น และมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ แต่ต้องไม่กระทบต่อผู้อื่น **ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม** คือ ทุกคนเกิดมาพร้อมกับ สิทธิ และหน้าที่ พลเมือง ที่มีต่อสังคม การกระทำของเราต้องอยู่ในขอบเขตที่ถูกต้อง และสร้างความวุ่นวายขึ้นในสังคมที่เราอยู่ และต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและ

ผู้อื่น **ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม** คือ ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เมื่ออยู่ในสังคม และควรมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น สามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้

4.4 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

แผนภาพที่ 4.1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ด้านมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิ จะพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเอง การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของจิตใจ การเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจ การลดความเครียด การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเอง และการสร้างมุมมองที่ชัดเจนและสามารถเป็นกลางในการเผชิญและจัดการปัญหาได้ด้วยปัญญากับสถานการณ์ในการดำเนินชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ทำให้ไม่ต้องเป็นภาระของสังคม

ด้านเห็นคนเท่าเทียมกัน นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเสริมสร้างความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจ การลดความอคติและเพิ่มเหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการตัดสินใจ การส่งเสริมการรับรู้ การเสริมสร้างการรับฟังที่มีคุณภาพ เหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่ยุติธรรมและความเท่าเทียมมากขึ้น

ด้านยอมรับความแตกต่าง นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น การลดความอคติและเพิ่มการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลมากกว่าอารมณ์เป็นการส่งเสริมและพัฒนาจิตใจความเป็นมนุษย์ การเสริมสร้างความสงบทางจิต ช่วยให้การรับฟังมีคุณภาพ และการส่งเสริมความยุติธรรมและการเคารพในความคิดซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่มีความเข้าใจและเคารพในความแตกต่างมากขึ้น

ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมความยุติธรรมและการเคารพ พัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจทำให้เราเห็นว่าทุกคนมีสิทธิและความสำคัญเท่าเทียมกันในมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ทำให้เรามีความสามารถในการสร้างสังคมที่มีความเคารพและยอมรับในสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น

ด้านรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยพัฒนาความเห็นอกเห็นใจและมีความเมตตา ต่อเพื่อนร่วมโลกและการส่งเสริมความสงบในจิตใจและสมาธิจะทำให้มีการฟังอย่างมีคุณภาพ การเสริมสร้างความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นการพัฒนาทางจิตใจ และมีความรับผิดชอบในตนเองและต่อผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบและยั่งยืนของสังคมมนุษย์

ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเสริมสร้างความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียวกัน การพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ และการส่งเสริมความรับผิดชอบในตนเองและต่อผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถเข้าใจและมีส่วนช่วยส่งเสริมในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 3) เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 191 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบตามสูตรคำนวณของของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวน 6 ด้าน 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคนเท่าเทียมกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง 4) เคารพสิทธิผู้อื่น 5) รับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 1 กลุ่มในเรื่องเพศ สถิติ F-test (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่า 3 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน นำเสนอในรูปตารางตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 86.90 มีอายุ 57 ปี ขึ้นไป จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 44.60 มีระดับการศึกษาอยู่ที่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 64.60 มีอาชีพแม่บ้าน / พ่อบ้าน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 และมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านการยอมรับความแตกต่าง ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

1) ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 4 การมีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค มุ่งมั่นทำงานโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำ หรือความอุปถัมภ์ของใคร

2) ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 1 การให้เกียรติชาวบ้านทั่วไป เท่ากับผู้ที่มีฐานะร่ำรวย หรือมีตำแหน่งสูง และข้อที่ 3 เคารพในสิทธิและการตัดสินใจของผู้อื่น รับฟังความเห็นของผู้อื่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 4 ความเท่าเทียมกันทางสังคมสามารถช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม

3) ด้านการยอมรับความแตกต่าง พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 3 ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางเพศของผู้คนในสังคม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 5 การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนจำเป็นต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา

4) ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 4 การกล่าวคำขอโทษทุกครั้งเมื่อกระทำผิดต่อผู้อื่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 5 การยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม

5) ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 4 การไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณะสมบัติที่เป็นส่วนรวม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ข้อที่ 2การลดความเห็นแก่ตัวของคนในสังคม และคิดถึงส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

6) ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 4 การไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณะสมบัติที่เป็นส่วนรวม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 2 การลดความเห็นแก่ตัวของคนในสังคม และคิดถึงส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน พบว่า

1) ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5) ประชาชนที่ร่วมศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.1.4 ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอ สามพราน จังหวัดนครปฐม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้

1. ควรส่งเสริมให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ได้เข้ามาปฏิบัติธรรมกับหลักสูตรครูสมาธิ เพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านจิตใจ การมีสติ มีสมาธิ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

2. ประชาชนควรฝึกนั่งสมาธิ และเดินจงกรมเพื่อให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เข้ามา สามารถแก้ไขได้อย่างเป็นระบบ

2) ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน

1. มนุษย์ทุกคน มีความเสมอ ภาคเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นคนเท่าเทียมกัน ต้องคิดถึงจิตใจของคนอื่นเหมือนที่เราคิดถึงจิตใจของตัวเรา ต้องมีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ต่อมนุษย์ ทุกคน

2. ควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งแยกชนชั้น เคารพสิทธิเคารพสิทธิของผู้อื่น

3) ด้านการยอมรับความแตกต่าง

1. ประชาชนในสังคมควรเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

2. ประชาชนควรยอมรับความแตกต่างทางด้านเพศสภาพ ความแตกต่างทางด้านร่างกาย ฯลฯ

4) ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น

1. ควรเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่ละเมิดหรือเบียดเบียนผู้อื่น

2. ควรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ แต่ต้องไม่กระทบต่อผู้อื่น

5) ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม

1. ทุกคนเกิดมาพร้อมกับ สิทธิ และหน้าที่ พลเมือง ที่มีต่อสังคม การกระทำของเราต้องอยู่ในขอบเขตที่ถูกต้อง และไม่เป็นการทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในสังคมที่เราอยู่ เราควรที่จะต้องทำให้เกิดความสันติสุขในสังคม

2. ควรมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

6) ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

1. ระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ทุกคนควรมี เพื่อทุกคนจะได้มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เมื่ออยู่ในสังคม

2. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น สามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้

2. ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอ สามพราน จังหวัดนครปฐม ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) ด้านมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิ จะพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเอง การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของจิตใจ การเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจ การลดความเครียด การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเอง และการสร้างมุมมองที่ชัดเจนและสามารถเป็นกลางในการเผชิญและจัดการปัญหาได้ด้วยปัญญากับสถานการณ์ในการดำเนินชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ทำให้ไม่ต้องเป็นภาระของสังคม

2) ด้านเห็นคนเท่าเทียมกัน นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเสริมสร้างความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจ การลดความอคติและเพิ่มเหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการตัดสินใจ การส่งเสริมการรับรู้ การเสริมสร้างการรับฟังที่มีคุณภาพ เหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่ยุติธรรมและความเท่าเทียมมากขึ้น

3) ด้านยอมรับความแตกต่าง นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น การลดความอคติและเพิ่มการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลมากกว่าอารมณ์เป็นการส่งเสริมและพัฒนาจิตใจความเป็นมนุษย์ การเสริมสร้างความสงบทางจิต ช่วยให้การรับฟังมีคุณภาพ และการส่งเสริมความยุติธรรมและการเคารพในความคิดซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่มีความเข้าใจและเคารพในความแตกต่างมากขึ้น

4) ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมความยุติธรรมและการเคารพ พัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจทำให้เราเห็นว่าทุกคนมีสิทธิและความสำคัญเท่าเทียมกันในมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ทำให้เรามีความสามารถในการสร้างสังคมที่มีความเคารพและยอมรับในสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น

5) ด้านรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยพัฒนาความเห็นอกเห็นใจและมีความเมตตา ต่อเพื่อนร่วมโลกและการส่งเสริมความสงบในจิตใจและสมาธิจะทำให้มีการฟังอย่างมีคุณภาพ การเสริมสร้างความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียวกันเป็นการพัฒนาทางจิตใจ และมีความรับผิดชอบในตนเองและต่อผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถสร้างสังคมที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบและยั่งยืนของสังคมมนุษย์

6) ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม นักศึกษาควรทำสมาธิอย่างต่อเนื่อง ทุกวัน เพราะการทำสมาธิช่วยเสริมสร้างความรู้สึกของความเป็นหนึ่งเดียวกัน การพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ และการส่งเสริมความรับผิดชอบในตนเองและต่อผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถเข้าใจและมีส่วนช่วยส่งเสริมในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ ด้านเห็นคนเท่าเทียมกัน ด้านยอมรับความแตกต่าง ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านรับผิดชอบต่อสังคม ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ได้สอดแทรกหลักธรรมและครองตนครองเรือน โดยการยึดหลักการพึ่งพาตนเอง การนั่งสมาธิเพื่อให้มีสติ ระลึกรู้อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมงคล ปิยปุตโต (หลวงปากดี)** ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสอนสมาธิตามแนวทางสถาบันพลังจิตตานุภาพ ผลการศึกษา พบว่า มีคุณค่าทางด้านผู้นำ คุณค่าด้านความสามัคคี คุณค่าด้านพัฒนาด้านจิตใจ และคุณค่าด้านพัฒนาตนเองจึงนับได้ว่าสมาธิกรรมฐานตามแนวทางสถาบันพลังจิตตานุภาพนั้นมีคุณค่าอย่างแพร่หลายทั้งนี้ยังมีประชาชนชาวไทยและชาวต่างชาติกว่าแสนคนได้เปิดสาขาเป็นศูนย์สมาธิ 180 สาขาทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทย ต่างประเทศอีก 9 สาขาเป็นเวลา 20 ปี

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า หลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียน มีอิสรภาพและพึ่งพาตนเองได้ในการเรียนการสอนได้เน้นให้ผู้เรียนศึกษาทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติที่ผู้เรียนสามารถมีอิสระในการทำตามขั้นตอนเพื่อผลการปฏิบัติที่สามารถทำได้จริงด้วยตัวผู้เรียนเอง ซึ่งสอดคคล้องกับงานวิจัยของ **อสมินทร์ ตันวัฒนานนท์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สถาบันพลังจิตตานุภาพได้มุ่งเน้นพัฒนาทางด้านจิตใจเป็นสำคัญด้วยการปฏิบัติสมาธิให้ผ่อนคลายจากชีวิตที่ยุ่งเหยิง สภาพจิตใจที่ว้าวุ่น เป็นหลักสำหรับการฝึกอบรมทางกาย วาจาและจิตใจ ให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป เป็นกระบวนการฝึกฝนอบรมเพื่อการพัฒนาบุคคลทางพุทธศาสนาเพื่อให้มีจิตใจที่สามารถทำงานหรือใช้การได้ดี โดยเฉพาะในการคิดพิจารณาให้เกิดปัญญาหรือการใช้ปัญญาได้อย่างมีเหตุผล

2) ด้านเห็นคนเท่าเทียมกัน ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านเห็นคนเท่าเทียมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า หลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันพลังจิตตานุภาพนั้น ทุกคนที่มาเรียนปฏิบัติเช่นเดียวกันไม่มีการแบ่งแยกบุคคล สถานะทางสังคมและยังมีกิจกรรมที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วย ซึ่งสอดคคล้องกับงานวิจัยของ **พระมงคล ปิยปุตโต (หลวงปากดี)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์

รูปแบบการสอนสมาธิตามแนวทางสถาบันพลังจิตตานุภาพ ผลการวิจัยพบว่า มีคุณค่าทางด้านผู้นำ คุณค่าด้านความสามัคคี คุณค่าด้านพัฒนาด้านจิตใจ และคุณค่าด้านพัฒนาตนเองจึงนับได้ว่าสมาธิกรรมฐานตามแนวทางสถาบันพลังจิตตานุภาพนั้นมีคุณค่าอย่างแพร่หลายทั้งนี้ยังมีประชาชนชาวไทยและชาวต่างชาติกว่าแสนคนได้เปิดสาขาเป็นศูนย์สมาธิ 180 สาขาทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทยต่างประเทศอีก 9 สาขาเป็นเวลา 20 ปี

3) ด้านยอมรับความแตกต่าง ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านยอมรับความแตกต่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การเรียนหลักสูตรครูสมาธิ ผู้เรียนมีทั้งคนไทยและต่างชาติ ซึ่งมีวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกันแต่ต้องเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันให้ได้ ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นนทิวัต ไล้เลิศ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของสถาบันพลังจิตตานุภาพที่มีต่อการพัฒนาสังคม ซึ่งผลวิจัยพบว่า หลักการพัฒนาสังคมที่แท้จริงนั้นเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคน สถาบันพลังจิตตานุภาพ ก่อตั้งขึ้นโดยพระเทพเจติยาจารย์ (วิริยังค์ สิรินฺธ โร) เมื่อ พ.ศ. 2539 สร้างขึ้นในนครธรรมพระวิริยมงคลมหาเจดีย์ วัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาและปฏิบัติธรรมในหลักสูตรครูสมาธิที่มีลักษณะเฉพาะและการดำเนินงานพัฒนาสังคม ปัจจุบันสถาบันพลังจิตตานุภาพมีสาขาที่ขยายออกไปทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

4) ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การเรียนหลักสูตรครูสมาธิ จะได้รับการอบรมให้ผู้เรียนได้เคารพสิทธิ์ซึ่งกันและกัน เช่นขณะปฏิบัติธรรมอยู่จะต้องอยู่ใน อาการสำรวมมีสมาธิอยู่กับการฝึกปฏิบัติไม่สนทนาพูดคุยกันเพราะจะเป็นการรบกวนผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระณรงค์ คุณธาโร (สีสุวัน)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนดงสวรรค์ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมที่นำมาใช้ คือ (1) ด้านร่างกาย ได้แก่ หลักไตรลักษณ์ (2) ด้านจิตใจ ได้แก่บุญกิริยาวัตถุ (3) ด้านสังคมได้แก่ ขันติ (4) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ละเว้นอบายมุข ผลที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ คือ การเข้าใจความจริงของชีวิต มีศีลธรรมเป็นพื้นฐาน ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้หลักการเจริญสมาธิในพระพุทธศาสนา โดยการทำบุญให้ทานอยู่เสมอ เป็นเหตุให้ความทุกข์ลดลงได้ การทำบุญเป็นเหตุให้จิตใจสงบ และเจริญสมาธิ นักเรียนมีการประยุกต์ใช้สมาธิ มีความเห็นต่อการประยุกต์ใช้สมาธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านวินัย ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านรักความเป็นไทย และด้านจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกันตามหลักพุทธธรรมได้

5) ด้านรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การรับผิดชอบต่อสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบทั้งตนเองและผู้อื่น จึงจะทำให้สังคม

น่าอยู่ มีความเป็นระเบียบปัญหาต่าง ๆ ก็จะไม่เกิด และไม่สร้างปัญหาให้กับสังคมรอบด้าน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นนทิวัต ไล้เลิศ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของสถาบันพลังจิตตานุภาพที่มีต่อการพัฒนาสังคม ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการพัฒนาสังคมของสถาบันพลังจิตตานุภาพนั้นเป็นไปตามแนวคิดในการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนา คือ การพัฒนากาย พัฒนาศีล พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านศาสนวัตถุ ได้สร้างพระมหาเจดีย์ปูชนียวัตถุ และสถานปฏิบัติธรรมจำนวนมาก 2) ด้านการศึกษา จัดให้มีการศึกษาตั้งแต่วัยเด็กเล็กจนถึงระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม 3) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการอาชีพ มีการสร้างศูนย์ฝึกอาชีพและสถาบันออกแบบ 4) ด้านการพัฒนาจิตใจ สถาบันพลังจิตตานุภาพเน้นการพัฒนาจิตใจของบุคคลเป็นหลัก โดยใช้หลักสูตรครูสมาธิที่เป็นแนวทางการฝึกสมาธิ เพื่อความสงบสุขในสังคม

6) ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า หลักการอยู่ร่วมกันของคนหมู่มาก ต้องรู้ขอบเขตในการปฏิบัติตนอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องเคารพกฎกติกาของบ้านเมืองสิ่งไหนกระทำแล้วผิดกฎหมายก็ควรละเว้น สิ่งไหนปฏิบัติแล้วไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของสังคม และต้องไม่ทำให้ตัวเองหรือผู้อื่นเดือดร้อนและต้องให้ความร่วมมือในการรักษากฎ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทรงสิริ วิชิรานนท์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาความป็นพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้แก่ 1. สร้างและปรับปรุงหลักสูตรที่พัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี โดยให้มีความสมดุลระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ และเอื้อให้นักศึกษามีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์พร้อมกับรอบรู้สหวิทยาการ ทั้งนี้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2. การสร้างหลักสูตรการเรียนความเป็นพลเมืองด้วยกิจกรรม ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่มีอยู่แล้ว รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยตามความสนใจของนักศึกษา โดยกำหนดความสำคัญของนักศึกษาที่ร่วมกิจกรรม กำหนดหน่วยชั่วโมง/หน่วยกิจกรรม/กำหนดช่วงชั้นปีการศึกษาที่เข้าร่วม รวมถึงกำหนดกิจกรรมที่ต้องเข้าร่วม

5.2.2 การศึกษาวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

1) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน ผลการวิจัย นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ที่มีอายุต่างกัน มีความ

คิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5) นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันผลการวิจัยพบว่านักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ และข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานไว้ต่อไป แบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายลำดับดังนี้

1) รัฐบาลควรบรรจุการเรียนการสอนหลักสูตรครูสมาธิ ในสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นหนึ่งในวิชาหลักของหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ บทเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติสมาธิทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงขั้นมหาวิทยาลัย เพื่อประโยชน์ในการใช้ชีวิต และเป็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของผู้เรียน

2) หน่วยงานของรัฐควรนำหลักสูตรไปอบรม บุคลากร ก่อนที่จะเริ่มทดลองปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรมของแต่ละบุคคล มีสติในการทำงาน และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของผู้เรียน

3) องค์กรสงฆ์ควรนำหลักสูตรครูสมาธิ บรรจุในหลักสูตรการเรียนธรรมศึกษาของพระภิกษุสามเณร จะเป็นประโยชน์ต่อวงการพระสงฆ์อย่างยิ่ง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

1) ควรศึกษาการเปรียบเทียบวิธีการสอนสมาธิในสมัยพุทธกาลกับในสมัยปัจจุบันเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

2) ควรศึกษาการสอนสมาธิของครูผู้สอนสมาธิ ที่เป็นพระสงฆ์กับฆราวาส มีวิธีการสอนที่แตกต่างกันอย่างไร

3) ควรศึกษาแนวทางการสอนหลักสูตรครูสมาธิ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรพระพุทธศาสนาต่อไป

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือทั่วไป

ขุนสรรพกิจโกศล (โกวิท ปัทมะสุนทร). ผู้รวบรวม. *คู่มือการศึกษาพระอภิธัมมัตถสังคหะปริจเฉทที่ 7* สมุจจยสังคหวิภาค. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาพลพิทยา, 2506.

ปิ่น มุทุกันต์. *แนวสอนธรรมะ.* กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2535.

ประมวลศัพท์ศาสนา. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, 2527.

พร รัตนสุวรรณ. *สมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน ใครจักรู้แจ้งตัวเอง.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญาณ, 2515.

พระเทพวิสุทธิมงคล (หลวงปู่ศรี มหาวีโร). *วีระปฏิปทา มหาวีโร.* กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด, 2555.

พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ณาณสิทธิเถร*). วิปัสสนาญาณโสภณ.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ศรีอนันต์การพิมพ์, 2546.

โพธิปักขิยธรรม 37 ประการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.

พุทธธรรมฉบับเดิม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก, 2544.

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2543.

พระธรรมมงคลญาณ (พระอาจารย์วิริยังค์ สิรินฺธโร). *หลักสูตรครูสมาธิ เล่ม 1.* พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประชาชน จำกัด, 2559.

หลักสูตรครูสมาธิ เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประชาชน จำกัด, 2559.

หลักสูตรครูสมาธิ เล่ม 3. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก.พิฆณี,2558.

หลักสูตรครูสมาธิ-ชั้นสูง. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประชาชน จำกัด, 2559.

หลักสูตรญาณสาสมาธิ ความหยั่งรู้จากสมาธิ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประชาชน จำกัด,

พระนิโรธรังสี คัมภีร์ปัญญาจารย์ (เทสก์ เทสรังสี). *โอวาทพระอริยะ การนั่งสมาธิ 2*. กรุงเทพมหานคร : เอช ทีแอนต์ ที คอร์ปอเรชัน, 2532.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, 2552.

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 26. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด, 2556.

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จันทร์เพ็ญ, 2552.

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ผลิธัมม์ ในเครือบริษัทสำนักพิมพ์เพ็ทแอนด์โฮม จำกัด, 2558.

พุทธธรรม (ฉบับเดิม). พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, 2553.

พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, 2552

พระโพธิญาณเถระ (หลวงพ่อชา สุภทฺโท). สมาธิภาวนา. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มศึกษาและปฏิบัติ ธรรม, 2532.

พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. *ศาสตร์แห่งสมาธิ.* กรุงเทพมหานคร : บริษัท โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์ จำกัด, 2555.

พุทธทาสภิกขุ. *การทำสมาธิและวิปัสสนาที่แท้สมาธิวิปัสสนาตามวิธีธรรมชาติ.* กรุงเทพมหานคร : โรง พิมพ์ธรรมสภา, 2540.

สมาธิวิปัสสนาตามวิธีธรรมชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เสี่ยงเชียงการพิมพ์, 2531.

ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศิริ วัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด, 2556.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. *นวโกวาท ฉบับประชาชน.* กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2528.

สุรีย์-วิเชียร มีผลกิจ. *พระพุทธประวัติ.* พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : บริษัท คอมฟอร์ม จำกัด, 2551.

กิตติศักดิ์ ปรกติ. 2555 . *เอกสารประกอบการอภิปราย ความสำคัญของพลเมืองต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทยในการประชุมวิชาการของสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13 ประจำปี 2554* ระหว่างวันที่ 22-24 มีนาคม 2555 ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541. *มองฝันวันหน้า : วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี 2560*. กรุงเทพมหานคร: ซีมีเดีย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ และคณะ.2546. *ภาพอนาคตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย*. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

จันทนา บุญญาวัตร์. 2549. *องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

จิราพร พรายมณี และคณะ:.2550. *รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะความเป็นมนุษย์และพลเมืองดีของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุนันทา.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2545. *คู่มือการเรียนการสอนพลเมือง-พลโลก : การบูรณาการการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามแนวทางรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.* กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2522. *จริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน.* รายงานการสัมมนาโครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2550. *กฎหมายกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในวารสารพัฒนาสังคม.* ปีที่ 9 ฉบับที่ 1(1-29)

นฤมล โอสถานุเคราะห์. 2549. *แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.* กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

นุขสุดา เสริมสมรรถ. 2544.*การนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต.* ครุศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา)จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปภัสสร ไพบูลย์ฐิติพรชัย.2553. *ความเป็นพลเมืองของนักเรียนโรงเรียนพณิชยการบางบัวทอง.* จังหวัดนนทบุรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปสินธร เพ็ชรฤทธิ์. 2550. *สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้นักเรียนมัธยมศึกษาของครูสังคมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ประเวศ วะสี. 2546. *วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 สู่ภพภูมิใหม่แห่งการพัฒนา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :2551 การสัมมนาเรื่อง เส้นทางสู่ความเข้มแข็ง....การเมืองภาคพลเมือง จัดโดย สถาบันพระปกเกล้าและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2551

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล.2556. *คู่มือการจัดกิจกรรมในรายวิชาเพื่อสร้าง "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตย เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ* "เทคนิคการจัดการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองสู่การปฏิบัติ" 15 มีนาคม 2556.

ปรีชา ตงมณี. 2531. *หน้าที่พลเมืองดีกับสภาพและการแก้ไขปัญหาสังคม*. ในการพัฒนาหลักสูตรอันดับที่ 75 มิย.31(19-24)

พรพรรณ วีรปรียากูร. 2543. *การสร้างคุณธรรมของความเป็นพลเมืองในชุมชนไทย.*

ปริญญารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.2550. *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.* กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์ จำกัด.

ฤๅชุตา เทพยากุล. 2554. *การศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง ในวารสารเรียนรู้ประชาธิปไตย ปีที่ 3*. ฉบับที่ 9 มกราคม -มีนาคม 2554.

วสัย พานิช.2542. *ความเป็นพลเมืองดีในวิชาสังคมศึกษา การวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา ประมวลบทความการเรียนการสอนและการวิจัยระดับมัยมศึกษา.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันทนา จันทพันธ์. 2552. *ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อภาคการเมือง: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

วิชัย ภูโยธิน และคณะ. 2551. *หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม.*กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

วิรัตน์ คำศรีจันทน์. 2544. *จิตสำนึกพลเมืองในบริบทประชาสังคมไทย.* วิทยานิพนธ์ดุษฎีมหาบัณฑิต (ประชากรศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิรัตน์ บัวขาว. 2541. *หลักสูตรยุคโลกาภิวัตน์ ในวารสารความรู้วิชาการ* (กันยายน 2541 หน้า 2-7)

วีรพงษ์ นกน้อย . 2546. *ลักษณะความเป็นพลเมืองดี : กรณีศึกษานิสิตระดับอุดมศึกษา*.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. 2548. *รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี.* กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.

สถาบันพระปกเกล้า. 2555. *การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในการประชุมวิชาการของสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13 ระหว่างวันที่ 22-24 มีนาคม 2555 ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ.*

สมพงษ์ จิตประดับ. 2546. *รายงานคุณลักษณะและวิถีการเรียนรู้ของเยาวชนรุ่นใหม่.* กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าคุรุสภา.

สมพร ใช้บางยาง. *บทความพิเศษ พลังพลเมืองร่มสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่ ในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ประจำวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2556*, 2556.

สิริวรรณ ศรีพหล. 2552. *การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสื่อประสมสำหรับครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน.* นนทบุรี , 2556.

2) วิทยานิพนธ์

เจริญ ช่วงชิต. *การศึกษาสมาธิในพระพุทธศาสนาเถรวาท.* สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557.

นงเยาว์ ชาญณรงค์. *การศึกษาเปรียบเทียบการทำสมาธิของพุทธศาสนาและที-เอ็ม (T.M.).* วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.

พระมหานิพนธ์ ฐิตวีรคุโณ. *สมาธิตามหลักพุทธศาสนากับความฉลาดทางอารมณ์ของเยาวชนกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

พระมหาอภิวัฒน์ ธมฺมโชโต (รักษาเคน). *ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติกัมมัฏฐานของหลวงปู่มั่นภูริทตฺโตตามแนวทางพระพุทธศาสนา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2558.

อรภัตภา ทองกระจ่างเนตร.*การศึกษาวิเคราะห์สมาธิกับการบรรลุธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท.* วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555.

Jon Kabat-Zinn (1991). *Full Catastrophe Living: Using the Wisdom of Your Body and Mind to Face Stress*, Pain, and Illness. University of Massachusetts USA.

3) หนังสือแปล

พระพุทธโฆสเถระ. *คัมภีร์วิสุทธิมรรค แปลโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ).* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธนาเพรส จำกัด, 2551.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. พระครูสุตสารบัณฑิต, ดร.	อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
2) พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ, ดร.	อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3) รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4) ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์	หัวหน้าภาครัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
5) รศ.ดร.สุเทพ สุวีรางกูร	อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๑๖

๕ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เรียน พระครูสุตสารบัณฑิต, ดร. อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง ""การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" Citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in Sirindhornteprattaram temple,Samphan District, Nakhon Pathom Province" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) ดังกล่าว ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๗
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ
โทร. ๐๙-๑๘๑๓-๐๒๘๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๑๖ **วันที่** ๕ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เรียน พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ, ดร.

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) แก่นักศึกษาเพื่อการเก็บข้อมูลงานเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป ซึ่งกำหนดวันและเวลาในการดำเนินการนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองในภายหลังอีกครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๑๖

๕ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ""การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" Citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in Sirindhornteprattaram temple,Samphan District, Nakhon Pathom Province" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) ดังกล่าว ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ตรวจแล้ว

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๗
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ
โทร. ๐๙-๑๘๑๓-๐๒๘๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๑๖ **วันที่** ๕ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) แก่นักศึกษาเพื่อการเก็บข้อมูลงานเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป ซึ่งกำหนดวันและเวลาในการดำเนินการนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองในภายหลังอีกครั้ง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(พระมหาสุรไกร ขินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

ยินดีและตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจเครื่องมือ
ใช้ประเมินเรียบร้อยหล่า
๑๙ ม.ค.๖๗.

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๑๖ **วันที่** ๕ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.สุเทพ สุวีรางกูร

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) แก่นักศึกษาเพื่อการเก็บข้อมูลงานเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป ซึ่งกำหนดวันและเวลาในการดำเนินการนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองในภายหลังอีกครั้ง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

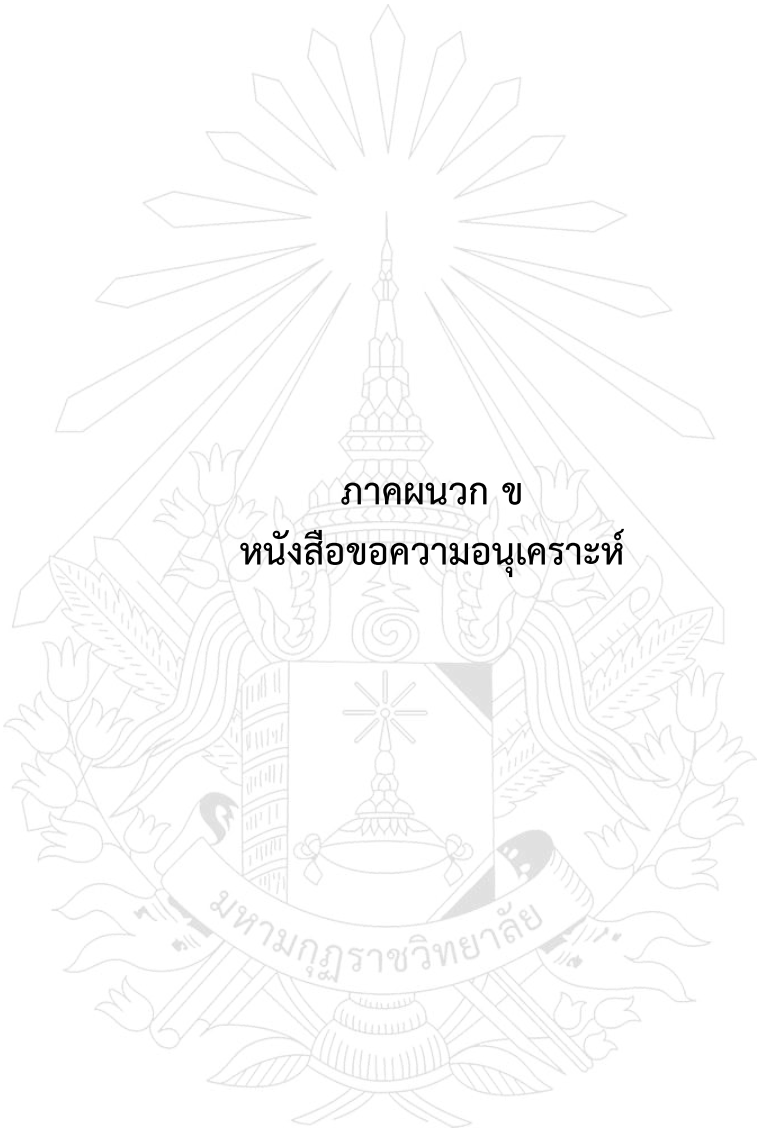
มหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) ของแบบสอบถาม การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

แบบทดสอบ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
	1	2	3	4	5	รวม	ค่า IOC	แปลผล
1. ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้								
1) การพึ่งพาตนเอง และรับผิดชอบตนเองได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2) การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำ หรือความอุปถัมภ์ของใคร	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3) การปรับตัวให้เข้ากับ สภาวะแวดล้อมของสังคม ได้อย่างมีความสุข	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4) การมีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอย ต่ออุปสรรค มุ่งมั่นทำงาน โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5) การแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง เพื่อให้ตนเองอยู่รอดปลอดภัย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2. ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน								
1) การให้เกียรติชาวบ้านทั่วไป เท่ากับผู้ที่มีฐานะร่ำรวย หรือมีตำแหน่งสูง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2) การเคารพศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ของผู้อื่น โดยมองคน ในสังคมมีความเท่าเทียมกัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3) เคารพในสิทธิและการตัดสินใจ ของผู้อื่น รับฟังความเห็นของผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4) ความเท่าเทียมกันทางสังคม สามารถช่วยลดปัญหาความ ขัดแย้งในสังคม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

แบบทดสอบ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
	1	2	3	4	5	รวม	ค่า IOC	แปลผล
2. ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน								
5) การยอมรับเหตุผลที่ดีกว่าของผู้อื่น	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
3. ด้านการยอมรับความแตกต่าง								
1) เคารพความแตกต่างของการเลือกใช้วิถีชีวิตของผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2) เข้าใจและยอมรับวัฒนธรรมความเชื่อ ของผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3) ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางเพศของผู้คนในสังคม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4) แสดงออกโดยสันติวิธีต่อผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากตน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5) การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนจำเป็นต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4. ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น								
1) การรักษาสิทธิอันชอบธรรมเพื่อประโยชน์ของตนเอง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2) การปฏิบัติตนโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3) การมีความอดทน สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีแม้ว่าจะต้องเจอเหตุการณ์ที่สร้างความไม่พอใจก็ตาม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4) การกล่าวคำขอโทษทุกครั้งเมื่อกระทำผิดต่อผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5) การยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

แบบทดสอบ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
	1	2	3	4	5	รวม	ค่า IOC	แปลผล
5. ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม								
1) การแก้ปัญหาสังคมที่ดีควรเริ่มจากตัวเรา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2) การลดความเห็นแก่ตัวของคนในสังคม และคิดถึงส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3) การเป็นคนรักษาคำพูด	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
4) การไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณะสมบัติที่เป็นส่วนรวม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5) การมีระเบียบ วินัย เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยความเรียบร้อย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6. ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม								
1) การเข้าร่วมในกิจกรรมส่วนรวมในชุมชน/หมู่บ้านของตน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2) การเข้าร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน/หมู่บ้านของตน	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
3) การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4) ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเกิดจากการที่ประชาชนไม่เคารพกติกา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5) การเคารพกฎหมาย มีระเบียบวินัย ตามที่สังคมได้วางไว้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๒๗๙

๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร นางสาวปิยนุช นาคะเกษียร ผู้ดูแลสาขา

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง ""การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม (Citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in Sirindhornteprattaram temple,Samphan District, Nakhon Pathom Province)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๗
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ
โทร. ๐๙-๑๘๑๓-๐๒๘๔

กราบนมัสการ พระอาจารย์
ในนามสาขา 96 มีความยินดี
ในการให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล
สำหรับงานวิทยานิพนธ์ของ
นักศึกษาทุกด้าน

กราบเรียนมาเพื่อแจ้งอนุมัติ และอนุเคราะห์ข้อมูล
กราบนมัสการ

ภาคผนวก ค
หนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๑๖

๕ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เรียน พระครูสุตสารบัณฑิต, ดร. อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ""การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" Citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in Sirindhornteprattaram temple,Samphan District, Nakhon Pathom Province" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) ดังกล่าว ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๗
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ
โทร. ๐๙-๑๘๑๓-๐๒๘๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๑๖ **วันที่** ๕ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เรียน พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ, ดร.

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) แก่นักศึกษาเพื่อการเก็บข้อมูลงานเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป ซึ่งกำหนดวันและเวลาในการดำเนินการนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองในภายหลังอีกครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๑๖

๕ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง ""การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" Citizenship promotion of the meditation teachers course of the willpower institute in Sirindhornteprattaram temple,Samphan District, Nakhon Pathom Province" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) ดังกล่าว ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ตรวจแล้ว

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๗
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ
โทร. ๐๙-๑๘๑๓-๐๒๘๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๑๖ **วันที่** ๕ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) แก่นักศึกษาเพื่อการเก็บข้อมูลงานเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป ซึ่งกำหนดวันและเวลาในการดำเนินการนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองในภายหลังอีกครั้ง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(พระมหาสุรไกร ขินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

ยินดีและตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจเครื่องมือ
ได้ประเมินเรียบร้อยแล้ว
๑๙ ม.ค.๖๗.

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๑๖ **วันที่** ๕ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.สุเทพ สุวีรางกูร

ด้วย นางสาวกุลนิษฐ์ ชาตินักรบ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๑๓๑๐๓๒๐๐๑ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) แก่นักศึกษาเพื่อการเก็บข้อมูลงานเขียนวิทยานิพนธ์ต่อไป ซึ่งกำหนดวันและเวลาในการดำเนินการนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองในภายหลังอีกครั้ง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

สำเนาถูกต้อง

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามการวิจัย
การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลทางการวิจัย และการศึกษาเพื่อประกอบการศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในด้านของการวิเคราะห์ การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ดังนั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูล ดังกล่าวมาวิเคราะห์ในเชิงสถิติต่อไปและผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

<u>คำชี้แจง</u> แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามชุดที่ 1 ซึ่งมีข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิที่มีต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ของนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคนเท่าเทียมกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง 4) เคารพสิทธิผู้อื่น 5) รับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

กุลนิษฐ์ ชาตินักรบ
ผู้วิจัย
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

<u>ส่วนที่ 1</u> ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1 2 3

เลขที่แบบสอบถาม.....

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย √ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับท่าน ดังนี้

<u>คำชี้แจง</u> โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความจริงของท่าน

1. เพศ 4 ☐

1. ( ) ชาย 2. ( ) หญิง

2. อายุ 5 ☐

1. ( ) น้อยกว่า 38 ปี 2. ( ) 38 - 57 ปี

3. ( ) 57 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา 6 ☐

1. ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ( ) ปริญญาตรี

3. ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ 7 ☐

1. ( ) รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

2. ( ) พนักงานบริษัทเอกชน / รับจ้าง

3. ( ) ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย

4. ( ) นิสิต / นักศึกษา

5. ( ) อาชีพแม่บ้าน / พ่อบ้าน

5. รายได้ต่อเดือน 8 ☐

1. ( ) ต่ำกว่า 15,000 บาท 2. ( ) 15,001 – 20,000 บาท

3.( ) 20,001 - 25,000 บาท 4. ( ) 25,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งการส่งเสริมความเป็นพลเมือง **(ประชาชน, ราษฎร หรือชาวประเทศ)** ประกอบไปด้วยลักษณะ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

ข้อที่	ประเด็นการส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	1. ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ หมายความว่า **“พลเมือง”** มีสิทธิเสรีภาพ มีอิสรภาพ คือเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง พึ่งตนเอง และสามารถรับผิดชอบตนเองได้ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพล อำนาจ หรือ “ระบบอุปถัมภ์” ของผู้ใด						
1	การพึ่งพาตนเอง และรับผิดชอบตนเองได้						9 ☐
2	การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ ของใคร						10 ☐
3	การปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมของสังคมได้อย่างมีความสุข						11 ☐
4	การมีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค มุ่งมั่นทำงาน โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน						12 ☐
5	การแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวันด้วยตนเองเพื่อให้ตนเองอยู่รอดปลอดภัย						13 ☐

ข้อที่	ประเด็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	2. ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน หมายความว่า “พลเมือง” มีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีเสมอกัน ไม่ว่าจะมีฐานะยากจน หรือร่ำรวย การศึกษาระดับใด แม้หากมีการพึ่งพาอาศัยกันก็เป็นไปอย่างเท่าเทียม						
1	การให้เกียรติชาวบ้านทั่วไป เท่ากับผู้ที่มีฐานะร่ำรวย หรือมีตำแหน่งสูง						14 ☐
2	การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น โดยมองคนในสังคมมีความเท่าเทียมกัน						15 ☐
3	เคารพในสิทธิและการตัดสินใจของผู้อื่น รับฟังความเห็นของผู้อื่น						16 ☐
4	ความเท่าเทียมกันทางสังคมสามารถช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม						17 ☐
5	การยอมรับเหตุผลที่ดีกว่าของผู้อื่น						18 ☐
	3. ด้านการยอมรับความแตกต่าง หมายความว่า **“พลเมือง”** มีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง โดยเราจะไม่นำความแตกต่างมาทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม และไม่ใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเอง						
1	เคารพความแตกต่างของการเลือกใช้วิถีชีวิตของผู้อื่น						19 ☐
2	เข้าใจและยอมรับวัฒนธรรม ความเชื่อ ของผู้อื่น						20 ☐
3	ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางเพศของผู้คนในสังคม						21 ☐
4	แสดงออกโดยสันติวิธีต่อผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากตน						22 ☐
5	การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนจำเป็นต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา						23 ☐

ข้อที่	ประเด็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	
	4. ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น หมายความว่า “พลเมือง” สามารถใช้สิทธิเพื่อประโยชน์ของตนเองได้ แต่ต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่นด้วย ต้องไม่ทำให้ผู้อื่นเกิดความเดือดร้อน						
1	การรักษาสิทธิอันชอบธรรมเพื่อประโยชน์ของตนเอง						24 ☐
2	การปฏิบัติตนโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน						25 ☐
3	การมีความอดทน สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีแม้ว่าจะต้องเจอเหตุการณ์ที่สร้างความไม่พอใจก็ตาม						26 ☐
4	การกล่าวคำขอโทษทุกครั้งเมื่อกระทำผิดต่อผู้อื่น						27 ☐
5	การยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม						28 ☐
	5. ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม หมายความว่า “พลเมือง” จะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย เพราะสังคมจะดีขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำของคนในสังคม						
1	การแก้ปัญหาสังคมที่ดีควรเริ่มจากตัวเรา						29 ☐
2	การลดความเห็นแก่ตัวของคนในสังคมและคิดถึงส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน						30 ☐
3	การเป็นคนรักษาคำพูด						31 ☐
4	การไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณะสมบัติที่เป็นส่วนรวม						32 ☐
5	การมีระเบียบ วินัย เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยความเรียบร้อย						33 ☐

ข้อที่	ประเด็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	
	6. ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม หมายความว่า “พลเมือง” ต้องเข้าใจหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามสมควร ถ้ามีความขัดแย้งก็ต้องเคารพกติกาและใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา โดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง						
1	การให้เกียรติชาวบ้านทั่วไป เท่ากับผู้ที่มีฐานะร่ำรวย หรือมีตำแหน่งสูง						34 ☐
2	การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น โดยมองคนในสังคมมีความเท่าเทียมกัน						35 ☐
3	เคารพในสิทธิและการตัดสินใจของผู้อื่น รับฟังความเห็นของผู้อื่น						36 ☐
4	ความเท่าเทียมกันทางสังคมสามารถช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม						37 ☐
5	การยอมรับเหตุผลที่ดีกว่าของผู้อื่น						38 ☐

ตอนที่ 3 เสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวทางหลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 6 ด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

2) ด้านการเห็นคนเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

3) ด้านการยอมรับความแตกต่าง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

4) ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

5) ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

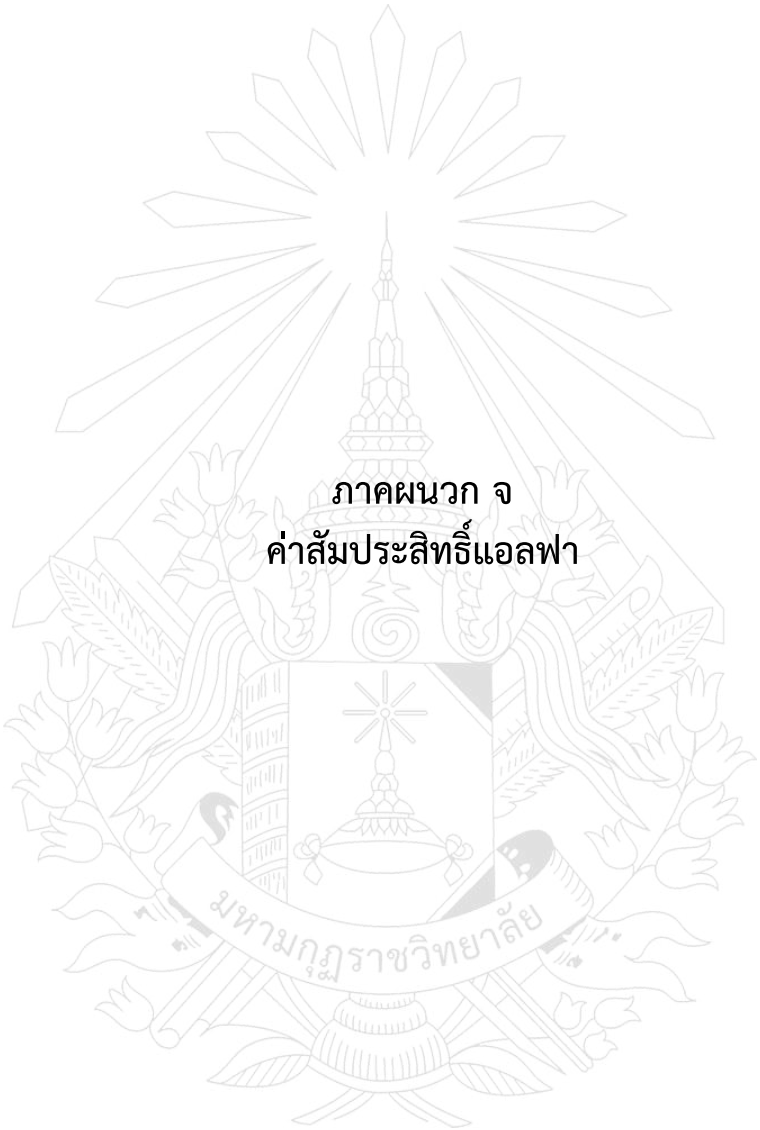
6) ด้านการเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

= ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ =

ภาคผนวก จ
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

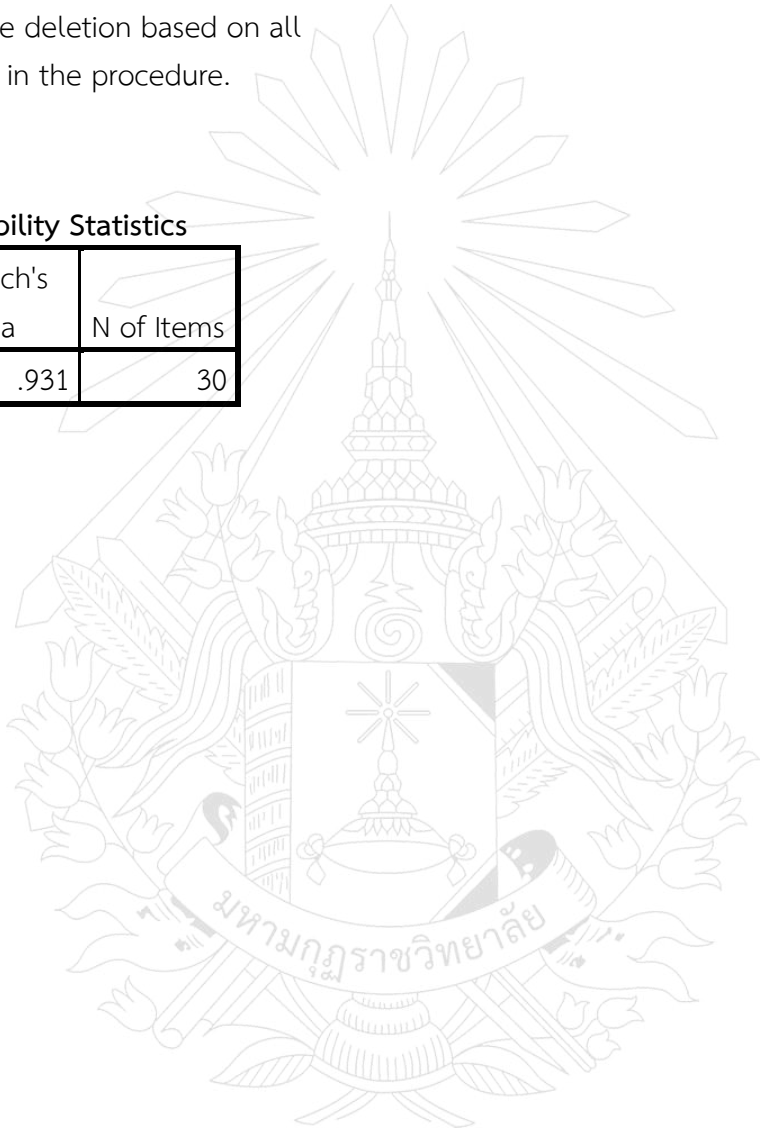
Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.931	30

ภาคผนวก ฉ
ภาพประกอบการทำวิจัย

ภาพที่ 1 สัมภาษณ์คุณปิยนุช นาคะเกษียร วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 2 สัมภาษณ์คุณกุลวิณ ถานะกอง วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 3 สัมภาษณ์คุณกนกพร นิธิสิริปกรณ์ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 4 สัมภาษณ์คุณอดิเรก ศรีประเสริฐ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 5 สัมภาษณ์คุณชูเกียรติ สูงสุด วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2567

ภาคผนวก ช
ขั้นตอน พิธีการต่าง ๆ ของการเรียน การสอนหลักสูตรครูสมาธิ

การปิดการอบรม และการดำเนินการหลังการอบรม

การกล่าวแสดงความรู้สึกของนักศึกษา

การแสดงความรู้สึกเป็นการสำรวจความรู้สึกของนักศึกษาที่ได้เข้ามาเรียนหลักสูตรครูสมาธิหรือหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

ตัวอย่างหัวข้อในการแสดงความรู้สึก

แนะนำตัวชื่อ.....นามสกุล.....ปัจจุบันทำงานอยู่ที่.....

1. สาเหตุที่ได้มาเรียนได้ทราบข่าวมาจากที่ใดหรือใครแนะนำมา
2. ก่อนและหลังการเรียนมีความรู้สึกและมีการพัฒนาการอย่างไร
3. หลังจากเรียนจบแล้ว ได้ไปแนะนำใครบ้างหรือไม่
4. สุดท้ายอยากจะขอบคุณใครบ้าง

ปัจฉิมนิเทศ

1. หลักสูตรครูสมาธิ

สาขาร่วมพิธีปัจฉิมนิเทศ พร้อมกันทั่วประเทศ ซึ่งดำเนินการโดยส่วนกลางตามแนวทางที่สถาบันพลังจิตตานุภาพกำหนด เช่น การถ่ายทอดสดไปยังสาขาต่าง ๆ

2. หลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

สาขาดำเนินการโดยใช้รูปแบบของสถาบันพลังจิตตานุภาพ

การสรุปผลการเรียน

สาขา ดูหรือดาวน์โหลดข้อมูลสรุปผลการเรียนของนักศึกษาทุกคนได้จากระบบบริหารจัดการข้อมูล บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ และนักศึกษาสามารถดูผลการเรียนเฉพาะของตนเองได้

การแจ้ง ผลการจบการศึกษา

สาขา ดูหรือดาวน์โหลดผลการจบการศึกษาของนักศึกษาทุกคนได้จากระบบบริหารจัดการข้อมูลบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ และนักศึกษาสามารถดูผลจบการศึกษาเฉพาะของตนเองได้

การดำเนินการเกี่ยวกับประกาศนียบัตร

1. สถาบันออกใบประกาศนียบัตรแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Certificate) สำหรับนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การสอบ
2. สาขา ดูหรือดาวน์โหลดใบประกาศนียบัตรแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Certificate) ของนักศึกษาทุกคนได้จาก ระบบบริหารจัดการข้อมูลบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ และนักศึกษาสามารถดูและ ดาวน์โหลดใบประกาศนียบัตรแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Certificate) ของตนเองไว้ในสมาร์ทโฟน หรืออุปกรณ์ อื่น ๆ

การสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดเครือข่าย

เครือข่ายของสาขาครอบคลุม

1. ความสัมพันธ์ระหว่างสาขากับสาขา
2. ความสัมพันธ์ระหว่างสาขากับศิษย์เก่า
3. ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์เก่า
4. ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับนักศึกษาปัจจุบัน
5. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาปัจจุบัน

โดยการประสานจัดกิจกรรม ทั้งรูปแบบการจัดในสถานที่ และหรือ ผ่านระบบออนไลน์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการช่วยงานของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ให้เกิดความรัก ความผูกพัน สู่การเป็น เครือข่ายที่เข้มแข็งและเกรียงไกร

สรุปรายงานการจัดอบรม

1. สรุปรายงานการจัดอบรมตามแนวทางที่สถาบันพลังจิตตานุภาพ กำหนด
2. สรุปรายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)
3. เสนอต่อคณะอนุกรรมการหลักสูตรครูสมาธิและหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ ภายใน 1 เดือนนับจากวันปัจฉิมนิเทศ

กำหนดการพิธีปฐมนิเทศและปฏิญาณตนมอบตัวเป็นศิษย์

นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิรุ่น...../หลักสูตรวิทันตสาสมาธิรุ่น.....
ณ สถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา.....
วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

กำหนดการพิธีปฐมนิเทศและปฏิญาณตนมอบตัวเป็นศิษย์	
เวลา	รายการ
..... น.	- คณาจารย์ พี่เลี้ยงและนักศึกษาพร้อมกัน ณ ห้องบรรยาย
..... น.	- ชมวีดีทัศน์ประวัติและผลงานสมเด็จพระญาณวชิโรดม (25 นาที)
..... น.	-ประธานพิธี จุดธูปเทียนและนำสวดบูชาพระรัตนตรัย นักศึกษากล่าวแสดงความเคารพ “กราบนมัสการพระอาจารย์”
..... น.	- การกล่าวรายงาน
..... น.	- การกล่าวคำปฏิญาณตนมอบตัวเป็นศิษย์ โดยให้นักศึกษาทุกท่านยืนพนมมือ ถือดอกไม้ธูปเทียนแล้วกล่าวตาม
..... น.	- กล่าวคำสัตย์ปฏิญาณ
..... น.	- ประธานพิธี ให้โอวาท - การกล่าวต้อนรับ
..... น.	- ตัวแทนนักศึกษาครูสมาธิรุ่น.....กล่าวแสดงความรู้สึก - การแนะนำหลักสูตรครูสมาธิและระเบียบปฏิบัติ - การมอบเกียรติบัตรขยันเรียนสำหรับรุ่นพี่ (ถ้ามี) - ร้องเพลงอรุณทอแสง เป็นเสร็จพิธี

คำกล่าวมอบตัวเป็นศิษย์

ในการฝึกอบรมหลักสูตรครูสมาธิ/หลักสูตรวิทันตสาสมาธินั้น ผู้เข้าฝึกอบรมควรได้รับการแสดงตนเป็นศิษย์เป็นอาจารย์ ตามระเบียบที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา ดังธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติกันมาแต่ครั้งโบราณ เมื่อผู้ใดต้องการจะไปศึกษา ณ สำนักใด ก็ต้องเตรียมเครื่องสักการะเข้าไปหา พร้อมทั้งกล่าววาจามอบตัวเป็นศิษย์เป็นอาจารย์กันให้เรียบร้อยก่อน เพื่ออาจารย์และศิษย์ได้ทำหน้าที่อย่างสบายใจ เมื่ออาจารย์และศิษย์ได้กล่าววาจายอมรับซึ่งกันและกันแล้ว อาจารย์ก็แนะนำพร่ำสอนกล่าวตักเตือนได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ศิษย์ได้รับความรู้อย่างเต็มความสามารถของแต่ละคน จนกว่าศิษย์จะเป็นคนดีมีคุณธรรมและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป ส่วนศิษย์ก็จะเชื่อฟัง ทั้งยอมรับฟังคำแนะนำพร่ำสอนว่ากล่าวตักเตือนด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งปรนนิบัติรับใช้ด้วยความยินดี เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณท่าน จะทำให้ศิษย์กับอาจารย์ เกิดความรักเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน กลายเป็นความผูกพันระหว่างศิษย์กับอาจารย์ดังคำกล่าวขานว่า **“ศิษย์มีครู”**

ณ สถาบันพลังจิตตานุภาพ จึงยึดถือธรรมเนียมโบราณนั้นไว้ เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมที่ดีเช่นนี้ให้คงอยู่คู่โลกไปอีกนาน ขอกราบอาราธนาพระอาจารย์ได้โปรดทำหน้าที่ เป็นพระอาจารย์แก่ผู้เข้าฝึกอบรมหลักสูตรครูสมาธิ/หลักสูตรวิทันตสาสมาธิด้วยเถิด ผู้เข้าฝึกอบรม จะทำหน้าที่เป็นศิษย์ที่ดีของพระอาจารย์ต่อไป

บทสวดปฏิญาณมอบตัวเป็นศิษย์

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ (3 จบ)
อาจะริโย, เมภัณเต, โหหิ, อายัสมะโต, นิสสายะ, วัจฉามิ (3 จบ)
ขอท่านพึงเป็นอาจารย์ ของข้าพเจ้าด้วยเถิด ข้าพเจ้า จะอยู่รับโอวาทจากท่าน
พระอาจารย์กล่าวว่า “ โอปายิกัง ”
นักศึกษารับว่า “ สาธุ ภัณเต ”
พระอาจารย์กล่าวว่า “ ปฏิรูปัง ”
นักศึกษารับว่า “ สาธุ ภัณเต ”
พระอาจารย์กล่าวว่า “ ปาสาทิเกนะ สัมปาเทหิ ”
ผู้เข้าอบรมรับว่า “ สาธุ ภัณเต ”
อัชชะตัคเคทานิ อาจะริโย / มัยหัง ภาโร / อะหัมปิ / อาจะริยัสสะ ภาโร (3 จบ)
ตั้งแต่วันนี้ไป ขอให้ท่านได้โปรดทำหน้าที่ เป็นอาจารย์ของข้าพเจ้าด้วยเถิด
แม้ข้าพเจ้า ก็จะทำหน้าที่ เป็นศิษย์ของท่านอาจารย์

กำหนดการพิธีปัจฉิมนิเทศ

นักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิรุ่น...../หลักสูตรวิทันตสาสมาธิรุ่น.....
ณ สถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา.....
วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กำหนดการพิธีปัจฉิมนิเทศ	
เวลา	รายการ
.....น.	- คณาจารย์ พี่เลี้ยง และนักศึกษาพร้อมกัน ณ ห้องบรรยาย
.....น.	- ประธานพิธี จุดธูปเทียนและนำสวดบูชาพระรัตนตรัย นักศึกษากล่าวแสดงความเคารพ “กราบนมัสการพระอาจารย์” - กล่าวรายงาน - การนำกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณ
.....น.	- การนำกล่าวคำขอขมาพระรัตนตรัย (ผู้แทนนักศึกษาชาย หญิง ถือพานธูปเทียนแพ ยืนหน้าโต๊ะหมู่บูชา นักศึกษาทั้งหมดกล่าวคำขอขมา พระรัตนตรัยตามผู้กล่าวนำ ผู้แทนถวายพานธูปเทียนแพบนโต๊ะหมู่บูชา เสร็จแล้วกล่าวพร้อมกัน “สาธุ”)
.....น.	- การนำกล่าวคำขอขมาพระอาจารย์ (ผู้แทนนักศึกษาชาย หญิง ถือพานธูปเทียนแพ ยืนหน้ารูปพระอาจารย์หลวงพ่อ นักศึกษาทั้งหมดกล่าว คำขอขมาพระอาจารย์ตามผู้กล่าวนำ ผู้แทนถวายพานธูปเทียนแพหน้ารูปพระอาจารย์เสร็จแล้วกล่าว พร้อมกัน “สาธุ”)
.....น.	- การนำกล่าวคำขอขมาเพื่อนนักศึกษา (นักศึกษายืนหันหน้าเข้าหากัน ประนมมือ กล่าวคำขอขมาเพื่อนนักศึกษาตามผู้กล่าวนำ เสร็จแล้ว ให้ยกมือไหว้ขอขมา อโหสิกรรม ให้อภัยซึ่งกัน และกัน) - ผู้แทนนักศึกษา ชาย-หญิงกล่าวแสดงความรู้สึกและกล่าวขอบคุณพระอาจารย์ คณาจารย์และคณะพี่เลี้ยง - ประธานพิธีให้โอวาท
.....น.	- การสรุปบทท้าย (หลักสูตรวิทันตสาสมาธิสรุปบทท้ายในวันแสดงความรู้สึกตามตารางเรียน) - ร้องเพลงอรุณทอแสงร่วมกัน เป็นเสร็จพิธี * ผู้แทนนักศึกษาที่กล่าวแสดงความรู้สึกอาจคัดจากนักศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นชาย หญิง

บทสวดขอขมาพระรัตนตรัย

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)
ระตะนัตตะเย ปะมาเทนะ / ทะวาระตะเยนะ กะตัง/
สัพพัง อะปะราธัง / ขะมะถะ เม ภันเต (3 จบ)
ถ้าความประมาทพลาดพลั้งอันใด / ที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้ว /
ทั้งตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ / ด้วยกาย ด้วยวาจา และด้วยใจ /
ในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม และในพระสงฆ์ /
ขอให้โปรดอโหสิกรรม / ในความประมาทพลาดพลั้งทั้งหลายเหล่านั้น / แก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด

บทสวดขอขมาพระอาจารย์

อาจะริเย ปะมาเทนะ / ทะวาระตะเยนะ กะตัง /
สัพพัง อะปะราธัง / ขะมะตุ โน ภันเต (3 จบ)
ถ้าความประมาทพลาดพลั้งอันใด / ที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้ว /
ทั้งตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ / ด้วยกาย ด้วยวาจา และด้วยใจ /
ในพระอาจารย์ / ขอให้โปรดอโหสิกรรม /
ในความประมาทพลาดพลั้งทั้งหลายเหล่านั้น / แก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด
พระอาจารย์สวดว่า อะหัง ขะมามิ ตุมเหหิปิ เม ขะมิตัพพัง
นักศึกษาสวดรับว่า ขะมามะ ภันเต
บทสวดขอขมาเพื่อนนักศึกษา (เพื่อนผู้ปฏิบัติธรรม)
“กาเยนะ / วาจายะ / วะ เจตะสา วา /
สะหะธัมมิเก / กุกัมมัง / ปะกะตัง มะยา ยัง /
สะหะธัมมิโก / ปะฏิคคัณหะตุ / อัจจะยันตัง /
กาลันตะเล / สังวะริตุง / วะ สะหะธัมมิเก”
ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี / เป็นกรรมน่าติเตียนอันใด /
ที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้ว / ในเพื่อนผู้ปฏิบัติธรรม /
ขอเพื่อนผู้ปฏิบัติธรรม / จงอโหสิกรรม /
ในโทษล่วงเกินอันนั้น / เพื่อการสำรวมระวัง /
ในเพื่อนผู้ปฏิบัติธรรมในครั้งต่อไป / ถ้าความผิดพลาดอันใด /
ที่ได้กระทำไปแล้ว / ทั้งตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ /
ขอให้เป็นอโหสิกรรมต่อกันและกัน / ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปเทอญ.

แนวทางการสรุปรายงานการจัด อบรมหลักสูตรครูสมาธิและหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

1. ข้อมูลทั่วไป

สถาบันพลังจิตตานุภาพสาขา.....ชื่อสาขา..... กลุ่มสาขาที่.....

ชื่อหลักสูตร.....รุ่น..... .....

2. รายงานผลการจัดฝึกอบรม

2.1 การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ก่อนการจัดอบรม

2.2 การบริหารจัดการห้องเรียน

2.3 การจัดกิจกรรมระหว่างเรียน เช่น ปฐมนิเทศ กิจกรรมสัมพันธ์ ปัจฉิมนิเทศและอื่น ๆ

2.4 การสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เรียน

2.5 การจัดสอบ

2.6 การบริหาร เพื่อให้นักศึกษาจบหลักสูตรให้ได้สัดส่วนมากที่สุด

2.7 การดำเนินงานตามแผนงานที่สาขา/กลุ่มสาขา กำหนด

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

คำสัตย์ปฏิญาณนักศึกษา

หลักสูตรครูสมาธิและหลักสูตรวิทันตสาสมาธิ

ข้าพเจ้า จะขอตั้งสัตย์ปฏิญาณว่า

ข้อที่หนึ่ง ข้าพเจ้า จะมีเมตตาต่อกัน

ข้อที่สอง ข้าพเจ้า จะมีความสามัคคีกัน

ข้อที่สาม ข้าพเจ้า จะให้อภัยซึ่งกันและกัน

ข้อที่สี่ ข้าพเจ้า จะไม่นำวิชาสมาธิไปใช้ในทางที่ผิด

ข้อที่ห้า ข้าพเจ้าจะทำสมาธิแผ่เมตตาจิต แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย เพื่อความสันติสุขของโลกยิ่งขึ้นต่อไป

คำอธิษฐานและคำแผ่เมตตาเดินจงกรม

คำอธิษฐานก่อนเดินจงกรม

เมตตา กรุณา มุทุตา อุเบกขา

พุทโธ พุทโธ พุทโธ (กล่าวสาธุในใจ)

คำแผ่เมตตาหลังเดินจงกรม

สัพเพ สัตตา สุขิตา โหนตุ
ขอให้สัตว์ทั้งหลาย จงเป็นสุข ๆ เถิด

คำอธิษฐานและคำแผ่เมตตานั่งสมาธิ

คำอธิษฐานก่อนนั่งสมาธิ

ข้าพเจ้า ระลึกถึง คุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์
คุณบิดามารดา คุณครูบาอาจารย์ จงมาดลบันดาล ให้ใจของข้าพเจ้า จงรวมลงเป็นสมาธิ
พุทโธ ธัมโม สังโฆ , พุทโธ ธัมโม สังโฆ , พุทโธ ธัมโม สังโฆ
พุทโธ พุทโธ พุทโธ

บทแผ่เมตตาพิเศษ
(คำแผ่เมตตาหลังนั่งสมาธิ)

สัพเพสัตตา สะทาโหนตุ / อะเวรา สุขะชีวิโน
ขอให้สัตว์ทั้งหลาย / จงเป็นผู้ไม่มีเวรต่อกันและกัน / จงเป็นผู้ดำรงชีพอยู่เป็นสุขทุกเมื่อเถิด
กะตัง ปุญญัง ผะลัง มัยหัง / สัพเพ ภาคี ภะวันตุ เต
ขอให้สัตว์ทั้งสิ้นนั้น / จงเป็นผู้มีส่วนได้เสวยผลบุญ / อันที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญแล้วนั้นเทอญ

บทสวดลาพระอาจารย์

หันทะทานิ / มะยัง ภันเต / อาปุจฉามะ / พะหุกิจจา มะยัง / พะหุกะระณียา
พระอาจารย์สวดอนุญาตว่า “ยัสสะทานิ ตุมเห กาลัง มัญญะถะ”
นักศึกษาสวดรับว่า “อามะ ภันเต” แล้วกราบ 3 ครั้ง

เพลงประจำสถาบันพลังจิตตานุภาพ

เพลง "อรุณทอแสง"

อรุณ....ทอแสง....(อรุณทอแสง).... เพราะความ...แข็งแรงภายใน...
อรุณ....ทอแสง....(อรุณทอแสง).... มิเปลี่ยนแปลง... มีจิตแจ่มใส...
อรุณ....ทอแสง.... มิหน่ายแหนง ร่วมแรงร่วมใจ พลังยิ่งใหญ่ รวมใจชาวเราที่มา
ความรักแรกเริ่ม เหมือนเริ่มฟ้ากว้าง สาดแสงสว่าง ส่องทั่วพสุธา ภูเขาขวางกั้นไม่หวั่นอุรา สองเท้าฟันฝ่า....ทำสมาธิ ที่ดอยอินทนนท์
ความรักซาบซึ้ง....(ความรักซาบซึ้ง...) แนบตรึงที่ตรงดวงจิต กับได้พบมิตร...(กับได้พบมิตร....) ถูกจิตถูกใจทุกหน...กัลยา...ณ...มิตร...แนบสนิทชิดในทุกคน...เคียงกันไม่บ่น.... แม้เหนื่อยล้าปานใด... (แม้เหนื่อยล้าปานใด)เพื่องานหลวงพ่อ....(เพื่องานหลวงพ่อ....) สานต่อให้เกรียงไกร ร่วมแรงร่วมใจ คนละไม้คนละมือ....ไม่นานแน่แน่...(ไม่นานแน่แน่...) ก็ถึงเส้นชัย ไม่ใกล้...ไม่ไกล...(ไม่ใกล้...ไม่ไกล...)
(พร้อมกัน) คว้าไปเถอะหนาพวกเรา (ดนตรี)

เพลง "Shining Sun"

* The sun is shining.... shining.... by the power of hearts
เดอะ ซัน อีส ไชนนิ่ง... ไชนนิ่ง...บายเดอะ พาวเวอร์ ออฟ ฮาทส์
The sun is shining.... shining.... always shining.... always shine....
เดอะ ซัน อีส ไชนนิ่ง...ไชนนิ่ง ออลเวส์ไชนนิ่ง...ออลเวส์ไชน...
With the meditating minds*
วิธ เดอะ แมดดิเทธทิ่ง มายส์
We'll not turn away but get mind recharged
วีล น้อท เทิร์น อะเวย์ บัท เกท มายด์ รีชาร์ด
We all come together with a will
วี ออล คัม ทูเกทเตอร์ วิธ อะ วิว
Spring of loves is shining like bright sky. (repeat *....*)
สปริง ออฟ เลิฟส์ อีส ไชนนิ่ง ไล้ค ไบร์ท สกาย (ร้องซ้ำ*....*)
** Our love is shining all over the mother earth
อาวร์ เลิฟ อีส ไชนนิ่ง ออล โอเว่อร์ เดอะ มาเตอร์ เอิร์ธ
Though it is in the way of mountain
โดว อิท อีส อิน เดอะ เวย์ ออฟ เม้าเท่น
We are willing to go on.
วี อาร์ วิลลิ่ง ทู โก ออน
With two feet and heart meditating in Doy In Tha Non

วิธ ทู ฟี ท แอนด์ ฮาร์ท แมดดิเทธทิ่ง อิน ดอย อิน ทะ นนท์
With imbued and inspired loves in hearts
วิธ อิมบิวด์ แอนด์ อินสปายด์ เลิฟส์ อิน ฮาทส์
Meeting friends.... meeting great friends....
มีททิ่ง เฟรนด์ส...มีททิ่ง เกรทเฟรนด์ส์...
With my heartfelt feeling at will.
วิธ มาย ฮาร์ทเฟลท์ ฟี ลลิ่ง แอท วิล
Good friends.... and great friendships growing
กู๊ด เฟรนด์ส...แอนด์ เกรท เฟรนด์ชิพส์ โกรอิ่ง
Hand in hand, together we work
แฮนด์ อิน แฮนด์ ทูเกทเตอร์ วี เวอร์ค
How tired we are.... how tired we are...
ฮาว ทายด์ วี อาร์...ฮาว ทายด์ วีอาร์...
But for our venerable father
บัท ฟอร์ อาวร์ เวนเนอเรเบิล ฟาเตอร์
We will.... willingly continue.... together
วี วิว...วิวลิ่งลี่ คอนทินิว...ทูเกทเตอร์
Many hands make light work
เมนนี่ แฮนด์ส เมค ไล้ท์ เวอร์ค
Not so long.... Not so far away....
น้อท โซ ลอง....น้อท โซ ฟา อะเวย์...
The golden goals are within reach
เดอร์ โกลเด้น โกลส์ อาร์ วิธติน รีช

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล : กุลนิษฐ์ ชาตินักรบ
วัน เดือน ปีเกิด : 2 ธันวาคม 2541
ชาติภูมิ : นครปฐม
ที่อยู่ปัจจุบัน : 55/1 หมู่4 ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
E-mail. Kullanit.ch@gmail.com
Tel. Mobile 091-813-0284
ID. Line tinkullanit/ 0918130284
การศึกษา : ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจอาหาร)
หน้าที่การงานปัจจุบัน : นักศึกษาปริญญาโท